HATTEMSE
GOLF & COUNTRY CLUB

1930 - 2005

Hattemse Golf & Country Club

1930 - 2005

Initiatiefneemster H.G. & C.C.
mevrouw S. Daendels-van Rijck

Inhoudsopgave

Voorwoord en Inleiding 5
Voorwoord Voorzitter H.G.&C.C. 5
Voorwoord President Nederlandse Golf Federatie 6
Inleiding Voorzitter Jubileumboek 7

Geschiedenis H.G.&C.C. van 1930 – 1945 11
Wat er aan de oprichting van de Hattemse Golf & Country Club vooraf ging 11
De Konijnenberg 13
De Zwolsche Golfclub in Oldebroek 14
De jaren 1931 tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog 21
De Oorlogsjaren 1940-1945 24

De Baan 29
Het Terrein 29
Toen en nu 30
De Greenkeepers 31
De Baancommissarissen 34
Naar 18 holes... 37
Oefengelegenheid in Hattem 39
Driving range aan de overkant ? 40
Golfparadijsje aan de IJssel 40
Baanveranderingen 41
De Greenkeepers werkplaats 43
De dijk breekt door..... 44
Course Rating 45
Epiloog 46
- *Lovers Lane* 46

Hattem en haar plekje in de Nederlandse Golfwereld 49
Hattems rol in Nederland 49
Nationale wedstrijden op Hattem en baanrecords 51
- *Murder on the Golfcourse ofwel Sudden death in tweevoud* 54
Noord Oostelijk overleg 55
Overzicht functies van Hattemse leden in N.G.F. verband 56
Nationale en internationale heldendaden van Hattemers 58

Geschiedenis van het clubhuis 63
Het clubhuis na de oorlog 63
- *Voyeurisme in Hattem* 68
De relikwieën in en om het clubhuis 68
Het buffet/de keuken 70

Clubwedstrijden 75
Algemene wedstrijden 75
De Damesmiddag 79
De Heerenmiddag 81
De Rabbits 84
Nederlandsche Golf Alliance 87

Jeugd 89

De Club 93
Het clubleven 93
Het clubblad 99
De clubdas 99

Het Indisch Golf Weekend 103

Handicarts op de Hattemse 107

De professionals 109

De caddies 113

Diverse overzichten 121
Overzicht van de Hattemse bekers en hun geschiedenis 121
Ereleden, besturen, professionals, gérants 132
Ledenbestand 1971-2005 135

Colofon 137
Redactie 137
Scribenten 137
Bronnen 137
Geschiedenis van de Zwolsche Golfclub 138
Opmaak 138

VOORWOORD EN INLEIDING

Voorwoord Voorzitter H.G.&C.C.

Vijfenzeventig jaren, klein maar fijn, alle reden voor een grootse geschiedschrijving.
In een tijd waarin golf in Nederland met zeer grote stappen voorwaarts gaat, is het goed om het verleden niet uit het oog te verliezen.
Nu er nog relatief veel (oud-)leden van de Hattemse Golf & Country Club zijn die misschien niet het allerprilste begin hebben meegemaakt, maar toch het merendeel van de vijfenzeventig jaren van nabij hebben kunnen volgen, was dit Lustrum dé gelegenheid om een jubileumboek over de geschiedenis van de Hattemse, haar leden en haar prachtige baan, samen te stellen.
Onder het voorzitterschap van Rolf Olland is de redactie dusdanig enthousiast aan het werk gegaan, dat er een onvoorstelbare schat aan historisch materiaal naar boven is gekomen.
Wetenswaardigheden die misschien verloren waren gegaan als niet zovelen, delend in dat enthousiasme, hun steentjes daaraan hadden bijgedragen.
Zij allen verdienen veel dank zowel van de huidige generatie 'Hattemers' als ook van toekomstige generaties 'Hattemers'.
Vele unieke feiten, nergens op andere Nederlandse golfclubs en –banen aan te treffen, passeren de revue en daarmee is dit boek een document geworden dat ook bijdraagt aan de vastlegging van de historie van golf in Nederland.
Hattemse Golf & Country Club, ik wens u een zeer goede toekomst toe en zeg daarbij, met een kleine parafrase van het motto van dit 15^{e} Lustrum:
Let's drive for (another) 75!

Pem van Heek

Voorwoord President Nederlandse Golf Federatie

Aan het Bestuur en de leden van de Hattemse Golf & Country Club

Zeer geachte dames en heren,

Een voorwoord schrijven voor een lustrumboek van een 75-jarige golfclub is geen gemakkelijke opgave, zeker als men weet dat de regie van de uitgave in handen is van Rolf Olland, die niet voor niets Erelid van de Federatie is en als geen ander de details over de historie van golf in Nederland kent.
Ik realiseer me dus dat ik niet aan moet komen met een verantwoorde beschrijving over het golfleven in Hattem in relatie tot de rest van Nederland, want daarover zult u in dit boek al zeer deskundig worden geïnformeerd. Zo zult u op de hoogte worden gebracht van de belangrijke en unieke rol, die de Hattemse Golf & Country Club in de afgelopen jaren heeft gespeeld met haar bijdrage aan de ontwikkeling van de golfsport in ons land.
Met uw goedvinden beperk ik mij tot een blik in de toekomst en zie dat maatschappelijke ontwikkelingen een grote invloed op de organisatie van sport (en dus ook golf) doen gelden. Was het altijd welhaast vanzelfsprekend dat je lid van een golfclub werd, dan zie je nu dat de nieuwe generaties golfers veelal kiezen om zich met behulp van o.a. internet op andere manieren te organiseren. In 2006 zal het aantal 'vrije' golfers gelijk zijn aan dat van de traditionele clubgolfers.
Het zal van diverse bestuurders in de golfwereld de komende jaren veel wijsheid vergen om met alle veranderingen om te gaan. Hopelijk zullen de verenigingen als motor van het plezier in golf voldoende jeugd aan zich weten te binden. Niet alleen om te zorgen voor aansprekende, sportieve topprestaties maar ook om goede vrijwilligers op te leiden, die tenslotte het draagvlak vormen voor goed georganiseerd en plezierig golf.

Graag wens ik u een succesvol lustrum met veel plezier en goede herinneringen aan het belangrijke verleden,

met vriendelijke groeten,
NEDERLANDSE GOLF FEDERATIE

Willem Maris, president

Inleiding Voorzitter Jubileumboek

In juni 1945 brandde het unieke Golfhotel de Konijnenberg tot de grond toe af. Een vonk uit de open haard in de salon kwam op het enorme rieten dak terecht en juist op dat moment was de pomp van de eigen watervoorziening kapot. Daardoor werd blussen onmogelijk en de brandweer kwam te laat. De Konijnenberg brandde tot de grond toe af. De brand was landelijk nieuws en had grote gevolgen voor het golfleven in Hattem. Het hele archief ging in rook op en om de historie van onze club te achterhalen restten slechts de getuigen, die de Hattemse van meet af aan hadden meegemaakt. Die geschiedenis, met als belangrijkste informanten Jan Blansjaar en Albert Tjeenk Willink, werd bij het vijftigjarige bestaan door Henk Bos c.s. gelukkig geboekstaafd.
Hoe snel het ledenbestand wisselt blijkt uit het feit dat nog slechts 17,5% van de leden in 1980 in 2005 lid zijn. Reden voor het bestuur (onder voorzitterschap van Pem van Heek) om een nieuwe jubileumuitgave het licht te doen zien ter gelegenheid van het 75-jarige bestaan.
Toen Pem mij vroeg een Jubileumboekcommissie samen te stellen, heb ik spontaan *"ja"* gezegd. Omdat ik zestig jaren van onze geschiedenis heb mogen meemaken, omdat de golfsport de invulling van mijn leven mede heeft bepaald en vanwege het feit, dat historisch besef zo'n ondefinieerbare extra dimensie geeft aan het lidmaatschap van de Hattemse Golf & Country Club.

Mevrouw S. Daendels-van Rijck, telg van de roemruchte Hattemse familie, is dé initiator van onze golfclub geweest. Zij was het, die eind jaren twintig contact zocht met de in 1928 opgerichte Zwolsche Golf Club, spelende in Oldebroek, om gezamenlijk het golfspel in Hattem te beginnen. En zij was het, die de onvolprezen Jan Blansjaar als professional aannam. De man die van 1930 tot aan zijn overlijden in 1988 de spil van het succes van onze club was.

Historisch gezien werd golf gespeeld door voornamelijk adellijke mensen, die op een deel van hun landgoed familie en vrienden uitnodigden om er te golfen. Ook op Hattem is dat zo begonnen. Het eerste bestuur bestaat uit voornamelijk edellieden en tot aan het aftreden van Baron van Utenhove in 1966 was onze voorzitter - afgezien van de eerste voorzitter Jasper Warner - een edelman. Overigens was voorzitter tot begin jaren zestig een erefunctie. Golfclubs in Nederland werden geleid door de secretaris en de professional. De secretarissen richtten in 1946 een secretarissenvergadering op als platform voor alle mogelijke clubaangelegenheden, voorzover het niet het nationale wedstrijdprogramma betrof. Dat laatste was en is

immers voorbehouden aan de Nederlandse Golf Federatie (tot 1978 Nederlandsch Golf Comité). Secretarissen hadden zich dan ook het recht verworven om op alle banen - ook buiten Nederland - greenfeevrij te spelen. Tot aan de dag van vandaag geldt dit nog voor Nederland, zij het dat de voorzitters, sinds zij vanaf de jaren zestig daadwerkelijk mee gingen besturen, zich dat recht intussen ook hebben toegeëigend.

De Hattemse geschiedenis is onder te verdelen in vier fases:

- De 1e fase was vanaf het begin in 1930 tot het afbranden van de Konijnenberg. In deze periode kon je uitsluitend lid worden op uitnodiging. Het clubleven speelde zich af in Golfhotel de Konijnenberg, waar ook een tennisbaan was. Vandaar de naam Hattemsche Golf & Country Club (modernisten hebben de 'ch' eind jaren '70 uit de statutaire naam gehaald). Het aantal golfers in Nederland was zeer beperkt. Op een zestiental banen in Nederland, waarvan de helft 9 holes, bedreef een duizendtal golfers actief de zeer exclusieve golfsport. Er was sprake van een beperkt wedstrijdprogramma en de vele gasten, die in het ruim twintig kamers tellende Hotel de Konijnenberg logeerden, waren vrijwel uitsluitend golfers. Doorgaans waren er dan ook meer gasten dan leden op de baan. De 1e tee lag in de huidige tuin van de Konijnenberg en de 9e hole was de huidige 5e. Het golfleven in Hattem was vredig en goed, totdat vanaf september 1944 de Duitse bezetting golf onmogelijk maakte. Toen Hattem in april '45 bevrijd werd en de golfbaan er in deplorabele toestand bijlag, werd er enthousiast begonnen met de herstelwerkzaamheden van alle schade, totdat in juni van dat jaar de Konijnenberg afbrandde.
- De 2e fase van Hattems bestaan gaat van start in het nieuwe clubhuisje, dat in 1946 gebouwd werd op de huidige locatie. Hotel Flip Hul, pension De Langenberg van de dames Hummel, Hotel Dennenheuvel en later Hotel Blommensteijn nemen de functie van golfhotel de Konijnenberg over. Doordat na tweede wereldoorlog een aantal banen in het westen van het land nog niet bespeeld kon worden, komen vele westerlingen met Pasen, Pinksteren en in de zomermaanden naar Hattem. Met vakantie gaan naar het buitenland was er (nog) niet bij vanwege de deviezenbeperkingen. Velen van hen werden zeer trouwe buitenleden en zo kon ook het unieke initiatief voor het Indisch Weekend ontstaan. Deze buitenleden zorgden voor een levendig clubleven èn de nodige financiën. Zo ook de leden van de nieuwe Groningse golfclub, die in de jaren '50 Hattem bevolkten, toen hun baan nog niet gereed was. Vanaf 1946 kreeg het bestuur voor het eerst te maken met buffetbeheerders. Naast de gebruikelijke landelijke competitie deed Hattem mee aan de succesvolle zgn. Nederlandse Golf Alliance, een aantal landelijke wedstrijden van leden met hun professional(s). Dankzij onze aanstormende jeugd, met name Rolf Olland en Wilfred Smit, werd in de jaren '50 in Hattem één van de vier landelijke jeugdweekends georganiseerd.
- De 3e fase begint eind jaren '60. Het eigen ledenbestand gaat sterk groeien, terwijl het aantal buitenleden geleidelijk aan afneemt. De gasbuis wordt aangelegd en met de daarvoor gekregen schadevergoeding wordt de beheerderswoning gebouwd. Het wedstrijdprogramma dijt uit. Het bestieren van de club, dat tot dusverre door de secretaris, de professional en de baancommissaris werd gedaan, wordt overgenomen door de instelling van commissies. De voorzitter gaat echt voorzitten en de adel verdwijnt uit het bestuur. De Standard Scratch Score (SSS) wordt ingesteld en gaat van 71 naar 68. Met enige regelmaat vinden er nationale wedstrijden op Hattem plaats. De dames- en herenmiddagen doen hun intrede. Jan Blansjaar gaat met pensioen en in het bestuur worden voor het eerst roosters van aftreden gemaakt. Caddies worden geleidelijk aan vervangen door eigen trolleys. De baan wordt gemaaid door nieuwe maaicombinaties en – uniek in Nederland – deze worden bereden door dames. De club professionaliseert geleidelijk aan.
- De 4e en huidige fase vanaf 1980 wordt gekarakteriseerd door de 'boom' van golf in Nederland. Voor het eerst krijgt Hattem te maken met wachtlijsten voor nieuwe leden. Het clubhuis ondergaat tweemaal een forse verbouwing. Eerst nieuwe kleedkamers en vervolgens de eetzaal. Daarenboven kwam er een nieuw en in 2002 sterk vergroot stokkenhok, alsmede in 2004 een greenkeeperswerkplaats.

Een aantal Hattemers werd actief in diverse N.G.F.-besturen en commissies. Spelers als Stephane Lovey, Toby en Pamela Rijks en recent Tim Sluiter werden nationale toppers. Het wedstrijdprogramma wordt sterk uitgebreid en gaat nu ook door in de drie wintermaanden. De course en slope ratings worden ingesteld alsook het exact handicap systeem en niet te vergeten de computer en de eerste administratrice. Het secretariaat, voorheen bolwerk van mannen, wordt vanaf 1980 bemand door vrouwen. De baan krijgt een beregeningsinstallatie en het machinepark wordt sterk geautomatiseerd. Antibestrijdingsmiddelen krijgen het moeilijk en daarmee ook de baan. Om nieuwe leden op te vangen wordt er een Rabbitcommissie ingesteld. Er komen een golfvaardigheidsbewijs, regelexamens en Handicarts. De belangstelling voor golf onder de jongeren is tanende. De club vergrijst geleidelijk aan en het aantal jeugdleden daalt recht evenredig. De alcoholcontroles zorgen ervoor dat er zelden meer wordt doorgezakt, wat zijn weerslag heeft op het clubleven na zessen. Het besturen van de club wordt door allerhande overheidsmaatregelen en de inspraakbehoefte van de leden een stuk ingewikkelder. De komst van het naburige Dutch Golf Center zorgt voor de nodige onrust, die gelukkig ook even snel weer wegebt. Het eens zo trotse Hattem met haar niet uit te breiden baan van 9 holes gaat enigszins verloren in het geweld van de komst van heel veel nieuwe banen en golfers. Maar … Hattem

telt nog steeds haar zegeningen. Geen starttijden, geen omslachtige looplijnen rond de greens, een oergezellig en knus clubhuis, een niet aflatende animo voor deelname aan alle onderdelen van het wedstrijdprogramma, een groot aantal enthousiaste commissies, beperkte commercie via een sponsorcommissie èn vandaag de dag weer toenemende belangstelling van de jeugd. Dat alles op een juweel van een baan, die weliswaar relatief kort is, maar waarop zelfs de beste spelers het moeilijk vinden om de parscore te verslaan. Met de nieuwe greenkeeperswerkplaats is onze baan voorlopig af. Hattem kan dan ook bouwen aan een toekomst met haar roemruchte verleden, waar sportiviteit, gezelligheid, gastvrijheid en geborgenheid de troeven voor de komende 25 jaar zullen zijn.

Dit jubileumboek is onderverdeeld naar onderwerpen, zoals de index aangeeft. Wat hierboven in vogelvlucht is weergegeven, komt uitvoerig aan de orde in de verschillende hoofdstukken. Er is veel fotomateriaal opgenomen. Alles uniform in zwart/wit en dus geen full colour, omdat er uit de eerste helft van ons bestaan ook geen full colour foto's beschikbaar zijn (al is de werkelijke reden van meer budgettaire aard). Veel leden hebben aan de samenstelling van dit boekje meegewerkt en het nodige onderzoek heeft geleid tot nieuwe, waardevolle ontdekkingen. In het bijzonder willen we hier noemen Jan Brewer en Wilfred Smit, maar ook onze, in Nederland langst zittende en onvolprezen gérant, Angelin Lovey, van wiens geheugen en archief wij dankbaar gebruik
hebben mogen maken.

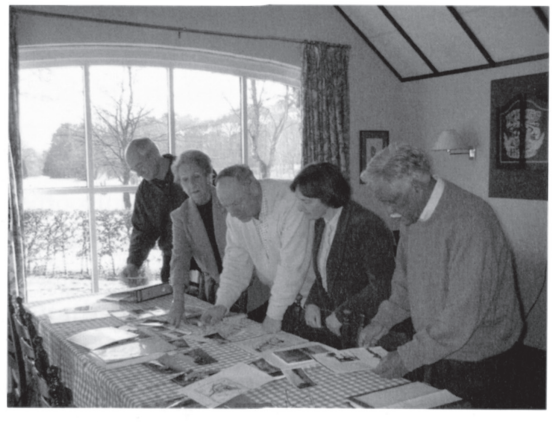

Lustrumboek Commissie

Tenslotte was er onze commissie, die voorts bestond uit Carolien Canté, voor de 2e keer secretaris van de Hattemse en de onmisbare liaison met het bestuur, Willem van Rooyen, zonder wiens geduld en computervaardigheden wij niets hadden bereikt, Bea Schudel met haar vele jaren club- en bestuurservaring en onze allesweter, ofwel ons geheugen, Anthony Thomas. We kunnen alleen maar hopen dat de lezers er net zoveel plezier aan beleven als wij aan de samenstelling van dit historisch document hebben gehad.
Moge dit 75-jarige jubileumboek bijdragen aan het besef van ons rijke en boeiende verleden als solide fundament voor een sportieve en gezonde toekomst.

Rolf Olland

GESCHIEDENIS H.G.&C.C. VAN 1930 – 1945

Wat er aan de oprichting van de Hattemse Golf & Country Club vooraf ging.

"L.S.

Zoals u waarschijnlijk bekend is, bestaan er plannen tot oprichting van

GOLF- EN COUNTRY CLUB TE HATTEM

Het initiatief hiertoe is genomen door mevrouw DAENDELS-VAN RIJCK, die een baan heeft laten aanleggen, welke thans voltooid is.
De baan is een 9 holes course, door den heer DEL COURT VAN KRIMPEN ontworpen en aangelegd door de firma COPIJN & Zn te Groenekan bij Utrecht. Zij mag tot één der beste van ons land gerekend worden. De ligging, vlakbij de halte BERGHUIZEN, aan de lijn ZWOLLE-APELDOORN, maakt haar voor iedereen toegankelijk.

Het is de bedoeling de bekende villa 'DE KONIJNENBERG', die op het terrein van de club gelegen is, te laten exploiteren als clubhuis en golfhotel.

Op eene vergadering van golfliefhebbers is een voorlopig Comité gekozen, dat de plannen verder zal uitwerken, en pogingen in het werk zal stellen om zo spoedig mogelijk tot de vorming van een club te komen. Dit Comité bestaat uit de Heeren:

Jhr J.G. SCHORER te HEERDE
E.W. Baron VAN HEECKEREN VAN MOLECATEN te HATTEM
O. DUDOK VAN HEEL te HATTEM
G. BEER te HATTEM
Jhr W.G.L. VAN SPENGLER te ZWOLLE
U.J. REINDERS te ZWOLLE
Jhr E. STRATENUS te OLST

Op die vergadering zijn tevens de volgende besluiten van finantieëlen aard genomen:
Contributie voor gewone leden, per persoon f. 75,-
Contributie voor een echtpaar f. 125,-

Contributie voor buitenleden f. 25,-
Contributie voor minderjarige huisgenoten f. 25,-
Buitenleden zijn zij, die buiten de provincies GELDERLAND en OVERIJSSEL wonen.

Leden van de ROSENDAELSCHE GOLFCLUB en van de TWENTSCHE GOLF-CLUB kunnen tegen een contributie van f. 25,- als Buitenlid beschouwd worden.
De kwestie van 'niet spelende leden' zal behandeld worden op de constitueerende vergadering.

Zij, die als lid worden aangenomen, voordat de club als zoodanig is geconstitueerd, worden tot de oprichters gerekend. Van hen zal geen entrée worden geheven, doch een bedrag van fl. 50,- per persoon, bij wijze van waarborgsom, die geheel of gedeeltelijk zal worden gerestitueerd uit het eventueel overschot van het eerste exploitatiejaar. Buitenleden en minderjarige huisgenooten behoeven geen waarborgsom te storten.
Van hen, die daarna lid worden, zal een entrée geheven worden, dat nader vastgesteld zal worden.
Om, totdat een Club is opgericht, kennis te nemen van het golfspel, of de banen te bezichtigen, en voor de spelers, om de baan te probeeren, zal des Zaterdags van 2-6 uur gelegenheid hiertoe worden gegeven bij gunstig weer. Hiertoe kan men zich begeven naar de KONIJNENBERG te HATTEM, waar men driemaal geïntroduceerd kan worden. Spelers zullen daarna f. 2,50 greenfee moeten betalen.
Zonder golfschoeisel (schoenen met lage hakken, tennisschoenen) mogen de banen niet worden betreden. Koninklijke goedkeuring zal zo spoedig mogelijk worden aangevraagd.

HET COMITÉ HEEFT THANS HET GENOEGEN, U EN UWE HUISGENOOTEN UIT TE NODIGEN, TOE TE TREDEN TOT DE VEREENIGING, EN VERZOEKT U BELEEFD, BIJGAAND INSCHRIJVINGSBILJET, INGEVULD EN GETEEKEND, TE WILLEN ZENDEN AAN ÉÉN DER COMITÉ-LEDEN, EN TEVENS TE WILLEN OPGEVEN, WELKE PERSONEN UIT UWEN KRING VAN KENNISSEN OOK IN AANMERKING KOMEN VOOR HET LIDMAATSCHAP.
Hoogachtend, HET COMITÉ"

Met deze oproep op mooi geschept papier werd de eerste stap gezet op de weg, die zou leiden tot de oprichting van de Hattemsche Golf & Country Club. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid valt het "datum postmerk" van de oproep in juni 1930. Dit document betekende een definitieve coördinatie van de golfaktiviteiten in de regio's Oldebroek en Hattem.

De 'Konijnenberg'

Voordat het landhuis de 'Konijnenberg' werd gebouwd, was de 'berg' een onbewoonde heuvel vol dennenbomen. Pas vanaf de 19e eeuw wordt de naam 'Conijnenbelt' op kaarten aangetroffen. De 'berg' en het ten oosten daarvan liggende 't Veen waren eigendom van de gemeente Hattem.

De bekende en invloedrijke Amsterdamse familie van Hall had familie in Zwolle en Hattem. Zo kon het gebeuren dat Aat en Nel van Hall-Boissevain uit Amsterdam zochten naar een mooie plek in Hattem om daar in het weekend en in de zomer te kunnen vertoeven. De 'Conijnenbelt' werd van de gemeente gekocht, waarop in 1913 het riante zomerhuis werd gebouwd. Het echtpaar had tien kinderen. Vijfde in het gezin was de in 1904 geboren, latere burgemeester van Amsterdam, Gijs van Hall. Overigens golfde de linkshandige Gijs, ook na tweede wereldoorlog met regelmaat op de Hattemse. Alle kinderen moesten een vriendje of vriendinnetje mee kunnen nemen, maar ook minder bedeelden, zoals verkoopstertjes van Maison De Bonneterie, werden vaak genood om naar Hattem te komen voor de broodnodig geachte frisse lucht. Het huis had ruim twintig slaapkamers inclusief twee slaapkamers in het woongedeelte van de conciërge, maar excl. die van de chauffeurswoning onder aan de Konijnenberg. De chauffeurswoning werd door Cees en Nel van Beek afgebroken om plaats te maken voor een geheel nieuw huis, dat onlangs door de familie Fritschy nog een metamorfose onderging.

Golfhotel de 'Konijnenberg'

Rond 1920 presteerde de regering het om een personele belasting in te voeren, die ook werd geheven op buitenhuizen. De invloedrijke van Hall's waren hierover zó ontdaan, dat zij besloten de 'Konijnenberg' te verkopen en wel aan de heer en mevrouw Daendels-van Rijck. Zij verkochten het meteen door aan de familie v.d. Vlier, die er een 'logement' begon.
In 1927 wilde v.d. Vlier weer van het logement af. De anglofiele en sportieve Swaantje Daendels-van Rijck overwoog een golfbaan aan te leggen en om haar golfende familie, vrienden en andere gasten daarbij onderdak te kunnen bieden, kocht zij de Konijnenberg terug. Zij stelde de heer Jongeneel aan als bedrijfsleider, die die functie behouden heeft, totdat de familie Daendels in 1934 failleerde.
De hypotheeknemer, de Hattemse Boerenleenbank, werd eigenaar en verhuurde het huis aan het echtpaar Blom, dat het golfhotel exploiteerde tot het in juni 1945 afbrandde. De familie Olland kocht in 1946 de ruïne, waarop in 1954/55 het huidige huis werd gebouwd.

De Zwolsche Golfclub in Oldebroek

De Zwolsche Golfclub werd in 1928 opgericht door de heer Jasper Warner, vanaf 1930 tevens de eerste voorzitter van de Hattemse.
Jasper Warner, geboren op 5 februari 1870 te Assen, werd ook wel de "gemoedelijke" en in de volksmond "Jas" genoemd. Een man, die zich als 'gymnast' al op jonge leeftijd tot de sport voelde aangetrokken en zich in de loop der jaren tot een veelzijdig sportman ontwikkelde, zowel in actieve als bestuurlijke zin. Hij was van mening dat sport in Nederland een veel belangrijker plaats moest innemen in het gehele maatschappelijke leven. Hij was turner, zeiler, roeier, paardrijder, schermer, voetballer, hockeyer, bokser, schaatser, tennisser, speelde zelfs bandy èn golfer! Hij was (mede-)oprichter van de oudste Zwolse sportvereniging, de Zwolsche Roei- en Zeilvereniging in 1887, van de Zwolsche Athletische Club (Z.A.C.) in 1893, van de Zwolse Mixed Hockey Club (Z.M.H.C.) in 1902, van de Zwolsche IJsclub èn van de Zwolsche Golfclub in 1928. Daarnaast praeses van de N.V.B. (thans K.N.V.B.) en tijdens de Olympische Spelen in Amsterdam in 1928 ook lid van het N.O.C.. Naast zijn zakelijke activiteiten (verzekeringen) bekleedde hij ook nog een aantal belangrijke maatschappelijke functies, o.m. voorzitter van de KvK te Zwolle. Het gemeentebestuur van Zwolle heeft in 2004 eindelijk en terecht besloten om de straat in de nieuwe villawijk op het oude Zwolse Z.A.C.-terrein, dat hij overigens zelf ooit aankocht ten behoeve van de Z.A.C., naar deze grote Zwollenaar te vernoemen.

Jasper Warner en Jhr van Spengler (li)

In 1914 kocht Jasper Warner het 50 ha. grote landgoed Beltgraven met heide en bossen in Oldebroek van de Gebroeders Bos, welk landgoed als zodanig niet meer bestaat. Ter oriëntatie van de ligging: de spoorlijn Zwolle-Amersfoort en de A28 lopen er dwars doorheen en op een deel van het oorspronkelijke landgoed is nu een Landal recreatiepark gevestigd. De trainer van Z.A.C. was de Engelsman Fawcett, een verwoed golfer. Al in 1924 zette Fawcett tezamen met Jasper Warner een golfbaan uit op Beltgraven, aanvankelijk 6 holes, bestemd om er met vrienden te golfen.

Een andere golfenthousiast in de regio was Warner's goede vriend Uneco Reinders van voorheen de bekende, gelijknamige Zwolse slaoliefabriek. Uneco Reinders had ook een bedrijf in Ierland, raakte daar besmet met het golfvirus en kocht er een tas en stokken. De familie van Pallandt, eigenaar van het Ommense landgoed Junne, stelde tijdens weekends en de vakantieperiodes haar landgoed ter beschikking van vrienden, waartoe ook de familie Reinders behoorde. Uneco Reinders mocht er drie primitieve golfholes uitzetten (twee langere en één korte). De holes zelf bestonden uit lege jampotjes! Ook Jasper Warner ging er regelmatig golfen en tezamen met andere vrienden ontstond er de 'Junnegroep'.

Terugkijkend naar het clubhuis en de oude 1e tee

Voor Jasper Warner was de tijd rijp om op zijn landgoed Beltgraven tot de oprichting van een golfclub te komen met de Junnegroep als basis ledenbestand.
Toen de Zwolsche Golfclub in 1928 werd opgericht, was natuurlijk Warner's goede vriend Uneco Reinders daarbij betrokken. Hij werd benoemd tot eerste voorzitter van de Zwolsche Golfclub, Jasper Warner tot commissaris en A.O. Vleeshouwer tot secretaris-penningmeester. De club sloot zich aan bij het toenmalige Nederlandsch Golf Comité, telde een slechts bescheiden aantal leden (ca. twintig) en nam dan ook geen deel aan de landelijke competitie. In het met de hand geschreven verslag van het Nederlandsch Golf Comité (rechtsvoorganger van de N.G.F.) van 20 januari 1928 kan men lezen: *"De Zwolsche Golfclub wordt als lid van het NGC toegelaten. Betreurd wordt dat geen afgevaardigde ter vergadering aanwezig kon zijn"*. Het bestaan van de eerste golfclub in de regio Zwolle was een feit. Als bijzonderheid mag nog vermeld worden, dat pas in 1929 een brug over de IJssel werd gebouwd. De eerste tien jaren moesten de spelers uit de Zwolse regio gebruik maken van het Katerveer bij het bekende Zwolse Veerhuis (tussen de oude en nieuwe IJsselbrug in).
De baan was uitgebreid tot 9 holes met een totale lengte van 1794m.; de lengtes waren resp. 124, 97, 213, 218, 130, 154, 165, 439 en 254m. Ook werd er een klein, rond clubhuisje gebouwd met een groot rieten dak. De greens waren zogenaamde 'browns' en bestonden uit een mengsel van leem en zand, die overigens bij regen moeilijk bespeelbaar waren. Fawcett bracht de aspirantgolfers de eerste beginselen van het golfspel bij, totdat hij terugging naar Engeland en - bij de oprichting van de club - de Hilversumse pro Douglas Monk bereid was gevonden op één doordeweekse middag per week of per veertien dagen op Beltgraven les te komen geven. Deze Monk was een uitstekende golfleraar, een zeer beminnelijk mens en een groot propagandist voor de golfsport. Mede door zijn goede verhouding met club en spelers en zijn grote enthousiasme, werd hij de pionier van het verenigingsleven van de professionals, de N.P.G.A., die hij als eerste voorzitter tot bloei bracht. Misschien geen toeval dat de Hattemse later in Jan Blansjaar zo'n soortgelijke, uitnemende opvolger vond.

Men leefde nog in een tijd, waarin het spelen met caddie een normale zaak was. Bij de Zwolse behoorde een groep vaste caddies. Niet onvermeld mag blijven dat op de baan Beltgraven Gradus van de Beek als 10-jarige jongen zijn ruim 50-jarige loopbaan als caddie begon. Hij kwam in 1930 mee naar de Hattemse als vaste caddie van Onno Dudok van Heel. Gradus overleed in 1981 en heeft vanuit zijn herinneringen nog het nodige bij kunnen dragen aan het jubileumboek uit 1980.
Toen Mevrouw Daendels-van Rijck de Zwolsche Golfclub eind jaren '20 benaderde om haar activiteiten op Beltgraven te beëindigen en op te gaan in de nieuw op te richten Hattemsche Golf & Country Club, is er heel wat gedelibereerd. Wilde

men het sportieve, gezellige onderonsje op Beltgraven opofferen ter wille van het beste, dat er op golfgebied te krijgen was, namelijk de nieuwe baan in Hattem? De sportieve geest won en men vertrok 'en bloc' naar Hattem, waarmee de geschiedenis van de Zwolsche Golfclub eindigde en die van de Hattemse begon.
Intussen was in Hattem ook het één en ander gebeurd. De familie Daendels had daar uitgebreide bezittingen en ontving veel familieleden, vrienden en kennissen ook uit andere delen des lands, waaronder velen die met enthousiasme het golfspel beoefenden. Dit bracht in het bijzonder mevrouw Daendels op het idee een golfbaan aan te leggen. Zij wendde zich tot de heer Del Court van Krimpen, één van de grootste pioniers van de golfsport in die tijd, die een 9 holes baan ontwierp. Daar in 1945 het latere clubhuis van de Hattemse de Konijnenberg tot de grond toe afbrandde en daarmede ook al het archiefmateriaal verloren ging, was het niet eenvoudig de loop der gebeurtenissen in die jaren met voldoende zekerheid vast te stellen. Gelukkig bleek dat er een volledig archief bewaard gebleven was van het plaatselijke Hattemse blad 'De Homoet', dat in die jaren uitvoerige verslagen wijdde aan het golfgebeuren in Hattem. Zo kan men in het blad van 6 april 1928 lezen: *"Mevrouw Daendels heeft aan de gemeente gevraagd of de gemeente genegen is te verhuren Nooit Gedacht, Kerkelanden, Grenfellakkers en den tip van het Algemeene Veen, teneinde aldaar een golfbaan te maken"*.

Op 17 december 1928 komt deze aanvraag in behandeling in de Hattemse Gemeenteraad.
B&W stellen voor het verzoek in te willigen en genoemde gronden te verhuren voor de tijd van vijftig jaar met 25 optiejaren voor een huurprijs van f 1.500,- per jaar, ingaande 1 januari 1929. De aanleg van onze golfbaan heeft tijdens deze gemeenteraadszitting aan een zijden draad gehangen. Hoewel B&W stelden, dat in dit geval het algemeen belang werd gediend daar, en nu volgt een woordelijk citaat: *"het arbeiders-, middenstands- en het zogenaamde kapitalistische belang samen gaan, zo zelfs, dat het moeilijk is hier ook maar enig groepsbelang te zien"*, volgde toch een langdurige discussie, waarbij de gemoederen zeer verhit raakten. Uiteindelijk werd het voorstel met de kleinst mogelijke meerderheid, 6 tegen 5 stemmen, aangenomen. De SDAP stemde tegen. Nog hetzelfde jaar begon de firma Copijn met de uitvoering van de door de heer Del Court van Krimpen ontworpen plannen.
De rentmeester van de familie Daendels, tevens lid van de Hattemse Gemeenteraad, de heer Coljee, hield toezicht op de werkzaamheden.
Een tweede belangrijk initiatief van mevrouw Daendels was de beslissing het mooie buiten de Konijnenberg in te richten als golfhotel voor degenen, die van buiten op de Hattemse baan zouden komen spelen. Het zou later het eerste en enige golfhotel in Nederland worden dat binnen een afrastering van een golfbaan lag.

Voorjaar 1930 naderde de baan haar voltooiing. Het contact tussen de Zwolse Golfclub en de 'groep Daendels' leidde tot nieuwe plannen, de oprichting van een Hattemse Golfclub met als homecourse de nieuw aangelegde baan. Op initiatief van mevrouw Daendels werd een wervingscomité gevormd, dat zich met de oproep, waarmede dit hoofdstuk begint, tot een aantal inwoners van de Zwolle-Hattem regio wendde. De reactie was zo positief, dat men besloot voorbereidingen te treffen voor de oprichting van de Hattemsche Golf & Country Club, waartoe onder meer de baan, zodra deze gereed zou zijn, door mevrouw Daendels zou worden overgedragen aan het voorlopige Comité.

De baan en het clubhuis waren beschikbaar. Wat nog ontbrak was een goede professional. Op 6 augustus 1930 werd een zekere Blansjaar op de eerste hole van de Kennemer Golfclub, waar hij als professional werkte, een expresse brief ter hand gesteld. De brief was geschreven door mevrouw Daendels en is één van de weinige documenten die uit die tijd bewaard zijn gebleven. Een deel van de brief volgt hier woordelijk:

"Huize de Hezenberg" Hattem 4 aug. 1930

Zeer geachte Heer Blanchard,
Verleden jaar om dezen tijd bent u in Hattem geweest om met veel belangstelling onze golfwerkzaamheden te zien. Toen hebt u met mijn man gesproken. Nu is de golf in Hattem voltooid en zal de opening a.s. september plaats vinden. Misschien vergis ik mij, maar na uw bezoek in Hattem heb ik het gevoel gekregen dat u wel bij ons in Hattem professional zoude willen worden.
Het succes van een golf hangt zeer af van zijn professional en uwe reputatie van golfles te geven hier ten lande is van dien aard dat ik het zeer aangenaam zou vinden om u hier te zien, aan het werk".

De brief gaat dan verder met:

"Het zou zeer prettig voor mij zijn die de golf heeft opgericht, om ook de satisfactie te hebben iemand als professional aan te bevelen, waarvan ik zoo veel goeds weet voor de bevordering van de golfsport in Hattem.
Uw antwoord met belangstelling wachtende, teeken ik met hoogachting.

w.g. Daendels-van Rijck"

Jan Blansjaar getekend door Bernard van Vlijmen

De heer Blansjaar reageerde positief, het Comité ging akkoord en op 1 sept. 1930 begon de eerste pro van de Hattemse met zijn voorbereidende werkzaamheden.
De 14e september 1930 is het dan zover. De Homoet doet verslag van hetgeen die dag gebeurde:

"In de Zaterdag j.l. gehouden constituerende vergadering van het voorlopig comité der Hattemsche Golf- en Country Club werd tot oprichting van de vereeniging ' De Konijnenberg' overgegaan. Het bestuur werd als volgt gekozen:
Jasper Warner, Zwolle, voorzitter; Jhr Stratenus, Diepenveen, vice voorzitter; Jhr van Spengler, Zwolle, penningmeester; Baron van Heeckeren, alhier, secretaris; Mevrouw Daendels-van Rijck, alhier; G. Beer, alhier; Jhr Stoop, Ommen; U. J. Reinders, Zwolle.
Hierna werd een receptie gehouden in het clubgebouw. Vervolgens had onder groote belangstelling de officieele overdracht der baan aan de vereeniging plaats. De vlag werd gehesen. Mevrouw Daendels-van Rijck sloeg de eerste bal, welke als herinnering op een zilveren voetstuk werd geplaatst in het clubgebouw.
De professional, de heer J. Blansjaar, onder wiens bekwame leiding de sport verder zal worden beoefend, speelde hierna een 'rondje', waarbij door de aanwezigen van de gelegenheid gebruik werd gemaakt de baan te bezichtigen".

Als bijzonderheid kan hierbij nog vermeld worden dat mevrouw Daendels zo onder de indruk was van dit voor haar zo belangrijke moment, dat zij door nervositeit geplaagd met haar eerste slag de bal miste. De tweede slag was des te beter. De heer van Tienhoven bood het zilveren voetstuk aan waarop de bal werd geplaatst. Beiden zijn gedurende de oorlog verloren gegaan. Het voetstuk is later bij toeval opgegraven. Dit wordt gerestaureerd met daarop een verzilverde golfbal en komt als eerste trofee van de Hattemse weer in roulatie. Helaas is deze trofee later gestolen bij één van de leden thuis.
Het bestuur van de Vereniging 'De Konijnenberg' ging voortvarend te werk. In het verslag van de jaarvergadering van het Nederlandsch Golf Comité van 18 October 1930 kan men lezen:

"De Hattemsche Golf en Country Club zal op 11 en 12 April hare feestelijke opening vieren. Vermoedelijk zal door de Hattemsche G.C. aan de Handicap Competitie worden deelgenomen."

Intussen zijn de Statuten opgesteld en ter Koninklijke goedkeuring ingediend. De Homoet: *"Den 7den Januari 1931 kwam de Koninklijke bewilliging af".*
Daarmede was het bestaan van de Hattemsche Golf en Country Club een feit. Dat het 50-jarige bestaan op 1 september wordt gevierd, vindt zijn oorzaak in het feit, dat in genoemde Statuten is opgenomen dat de club wordt geacht te zijn **opgericht op 1 September 1930**.

Mw Daendels en o.a. Del Court van Krimpen bij de opening van de baan op 11 april 1931

Het eigenlijke clubleven begon op 11 en 12 april, de feestelijke officiële opening van de baan. De Homoet schrijft hierover onder meer het volgende:

"Zaterdag j.l. heeft de officieele opening plaats gehad van de baan der 'Hattemsche Golf en Country Club'. Begunstigd door buitengewoon mooi weer opende de heer Warner, Voorzitter der Club, deze banen met eerst een hartelijk woord gebracht te hebben aan de talrijke belangstellenden. Zeer vereerend vond spreker het dat de heeren Snouck Hurgronje en Del Court, als vertegenwoordigers van het Ned. Golf Comité hier aanwezig waren en ter opening van de baan een four-ball match zouden spelen met een tweetal profs, de heeren Blansjaar en van Dijk. Voorts werden welkom geheeten de burgermeester van Hattem, de afgevaardigden van de Nederlandse Golfclubs: de Dommel, Toxandria, Hilversumsche, Kennemer, Noordwijksche, Roosendaalsche en Haagsche".

Na enige opmerkingen over de voorgeschiedenis en de samenstelling van het bestuur gaat het blad als volgt verder:

"De heer en mevrouw Daendels werden tot erelid benoemd. Verder memoreerde de heer Warner dat de baan thans bestaat uit 9 holes, doch dat in de toekomst uitgebreid zal worden tot 18 holes.

Hierna werd, ter inwijding, een four-ball exhibition partij gespeeld door genoemde heeren,

welke door de profs werden gewonnen. Des avonds vond in hotel Wientjes te Zwolle een diner plaats.

Des Zondags werd een 18 holes handicap gespeeld voor dames- en heerenleden van erkende Nederlandse Golfclubs".

Vermeldenswaard is dat deze eerste wedstrijd gewonnen werd door het Hattemse lid, de heer Reinders. Misschien wel de beloning voor het vele werk dat hij in de regio Zwolle voor de golfsport had verricht.

De H.G.&C.C. had alle mogelijkheden voor een goede toekomst. Er lag een prachtige 9 holes baan. Het ontwerp van de heer Del Court van Krimpen was uitnemend. In de achter ons liggende vijftig jaar is er slechts één principiële verandering aangebracht. Oorspronkelijk was de huidige 6e hole de 1e hole. De afslag vond plaats op de huidige zesde 'van boven' bij het huis van Anneke en Rolf Olland, waar toen het clubhuis de Konijnenberg stond. De brand, die in 1945 dit golfhotel in de as legde en de noodzaak een nieuw clubhuis te bouwen op de plaats waar nu het huidige staat, waren de oorzaak, dat de volgorde van de holes werd gewijzigd, het gevaar van de kruising van de 1e en 6e hole op de koop toenemend.
Aanvankelijk was de parscore (toen nog bogeyscore) 75. De huidige 2^{e} en 11^{e} (toen 356 Y), 4^{e} en 13^{e} (toen 435 Y), 15^{e} (6^{e} 'van beneden', toen 384 Y) en de 9^{e} en 18^{e} (toen 339 Y) waren par 5 holes.
Het karakter van de baan bleef echter onveranderd. Een vriendelijke en uitnodigende baan met niet te moeilijke fairways, maar met een moedig schot naar de meeste greens.
De Konijnenberg hield een uitnodiging in voor de golfers uit het gehele land. Slechts enkele kamers werden voor clubhuisgebruik bestemd, de andere waren voor gasten.
En tenslotte was er een kern van zeer enthousiaste leden, die alles voor hun geliefd spel over hadden. De H.G.&C.C. was van start gegaan.

De jaren 1931 tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog

Binnen een maand na de officiële opening van de baan speelde de Hattemse reeds haar eerste competitiewedstrijd tegen 'de Pan'. De Hattemse verloor deze wedstrijd met 11-8. Men telde in die tijd nog de scores van de verschillende partijen bij elkaar op. De Hattemse was ingedeeld in de Oostelijke Competitie groep samen met 'de Pan', de Roosendaelsche en de Twentsche. De club eindigde dat jaar op de laatste plaats, zij het met weinig verschil met de voorganger. Het jaar daarop verbeterde de Hattemse haar positie aanmerkelijk en werd in dezelfde groep tweede achter de Roosendaelsche. Als bijzonderheid kan nog worden opgemerkt dat het gemengde competitieteams waren. Van een aparte damescompetitie was toen nog geen sprake.

Onno Dudok van Heel
1e baancommissaris

Van de onderlinge wedstrijden die in 1931 zijn gehouden zijn er slechts twee geboekstaafd. De President Challenge Cup, aangeboden door de toenmalige voorzitter de heer Warner, werd voor het eerst gewonnen door de heer O. Dudok van Heel. De Flip Hul Beker, uitgeloofd door de heren van Tienhoven en Veltman, ging zowel in 1931 als 1932 naar mevrouw Veltman-Nienhuis en de heer Veltman jr. in een foursomes knock-out wedstrijd.
Dan vond op 17 en 18 october 1931 de eerste Caddie-match plaats (zie hoofdstuk caddies).

Ergens in de jaarverslagen van de jaren '50 werd een brief aangetroffen van enkele verontruste spelers. Zij meenden dat bijzondere maatregelen getroffen moesten worden om de baan tijdig in optimale conditie te hebben voor de eerste grote wedstrijd die op de Hattemse baan zou worden gehouden. Een brief waaruit kennis van het golfspel, grote vaardigheid, maar bovenal een goede clubgeest sprak. Een soortgelijke bezorgdheid moet er bestaan hebben in de weken voor de 13e september 1932. Toen werd op de Hattemse de echte eerste grote wedstrijd gehouden, het jaarlijkse Kampioenschap van Nederland voor Professionals. Winnaar werd de professional Oosterveer van de Haagsche met een score van 148 (73 + 75). Uitnemende tweede werd Jan Blansjaar met 150 (76 + 74). 'De Homoet' zegt hierover verder nog:

"Het was voor de heer J. Blansjaar van de Hattemsche Golfclub een grote teleurstelling dat hem, wegens het raken van de vlag binnen 20 yards, twee penalty's (strokes) werden toegekend, waardoor hem het Kampioenschap ontging".

Boze tongen beweren dat de caddie die de vlag net niet op tijd uit de hole kon krijgen die avond vele haren uit zijn hoofd trok uit pure vertwijfeling.
Vooraf aan dit kampioenschap was op zaterdag 12 september een Pro Am wedstrijd gehouden. Bijzonder, omdat dit de eerste was die in Nederland werd gehouden. Winnaars werden de heren Blansjaar en Reinders van de Hattemse.
Twee citaten uit 'De Homoet':

"Spreker (de voorzitter, de heer Warner) memoreerde dat het de eerste keer in Nederland was dat een gecombineerde wedstrijd van Amateurs en Professionals werd gespeeld. Wel hadden verschillende golfclubs zulks geprobeerd maar steeds hadden die pogingen gefaald. Dat het thans aan de jongste golfclub in ons land was gelukt dit plan te doen slagen was reeds een succes op zich zelf."
En verder: *"De heer Douglas Monk dankte namens de professionals en wees nog eens met nadruk op het groote succes, dat de Hattemsche had bereikt, door als eerste club in Nederland een gecombineerde wedstrijd voor Amateurs en Professionals te doen houden."*

De uitspraak van de heer Warner, dat dit voorbeeld navolging zou vinden, is duidelijk bevestigd door het feit dat deze Pro Am wedstrijden, zij het in andere vorm, de normaalste zaak van de wereld zijn geworden.

Nog één eerste wedstrijd van de H.G.&C.C. moet worden genoemd. Op 23 en 24 september 1933 werden de eerste Open Club Kampioenschappen gehouden. Aan deze wedstrijd werd in die tijd nog deelgenomen door dames en heren. Wederom een citaat uit 'De Homoet':

"Deze wedstrijden worden open gespeeld, dat wil zeggen zonder voorgiften. Hieronder volgen de uitslagen: Een nek aan nek race was de partij van Jkvr. A. van Heeckeren van Molecaten en U. J. Reinders; na 17 holes was de stand All Square; beiden met 3 slagen op de 18de green aangeland gaf Jkvr. van Heeckeren zich bij de 4e stroke gestijmied en viel de beslissing in een door beiden uitstekend gespeelde partij ten gunste van U. J. Reinders".

De finale tussen de heeren E. Veltman Jr. en E. Baron van Heeckeren van Molecaten werd door de heer Veltman gewonnen met 4 en 3, die zich daarmede de eerste Club Kampioen van de H.G.&C.C. kon noemen. In 1935 werd dit kampioenschap voor het eerst behaald door een dame, mej. N. Veltman, die in de finale de heer U. J. Reinders in het zand liet bijten met eveneens 4 en 3. Het zou te ver gaan in dit boek verder in te gaan op de wedstrijden die vóór 1940 op de Hattemse banen werden gespeeld. Wel is in het hoofdstuk "Diverse overzichten" een lijst van de trofeeën opgenomen die in de loop van de afgelopen 75 jaar verspeeld werden met de namen van de schenkers, de spelers, die voor het eerst de betrokken trofeeën wonnen, en bijzonderheden van belang.
De Hattemse floreerde. Een kern beoefende de sport met groot enthousiasme en de nodige ambitie. Daarnaast bood het golfhotel duidelijk gelegenheid voor de nodige gezelligheid, mede ook door de vele gasten die de Hattemse vooral in de weekeinden bezochten. Zij logeerden meestal in het golfhotel de Konijnenberg, speelden hun rondjes en namen hun lessen bij Jan Blansjaar, die zich toen reeds - als jong professional - een goed leermeester maar ook een goed gastheer op de Hattemse toonde.
Het aantal spelende leden schommelde de eerste tien jaar tussen de veertig en vijftig. Opmerkelijk is, dat dit aantal eerst in het begin van de jaren '50 is gaan stijgen.

Het enige archiefstuk, dat uit deze periode bewaard is gebleven, het zogenaamde 'Balansboek', geeft enkele interessante gegevens te zien.
In 1934 bedroeg de geïnde contributie f. 4.680,-. Via een daling in de jaren '41, '42 en '43 liep dit bedrag weer langzaam op tot f. 4.530,- in het jaar 1948.
Geheel anders lag dit met de greenfees (f. 2,50 per dag). Een overzicht:

1933/'34:	f. 537,-
1938/'39:	f. 1.241,-
1939/'40:	f. 985,-
1940/'41:	f. 2.813,-
1941/'42:	f. 4.435,-
1942/'43:	f. 3.513,-
1943/'44:	f. 2.799,-

De inkomsten aan contributie waren in 1941/42 f. 3.905,-, zodat dit het enige jaar in de geschiedenis is geweest, waarin de inkomsten van greenfees die van de contributie overstegen. Deel je de greenfee inkomsten door f. 2,50, dan waren er in dat jaar niet minder dan 1.774 gasten!
Gesloten banen in de rest van het land en de relatief gunstige voedselsituatie in het oosten zullen stellig een rol hebben gespeeld bij de populariteit van de H.G.&C.C. en haar clubhotel de Konijnenberg gedurende de eerste vier oorlogsjaren.
Een ander gegeven is de samenstelling van het ledenbestand. Bij de spelende leden overheerste duidelijk het mannelijke element, terwijl vastgesteld kon worden, dat het aantal jeugdige leden tot enkelen beperkt bleef. Golf was kennelijk een sport voor de ouderen. Dit zou gedurende vele jaren zo blijven. In 1947 staan er twee studentenleden te boek en in 1953 zes juniorenleden. Pas in het begin van de jaren '60 nam het aantal jeugdleden langzaam maar zeker toe.
Het spelpeil kwam bij de wedstrijdspelers op een alleszins aanvaardbaar peil te liggen, mede dank zij het werk van Jan Blansjaar. In het jaar 1935 leverde de Hattemse haar eerste Nederlandse Kampioene. In dat jaar werd het Jeugd Kampioenschap, dat in 1928 was ingesteld, gesplitst in een meisjes- en jongenskampioenschap: Mej. S. J. Reinders werd de eerste Meisjes Kampioene. Haar vaardigheid bewees zij nog drie keer door dezelfde prestatie te leveren in 1936, 1937 en in 1938!
De Hattemse had een goede eerste tien jaren gehad, toen op 10 mei 1940 de Tweede Wereldoorlog uitbrak.

De Oorlogsjaren 1940-1945

De 10e mei 1940 vielen Duitse strijdkrachten Nederland binnen. De 15e mei moest ons land capituleren voor het niets ontziende nationaal-socialistische wapengeweld en werd Nederland een bezet land.
De sfeer waarin de bewoners van de Hattemse regio tot het uitbreken van de oor-

log hadden geleefd en de gevolgen van de bezetting op het leefpatroon gedurende de oorlog, spreken misschien het duidelijkst als men de proclamatie leest, die de hoogste autoriteit van de gemeente Hattem, de burgemeester, op 16 mei 1940 bekend maakte:

"De strijd welke de zonen van Nederland voor de vrijheid van ons vaderland hebben moeten aanbinden is gestreden. Ondanks de taaie en roemvolle verdediging hebben zij, gedwongen door de overweldige overmacht, de wapens moeten neerleggen. Ons hart gaat uit naar hen die in deze strijd zijn gebleven en in innige bewogenheid zijn onze gedachten bij hen die Vader, Echtgenoot of Broeder hebben te betreuren. Ons land zal nu bezet worden door Duitsche militaire troepen, zoo ook onze gemeente.
Inkwartiering o.a. behoort tot de mogelijkheden. U daartegen te verzetten zou nutteloos wezen. Mochten daartegen naar Uw meening gewettigde bezwaren bestaan, dan dient ge tijdig te voren daarvoor schriftelijk met mij in overleg te treden.
Gedraag u tegenover de bezettingstroepen correct en beleefd. Wees niet hinderlijk nieuwsgierig. Onthoudt u van handtastelijkheden, ook zelfs in geringe mate. Eerbiedig den eigendom van anderen. Gedraagt u op den weg als u reeds is voorgeschreven. Niet voldoen aan bovenstaande voorschriften kan u niet alleen zware straffen bezorgen, doch kan lijfsgevaar voor u meebrengen.
Kortom inwoners van Hattem, gedraagt u waardig, opdat men u overeenkomstig behandelen kan. Doet gij dat niet, dan zult gij de ellendige gevolgen ondervinden.

Hattem, 16 mei 1940

De burgemeester van Hattem, W.g. P. L. Honcoop"

Dit waren de omstandigheden waaronder de Hattemse de oorlogsjaren begon. Het is opmerkelijk dat de H.G.&C.C. niettegenstaande de steeds toenemende druk van Duitse zijde, zeker in vergelijking met vele andere clubs, geen al te grote nadelen van de oorlogstijd heeft ondervonden.

Natuurlijk waren er problemen. De bruggen over de IJssel waren opgeblazen. Auto's werden in versneld tempo gevorderd. De weinigen, die nog gemachtigd waren een auto te bezitten, kregen mondjesmaat brandstof. Controle op personen werd steeds intensiever uitgeoefend. Toch heeft het de schijn dat de Duitse bezetter de golfclub als zodanig niet onderkend heeft tot september 1944. Uit verhalen blijkt dat er kans bestaan heeft dat de baan als parkeerplaats voor militaire voertuigen zou worden gebruikt. Dit is gelukkig niet gebeurd en ook het clubhuis werd ontzien tot september 1944, toen het door de Duitse Ortscommandantur werd gevorderd.

Het ontbreken van de auto, de moeilijke verbinding over de IJssel en de toenemende controle op alle persoonsverkeer over de IJssel maakten het vooral voor de leden

die oostelijk van de IJssel woonden wel moeilijk, en later zelfs onmogelijk, te blijven spelen.
Een ander probleem was het steeds schaarser worden van golfmateriaal. Dit heeft echter, zoals Jan Blansjaar zegt, geen doorslaggevende betekenis gehad, zoals ook uit het volgende mag blijken.
In één opzicht heeft de Hattemse eigenlijk tot september 1944 een bevoorrechte positie kunnen innemen. Zoals reeds in het voorgaande hoofdstuk werd aangeroerd nam het aantal gastspelers in de eerste oorlogsjaren aanzienlijk toe met een hoogtepunt in het seizoen 1942/43. Oorzaken hiervoor waren dat de baan door de Duitsers ongemoeid werd gelaten en de onderhoudswerkzaamheden normaal konden worden verricht. Het treinverkeer bleef tot september 1944 intact. De halte Berghuizen kon met het locale treintje Apeldoorn-Zwolle worden bereikt en vandaar was er altijd het rijtuig beschikbaar, waar de beheerders van de Konijnenberg, de heer en mevrouw Blom, voor zorgden. Ook het vroegtijdig sluiten van golfbanen in andere delen van het land bevorderde de komst van gasten naar Hattem, waar zij dan ook nog zeer gastvrij werden onthaald en waar mevrouw Blom, ook in de periode toen het voedsel in grote delen van ons land al zeer schaars begon te worden, het klaar speelde haar gasten nog een eenvoudig doch goed maal voor te zetten. Haar omelet schijnt toen grote bekendheid te hebben verworven.
Ook onze pro Blansjaar had zijn eigen inbreng. Hij was een charmant leraar waardoor ook velen 'van buiten' een lesje bij hem namen. Dat blijkt ook weer uit de financiële overzichten. De inkomsten van de club aan lesgelden liepen op van f. 833,- in 1939/40 tot ruim f. 1500,- in 1943/44.

De competitie draaide niet. Wel werden o.a. de Clubkampioenschappen, de Flip Hul Beker en de prins Bernhard Kandelaars nog enkele keren gespeeld.
Toen het clubhuis gevorderd werd kostte het Jan Blansjaar nogal wat moeite het materiaal in veiligheid te brengen. De tasjes en de stokken borg hij op in een kippenhok dat achter de green van de huidige 2e hole stond. Toen in de winter 1944/45 de baan onder water dreigde te lopen wist hij de spullen nog tijdig zó op te stapelen, dat zij droog bleven.
Overigens was het onderlopen van de delen van de baan in de vooroorlogse jaren en tijdens de oorlog een normale, bijna jaarlijks terugkerende gebeurtenis. De verbetering van de afwatering in het algemeen en verhoging van het dijkje langs de baan brachten hierin verandering en gelukkig behoort de 'watersnood' in de laatste vijftig jaren tot de uitzonderingen.

Baan en clubhuis kwamen goed uit de oorlog te voorschijn. Misschien wel met het voordeel dat zovelen uit andere delen des lands zich op de Hattemse waren gaan thuis voelen.

Wist u dat:

Totdat de Konijnenberg afbrandde, dit het enige golfhotel annex clubhuis in de gehele Benelux was?

Wist u dat:

Hattem begin jaren '30 overwogen heeft om samen met Deventer een 18 holes baan aan te leggen op het landgoed de Sprengenberg bij Nijverdal?

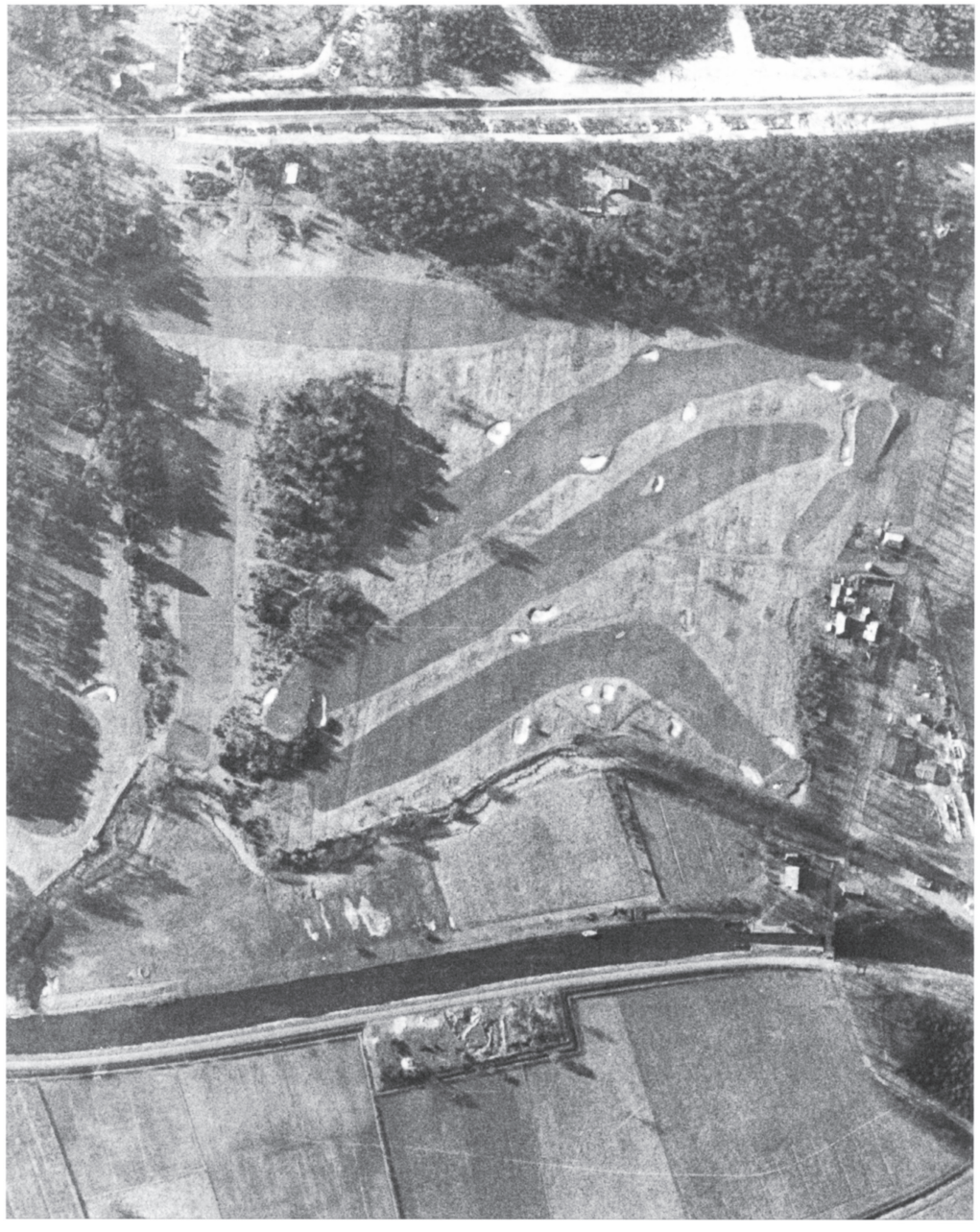

Luchtfoto 1949 van de kartografische dienst te Emmen

DE BAAN

Het terrein

"In Hattem zijn negen zulke holes. Soms is dat gaatje vierhonderd meter weg, soms ruim honderd en op de weg naar het doel bevinden zich hindernissen van velerlei soort zoals mulle zandkuilen, heuvels, boomgroepen en zo veel meer..."
Citaat uit het Hattemse huis-aan-huisblad van weleer 'de Homoet'.

Golf in Nederland was al goed op gang toen omstreeks 1929 plannen voor een baan in Hattem werden gesmeed. De club werd opgericht in een derde golf van initiatieven. Voorafgegaan door de Haagsche (1893), de Doornsche (1894, huidige 'de Pan'), de Rosendaelsche (1895) volgden in een tweede golf de Hilversumsche (1910), de Kennemer (1910), Domburg (1914) en de Noordwijkse (1915). In de derde golf, waarin Hattem (1930) figureert, vinden we de Twentsche (1926), de Keppelse (1926), Toxandria (1928), de Dommel (1928), de Eindhovensche (1930), de Amsterdamse (1934) en de Sallandsche (1934).
Vrijwel al deze banen liggen op zandige, hoge gronden met weinig bodemkundige problemen behalve zo nu en dan wat droogte. Glooiingen in het terrein waren natuurlijk en de banen werden relatief goedkoop aangelegd.

Het landschap rond de golfbaan in Hattem heeft zich tijdens en direct na de één na laatste ijstijd gevormd. De ijstongen drongen van noord naar zuid op en vormden de huidige IJsselvallei en de Veluwe. Gedurende het afsmelten, ongeveer 130.000 jaar geleden, ontstond er een complexe situatie, die leidde tot stilstaande smeltwatermeren (de Leemkule was een oude meerbodem) en waterstromen die dalen uitsleten.
Op het huidige golfterrein ontstonden later verschillende parallel lopende zandruggen. Onder andere de boswallen aan beide zijden van de huidige 1e en 9e fairway. Deze zandruggen zijn waarschijnlijk ontstaan doordat noordwester stormen zand van de stuwwal naar begroeide plekken in het landschap blies. Het zand van deze wallen is zogenaamd fluvioglaciaal, een vrij grove, scherpe

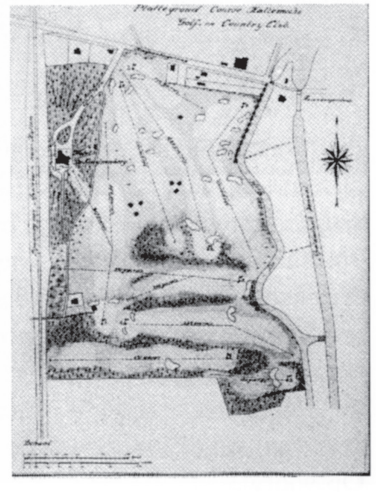

Plattegrond van de baan getekend in 1930

zandsoort. Niet eens zo ongeschikt als bunkerzand van het eerste uur! In dit landschap begint de mens van Hattem en omstreken zijn sporen te trekken. De goede gronden worden in cultuur gebracht en zo ontstonden de bewerkte gronden rond Hattem.

Mr G.M. Del Court van Krimpen, lid van de Rosendaelsche, adviseert bij het ontwerp voor een 9 holes baan. Del Court van Krimpen is in die tijd een begenadigd amateur, single figure handicapper en golfpromotor. Aan de hovenier Copijn uit Groenekan wordt de opdracht voor het aanleggen van de baan gegund. De firma Copijn heeft voor dit soort projecten als partner de bekende Engelse golfbaan specialisten Colt, Alison & Morisson aangetrokken. Deze combinatie werd onder andere ook ingezet bij de bouw van de 'nieuwe Kennemer' in 1928. Wij weten niet meer wat de baan in Hattem gekost heeft. Uit de annalen van de Kennemer blijkt dat deze 18 holes baan van 1928 voor f. 115.000.- werd aangenomen!

Financiële perikelen in de crisistijd treffen ook de familie Daendels. In 1934 staat de club er alleen voor en tijdens de algemene vergadering moeten besluiten genomen worden die, naar later blijkt, van cruciaal belang zijn voor de toekomst.
Oorspronkelijk had de gemeente Hattem 32 ha. voor f. 1.500.- per jaar verhuurd. De gemeente is bereid de golfclub in plaats van mevrouw Daendels als huurster te aanvaarden. De reeds aangelegde baan, inclusief de 3 bosholes (7, 8 en 9) op eigen terrein van de familie bedroeg ongeveer 19 ha.. Het terrein gehuurd van de gemeente op de aangelegde baan was 12 ha. Een eenvoudige rekensom leert ons, dat er (32 minus 12) 20 ha. gereserveerd waren voor de later aan te leggen tweede 9 holes.

Toen en nu

Het oorspronkelijke ontwerp van Del Court van Krimpen blijkt succesvol. Tot op vandaag heeft de baan zijn vorm behouden en liggen acht van de negen greens nog op hun oorspronkelijke plaats. Op één principiële verandering in het verleden -de huidige 6e was de 1e -met de afslag op het terrein van huize Olland- is slechts éénmaal een totaal nieuwe hole aangelegd. Opmerkelijk is dat de 9 holes gerealiseerd zijn op nog geen 20 ha.. De configuratie, de natuurlijke ondulatie en de begroeiing zorgen voor zóveel afwisseling dat zelfs het tweemaal spelen van dezelfde 9 holes niet verveelt. Wèl is de baan mede door zure regeneffecten en bemesting van een bos/heide karakter geleidelijk in een bos/parkbaan overgegaan.
Op voorwaarde dat binnen zes maanden na het raadsbesluit begonnen moest worden met de aanleg van de golfbaan, werd op 17 december 1928 door B&W de verhuur van de grond per 1 januari 1929 goedgekeurd. In het voorjaar van 1930

Oude 1e hole

naderde de baan haar voltooiing en op de 14e september werd de eerste officiële bal geslagen. De bouw van de baan heeft dus ruim een jaar geduurd. Handwerk en paardentractie waren bij dergelijke projecten heel gewoon. De bouw van greens was eenvoudig en gericht op het vasthouden van water. Met een aantal van tussen de veertig en vijftig spelende leden in de eerste tien jaar van de club hadden de greens dan ook weinig te lijden. Het onderhoud van de baan was simpel en op hoveniersniveau.

De Greenkeepers

Het is juni 1949 en caddie Arnold Balster is bezig de buitenstoelen van het clubhuis te schilderen. Op hetzelfde moment wordt tijdens de 2e luchtopname run in opdracht van de Topografische Dienst Kadaster te Emmen een geslaagde luchtfoto van het IJsselgebied rond Hattem, blok 27 oost, gemaakt (zie pag. 28). Onder hoofdgreenkeeper Dalhuizen, zoon van boer Dalhuizen, was assistent Reinier de Graaf net weggelopen. Arnold had al wel belangstelling voor de vrijgekomen plek getoond, maar Dalhuizen vond dat je met de zeis moest kunnen maaien, hetgeen de jonge Arnold (21) niet kon. De stoelen waren bijna klaar, toen Jan Blansjaar langs kwam. De vacature kwam ter sprake en Blansjaar moedigde Arnold aan nog

een poging te wagen, Jan zou de rest regelen. En zo gebeurde het dat de carrière van Balster begon.....En enige tijd daarna bijna weer eindigde!
Baancommissaris Dick Engelen resideerde eind jaren '40. Hij was streng, rechtvaardig en pietje precies. Op een vaste dag in de week ging hij naar Amsterdam en dat wist Arnold. Het kon dan ook niet uitblijven of Arnold stelde aan Dalhuizen voor om eens op de betreffende dag wat vroeger naar huis te gaan. Zo besloten zo gedaan. Het lot beschikte, juist op die dag kwam Engelen eerder thuis en besloot nog even naar de baan te gaan. Een besluit dat hem op de overweg van het toenmalig goederentreintje (de personentrein was enkele jaren daarvóór al opgeheven) van Zwolle naar Apeldoorn het leven zou kosten. Dalhuizen en Balster ontsnappen aan ontslag.

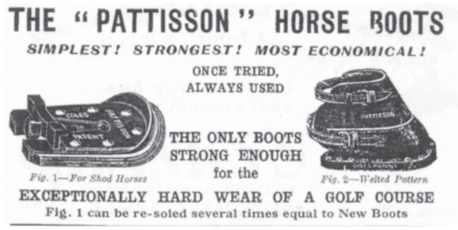

Hoefbeschermers voor de paarden

Van de voorgangers van Arnold Balster is verder niet zoveel bekend. Mannen van het eerste uur waren Tinus de Weerdt en Goosen van Keyl, beiden gewone arbeiders zoals dat toen heette. Dalhuizen was hun opvolger, die op zijn beurt na emigratie naar Canada in 1954 werd opgevolgd door Arnold Balster.
Vanaf het begin werden veel werkzaamheden uitbesteed. De rough werd met de zeis gemaaid en de fairway werd kort gehouden door een met paarden getrokken fairwaymaaier van Engelse makelij met ijzeren wielen. In het begin werden de

Maaiploeg bestaande uit: Gerard Brackel, Loes Rempt, Anneke Verhage, Suzanne Beek, Frits Nysingh en Ruud Kymmell

paarden geleend van de melkfabriek uit Kampen, waar clublid Onno Dudok van Heel de baas was. Om de baan niet onnodig te beschadigen werden de hoeven van de paarden met een soort sok bekleed. Een local rule bepaalde dat men een freedrop kreeg als de bal in een paardenspoor belandde. Later werd het maaien uitbesteed aan boer Blom, die met twee eigen paarden éénmaal per week moest opdraven. Loonwerker Joostema uit Wezep begon in de jaren '50 met een tractor. In 1961 kreeg de club een eigen tractor en in 1962 namen de dames Van Hees en Pyttersen op vrijwillige basis de taak van het maaien van de fairway over. Dit initiatief resulteerde in een langjarige traditie van zelfwerkzaamheid waarbij maaisters of maaiers nog al eens op eigen initiatief de contouren van de fairways wijzigden aangepast aan hun slice of hook-gevoelige afslag. Oud militair Gerard Brackel bracht discipline en systeem in de vrijwilligersploeg (zie foto). Pas in 1999 kwam er een einde aan dit staaltje van succesvol vrijwilligerswerk met de komst van een moderne, zelfrijdende fairwaymaaier.

Vroeger was het baanonderhoud relatief eenvoudig en gericht op de greens en de bunkers. Het af en toe inschakelen van het Engelse bureau Colt, Alison and Morisson geeft blijk van een serieuze benadering van het baangebeuren.
In het algemeen was de kennis van bemesting en bestrijding van plagen, zeker vóór de tweede wereldoorlog, rudimentair. De spelfrequentie was laag en met een bestand van 40 à 50 leden was van structuurbederf op de green geen sprake. De greens werden éénmaal per jaar met koemest behandeld en volgens Engels recept met bloedmeel of beendermeel bijgemest. Later zelfs met compost verrijkt om vooral maar vocht vast te houden!
Bij de aanleg van de baan was reeds voorzien in een irrigatiesysteem met een aftappunt bij iedere green. Eenvoudige, verplaatsbare sproeiers op een driepoot en handmatige bewatering voor de droge plekken voldeden. Arbeid was geen probleem!

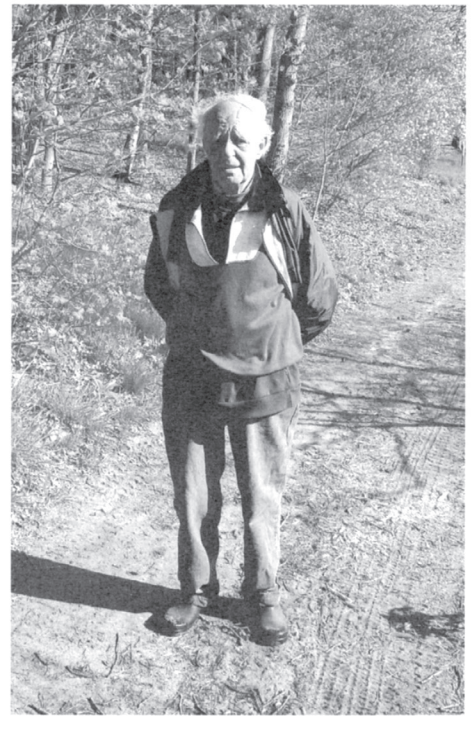

Arnold Balster anno 2004

Na het vertrek van Dalhuizen breekt de periode Balster aan en hoeft de club zich

de komende tientallen jaren geen zorgen meer te maken. Op 29 juni 1974 viert Arnold zijn 25-jarig jubileum en spreekt secretaris Tjeenk Willink de profetische woorden *"heb medelijden met de baancommissaris, die Arnold overleeft"*! Als we goed tellen is de huidige baancommissaris Dirk Meinesz de 6e en laatst levende official in zijn bestaan. Want vergis U niet, Arnold is nog steeds actief als dit geschreven wordt. Van 07.00 tot 10.30 uur, vier dagen in de week!!!
In 1989 is de 61-jarige 40 jaar in dienst. Dit wordt groots gevierd en we lezen in het Noord Veluws Dagblad van 19 juni 1989: Balster *.."ik zie hier meestal de zon opkomen en ondergaan. Inmiddels"*, vertelt Balster in het interview, *"gaat 's nachts vanzelf de sproei installatie op de greens aan"*. Wel sjouwen hij en zijn assistenten in droge perioden met slangen en pijpen om de fairways te beregenen. Een rugbrekend werk dat pas in 1991 afgelopen is, wanneer de automatische fairway beregening wordt aangelegd.
In 1989 neemt neef Harry Balster de taak over en op 1 augustus 1993 gaat de 65-jarige Arnold met pensioen. Dat zelfde jaar wordt Harry ingeschreven voor de cursus hoofdgreenkeeper en neemt hij de taak van Arnold over.

In die jaren is de Nederlandse Golf Federatie tot het besef gekomen dat het vak greenkeeper meer is dan de veredelde tuinman in dienst van een bevlogen tuinliefhebber, die vrijwillig de taak van baancommissaris op zich genomen heeft. Commerciële banen met de daarbij behorende professionele aanpak zijn er nauwelijks. Onder de N.G.F. besturen van Rolf Olland en opvolgers wordt greenkeeping serieus aangepakt. Een commissie greenkeeping, met de Hattemer Jaap Rijks als voorzitter, gaat aan de slag en spoedig worden eerdere initiatieven (Eschauzier) opgepakt en ontstaat er een professionele opleiding greenkeeper en hoofdgreenkeeper. De Nederlandse Greenkeepers Vereniging (N.G.V.) wordt opgericht en in 1990 ziet het vakblad "De Greenkeeper" het levenslicht. Harry Balster lift mee in deze gebeurtenissen en zowel hij als zijn huidige assistent Roelof Visscher zijn in het bezit van het diploma hoofdgreenkeeper.

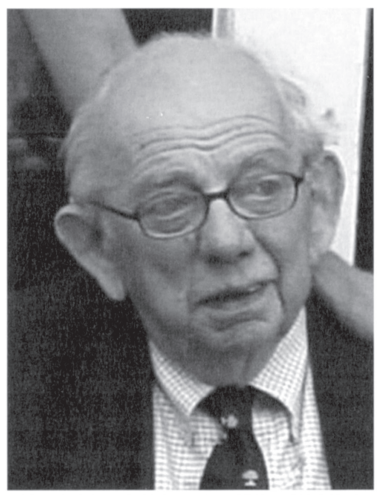
Jaap Rijks

De Baancommissarissen

Het is duidelijk dat er voor golf in Nederland en dus ook voor Hattem een nieuwe periode aanbreekt. Greenkeeping wordt nu eindelijk professioneel aangepakt onder andere door het door Collinge (Toxandria) en Brewer (Hattem) gelanceerde beheersplan golfbanen. Ook de commercie

gaat zich bezighouden met golf en talloze producten en technieken komen op de markt om het gras beter te laten groeien. Er komt ook een cursus baancommissaris en al snel wordt deze cursus verplicht gesteld voor de functionaris met deze ambities. Met Jaap Rijks als baancommissaris (1983-1998) dringt deze professionalisering ook door tot Hattem. Hij spaart zich kosten noch moeite om zijn ploeg bij de tijd te houden en weet als geen ander met minimale middelen ten volle van de nieuwe technieken en ideeën te profiteren. Hij is lange tijd ook verantwoordelijk voor het budget van het clubhuis en weet, tot wanhoop van de diverse besturen, de budgetten van baan en clubhuis vaak creatief te combineren.
Samen met Jeff Collinge van Toxandria richt hij de werkgroep bosbanen op. Deze groep vergadert tot op heden regelmatig en wisselt ideeën en ervaringen over baanonderhoud uit. Toxandria, De Pan, de Hilversumsche, de Rosendaelsche, de Eindhovensche en de Hattemse vormen zodoende vaak een pressiegroep die leveranciers van golfbaanproducten nog al eens op andere gedachten doet komen. Lange tijd was hij stimulator voor landelijke greenkeepers wedstrijden, waar hij met een keur van meestal originele, spirituele prijzen iedereen wist te verrassen. Dat al deze activiteiten en initiatieven Hattem en zijn greenkeepers ten goede kwamen spreekt vanzelf.

We lezen in het jubileumboekje 1930-1980 dat in de eerste tien jaar na tweede wereldoorlog nog nauwelijks commissies bestonden. Het waren de secretaris en de professional, die bijna alles regelden. Toch duiken als bijzonder actieve baancommissaris de namen op van Van den Bergh, Dengerink en Engelen. De laatste kwamen we tegen eind jaren '40, begin '50 in het eerder beschreven Balster incident. De secretaris was Albert Tjeenk Willink, uitgever te Zwolle. Hij zal het geweest moeten zijn die in 1951 de bekende Britse golfgoeroe Jim Arthur (*"the grass will tell you what it needs, you don't tell the grass"*) laat komen om te rapporteren over baan en greens. Ook wordt in 1952, '53, '54 en '55 het Sport Turf Research Station (later Institute) op country estate St.Yves in Bingley geraadpleegd en schrijft B. Clayton een rapport. In 1957 komt de bekende baan architect J.S.F. Morisson van het eerder genoemde bureau Colt, Alison and Morisson op bezoek en verklaart de 7e hole "ugly" en adviseert er een par 3 van te maken. Volgens de inzichten van genoemde adviezen worden de greens nog steeds volop met compost behandeld en raadt men aan de heksenkringen schimmel plekken op de greens 20 cm. diep uit te graven, te ontsmetten met formaldehyde (!) en met verse grond en plaggen te repareren! Emelten en wormen worden bestreden met loodarsenaat en de fusarium schimmel met bordeauxe pap ..... het is een wonder dat Arnold nog leeft!
Tevens heeft men veel last van onkruiden in gras van green en fairway (parelkruid). Ook hier weten de Engelsen raad mee en deze 'plaag' wordt bestreden met ijzersulfaat (FeSo4 3H2O), een middel dat nog steeds gebruikt wordt in de landbouw. Vanaf 1960 komt er voor het eerst een verslag van Ir Tielenius Kruythoff. Hij zal

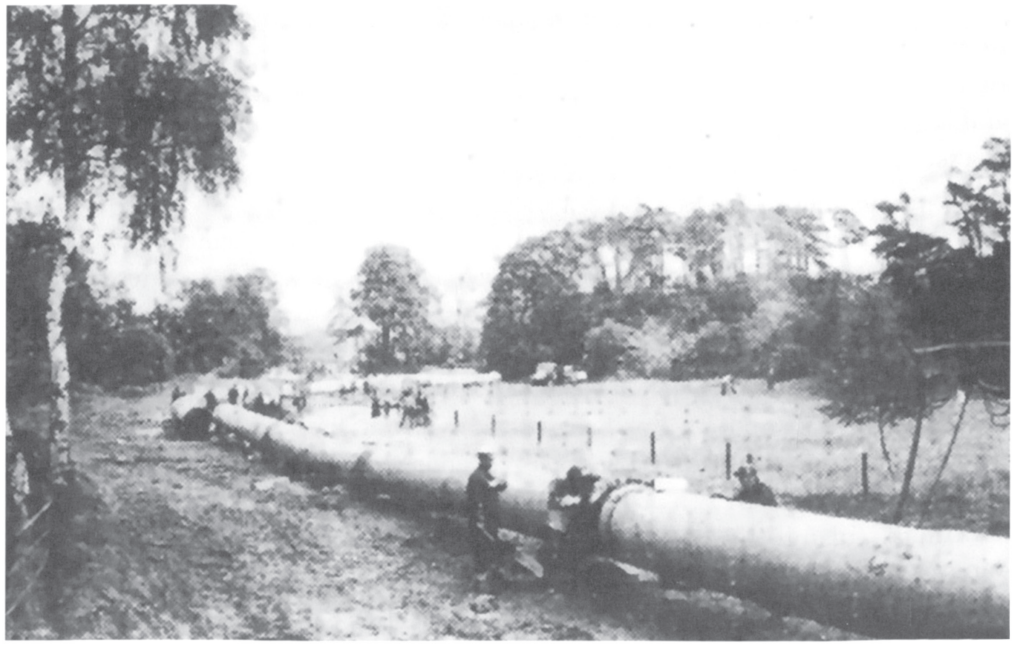

Gasbuis langs 9e hole

lange tijd als baancommissaris actief zijn. In die tijd komt de bekende Steven van Hengel van de Kennemer, schrijver van "Early Golf", enkele malen advies geven. Met een groot mes gewapend sneed van Hengel stukken uit de green om vervolgens te constateren wat er allemaal mis was. Veel vooruitgang wat betreft baankwaliteit wordt er in die jaren niet geboekt. Door het spelen van vele wedstrijden op andere banen ziet de jonge succesvolle garde (Rolf Olland en Wilfred Smit) wat er baantechnisch mogelijk is en dringt aan op verbeteringen in de baan in Hattem.

Tot overmaat van ramp besluit de Gasunie, wanneer in 1964 voor de gasbel in Groningen een buizennet wordt aangelegd, dat een hoofddistributie buis dwars door de Hattemse golfbaan moet lopen. Ofschoon alle kosten worden betaald, betekent het één en ander, dat het tracé vanaf de 9e tee, over de 9e fairway, langs de 1e fairway naar het parkeerterrein, flink overhoop wordt gehaald. De firma Copijn uit Groenekan zorgt er voor dat de baan keurig wordt gerepareerd. Als je op een winterdag de 9e fairway oploopt vanaf de damestee, kun je het gas horen suizen.
Pas tegen de jaren '80 komt er met een commissie bestaande uit Hans Volker, Ben Cramer, Ben de Groot, Bram Jansen en Willem Visser 't Hooft een kentering in het baanmanagement. Regelmatige vergaderingen, goede notulen (Visser 't Hooft) en een modernere aanpak luiden een nieuw tijdperk in. Vanaf dit moment is de ontwikkeling van de baan goed te volgen.

Naar 18 holes...

De uiterwaarden

De eerste, goed gedocumenteerde poging om naar een 18 holes baan te komen vinden we in een verslag van Wim van Ballegoijen de Jong in 1980. In opdracht van de toenmalige voorzitter Rolf Olland onderzoekt hij de mogelijkheden van uitbreiding aan de overkant van het Apeldoorns kanaal. De 'Hezenberg' van de gebroeders Schrotten en de grond van boer G.J. Gelderman komen te koop. Al meteen blijkt dat de Provincie het gebied kwalificeert als *"landbouwgebied met grote natuurwetenschappelijke en landschappelijke kwaliteiten"*. Uit de omschrijving blijkt dat er nauwelijks ruimte is gelaten voor enige golfbestemming. Bij nader technisch onderzoek blijken de gronden zeer complex. Zonder drainage met onderbemaling is er geen bruikbare golfbaan van te maken. Bovendien moet men blijven leven met periodieke overstromingen van de IJssel en is de aansluiting met de bestaande baan alles behalve ideaal. Uitgebreide berekeningen laten zien dat het bouwrijp maken van het beoogde terrein, inclusief de aankoop van de grond op f. 4.000.000.- komt te staan. Daar bovenop komen nog de jaarlijkse lasten van rente over geleend kapitaal, afschrijving op drainage, gemaal etc.. Al snel wordt duidelijk dat deze optie en de onzekere uitkomst van een eventuele beroepsprocedure tot en met de kroon voor de H.G.&C.C. in 1980 een te zware kluif is.

Bagwan

Rond 1983 komt er in de gemeente Heerde/Wezep een stuk grond van ruim 50 ha. te koop van de Bagwan sekte. Dit terrein ten zuidwesten van Hattem is groot genoeg voor een 18 holes baan. Via een bankrelatie komt dit ter ore van enkele prominente leden van de H.G.&C.C., die op hun beurt een bemiddelde relatie van de golfclub De Pan weten te interesseren om het stuk grond met gebouw te kopen om daarop een golfbaan te realiseren. Het is in het belang van de Hattemse, dat er in de buurt een 18 holes baan komt in verband met de aanstormende jeugd en het structurele gebrek aan golfbanen in Gelderland. Blijkbaar is het bestuur onder voorzitter John Tiessens niet bang voor ledenconcurrentie en ziet men de 9 holes baan van Hattem als toekomstige senioren club. Bovendien is de wachtlijst in Hattem ontmoedigend lang. Alan Rijks, aankomend baanarchitect, krijgt de opdracht een baan te ontwerpen. Voorlopig alleen op het grondgebied van Heerde, omdat de gemeente Oldebroek, waar Wezep onder valt, nog bezwaren heeft tegen sporten op zondag. Ook dit plan sneuvelt door de conservatieve houding van de Provincie en de plannen om op de Veluwe een ecologische bufferzone te creëren.

Flip Hul

Simon Dingemans krijgt in 1994 de opdracht van voorzitter Bart Jan Constandse te onderzoeken of het niet mogelijk is om een behoorlijke driving range inclusief een 18 holes baan te realiseren. De beperkte mogelijkheden op het eigen terrein van de golfclub zijn optimaal benut en men kijkt buiten de grenzen. Het oog valt op landgoed Flip Hul van de heer van Dalen, dat te koop staat. Dingemans krijgt het groene licht van het bestuur en geeft op 5 april 1994 de opdracht aan de Hattemse baanarchitect Alan Rijks om voor f. 5.000.- een ontwerp te maken voor een 18 dan wel 27 holes baan op het genoemde landgoed in combinatie met de inmiddels volgestorte en bouwrijp gemaakte vuilstort, de kleine Leemkule. Geraamde kosten: f. 6 miljoen.
De Hattemse is zich als geen ander bewust dat, wil men meedoen met de stormachtige groei van de golfsport, alleen een aantrekkelijke, uitdagende 18 of 27 holes baan jeugd zal aantrekken en een dreigende vergrijzing zal vertragen.
In het geval van 18 of 27 holes moet op het landgoed respectievelijk 21 en 33 ha bos gekapt worden. De huidige 9 holes baan moet worden gesloten en de grond gebruikt in verband met de herinplantingsplicht voor bos. Bij de optie van 27 holes ontstaat een commercieel model met een Golf Hotel. Bij 18 holes zou het beheer in eigen hand gehouden kunnen worden. Hoewel er met de gemeente goed te praten is en de heer van Dalen bereid is over een goede prijs te praten, gooit de Provincie met het inmiddels geratificeerde E.H.S. (ecologische hoofdstructuur) model van de Veluwe wederom roet in het eten. Er worden in dit model geen ingrepen in de natuur meer geduld.

Het beloofde land

Tussen de Grift en het Apeldoorns kanaal liggen twee percelen, waar de club al lang een oog op heeft laten vallen. In eerste instantie lijken deze stukjes grond niet zo aantrekkelijk. Door kwel bij ondergelopen uiterwaarden en lozing van overtollig water uit het kanaal lopen deze landjes in de winter regelmatig onder water. Veel is er in de loop der tijden gefantaseerd over de bestemming als dit gebied zou worden ingelijfd.
In 1979 is het zover en komt het meest noordelijke perceel van 1 ha. in het bezit van veehouder Gelderman, te koop. Onder het motto "buurmans erf is maar éénmaal te koop", hakt het zittend bestuur onder Rolf Olland de knoop door en wordt op 18 januari 1980 de koopakte ondertekend. Er wordt een hypotheek van fl.50,000.- afgesloten en Hattem is een stukje (beloofd) land rijker. Het andere stuk, direct achter de eerste green, blijft eigendom van de papierfabriek. De baancommissie van die tijd met onder andere Ben Cramer, Hans Volker en Willem Visser 't Hooft krijgt de taak om te onderzoeken, wat de mogelijkheden zijn om

dit stuk, inclusief het bij te huren stuk van de papierfabriek, bij de baan te trekken.
Het Engelse golfcoursearchitectenbureau Colt, Alison & Morisson is inmiddels overgegaan in de handen van Cotton (CK), Pennink, Lawrie & Partners. Onder de directeuren en adviseurs van dit bureau zien we bekende namen als Donald Steel, Jim Arthur en Frank Pennink, die de baan kent. Dit bureau wordt aangeschreven en om advies gevraagd hoe het één en ander in te richten. Vragen die nog steeds actueel zijn als: waar moeten de nieuwe tees geplaatst worden, waar een eventuele green, waar moet het terrein opgehoogd worden, welke bomen moeten gerooid worden, waar moeten er bruggen over de Grift komen en hoe realiseren we de nieuwe drivingrange, worden aan hem voorgelegd.
Het één en ander resulteert in een aantal bezoeken van Pennink die voor een bedrag van f. 500.- en f. 300,- per bezoek enkele voorstellen, inclusief een plan voor een negen holes baan in de Hoenwaard, ter discussie brengt. Wat het beloofde land betreft: Pennink maakt van de tweede hole een par 5 door de huidige tees te laten vervallen en nieuwe tees aan te leggen ter hoogte van de 9e herentee. Een landruil met Rijkswaterstaat, teneinde de nieuwe fairway over het beloofde land richting tweede green te geleiden, bleek bespreekbaar. Pennink was enthousiast over de nieuwe par 5 op papier. Zijn plotselinge overlijden bracht zijn opvolger, Donald Steel, naar Hattem, waar John Tiessens intussen de voorzittershamer had overgenomen. In tegenstelling tot Frank Pennink was Steel helemaal niet enthousiast over het plan van zijn voorganger. Tel daarbij op de relatief hoge kosten van realisatie van de par 5 en het feit dat de papierfabriek haar hectare voorlopig nog niet wilde verhuren of verkopen en het was logisch dat ook dit plan niet werd uitgevoerd. Alleen de locatie van de nieuwe driving range beklijft.

Oefengelegenheid in Hattem

Op een 9 holes baan van nauwelijks 20 ha. een oefenplaats (een betere benaming is onmogelijk) te creëren, is een hele kunst. In de loop van het bestaan van de baan is hier dan ook uitgebreid mee geschipperd. In de eerste jaren werd les gegeven en geoefend vanaf de plaats waar men op de 6e links tegen het bos nu een kleine greenside-bunker heeft gemaakt. Je ziet nu nog een rudimentair plateau op die plaats. Hier was ook de 5e afslag in die tijd. Jan Blansjaar heeft van die plek vele dames en heren getracht te leren een golfbal te verplaatsen. De bal werd tegen de speelrichting van de huidige 6e in geslagen. Later werd, wanneer het niet te druk was, geoefend vanuit de rough vóór de damestee van de 6e in de speelrichting. Pas aan het eind van de jaren '70 werden voor het even inslaan het oefennet bij de parkeerplaats aangelegd en op advies van de Engelse golfarchitect Pennink de huidige centrale plek op de 5e hole aangewezen. De faciliteiten op de 5e hole werden in

de loop der tijden aanzienlijk verbeterd en van het leshuisje van Rudy Brown tot de volwaardige leshut van nu omgebouwd.

Driving range aan de overkant

Aan de overkant van de Konijnenbergerweg ligt nog een stuk grond van de gemeente waar de club een optie op heeft. Dit stuk is te klein voor 9 holes. In 1998 vraagt de gemeente (Simon Dingemans is voorzitter), of de club nog belangstelling heeft deze grond voor een golfbestemming te gebruiken en de optie tot koop wil uitoefenen. Er is door derden een bod uitgebracht en de gemeente wil uitsluitsel. Wederom komt de club voor een aantal keuzes te staan, want de holes 1 tot en met 6, inclusief het clubhuis staan op van de gemeente gehuurde grond. Een financiële commissie onder leiding van Pem van Heek komt tot de conclusie - gegeven de prijs per m^2 -, dat de exploitatie van een openbare driving range voor een besloten club als de Hattemse niet haalbaar is. Dit advies wordt overgenomen door het bestuur en op 16 juni 1999 voorgelegd aan de algemene vergadering. Wel wordt in 1999 alle grond onder de baan, parkeerterrein en clubhuis in eigendom verworven (f. 5,50/m^2). Toestemming hiertoe wordt eveneens in deze zelfde vergadering verleend.

Golfparadijsje aan de IJssel

Welvaart en vrije tijd nemen toe en zo ook de belangstelling voor de golfsport. Het aantal commerciële initiatieven groeit. Kleiburg, Oude Maas en Spaarnewoude als eerste openbare banen en de Burggolf groep als commercieel geëxploiteerde golfclubs, zijn hier voorbeelden van. Toeleveringsbedrijven van machines, baanverzorgingsartikelen, betere graszaden, kunstmest en biologische grondverbeteraars, golfbaanbouwers, golfarchitecten etc. zien hun kansen en er begint zich een industrie rond de golfsport te ontwikkelen. De N.G.F. krijgt een toevloed van leden. In het officieel orgaan van de N.G.F. van april 1990 (Rolf Olland is dan president) komt dit in het verslag van de Algemene Ledenvergadering goed tot uitdrukking. De voorspelling komt uit: in 1996 zijn er 140 verenigingen lid. Ten tijde van dit schrijven tellen we 177 A, B en C leden. De golfsport is op dit moment de snelst groeiende sport van Nederland en intussen de 4e sportbond in grootte!
Wonderlijk genoeg vinden we in hetzelfde nummer van het Golf Journaal een verslag van het 60 jarig jubileum van Hattem. *"Het golfparadijsje aan de IJssel, de geschiedenis van een sfeervolle club"*. Het Golfparadijsje wordt in de vaart der volkeren opgestuwd en gaat onder leiding van de opvolgers van de baancommissarissen Volker en Cramer de uitdaging van de nieuwe technieken aan.

Nieuwe 1e hole

Baanveranderingen

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat voor Hattem een 18 holes baan onhaalbaar wordt geacht. Het oorspronkelijke 9 holes ontwerp kan eigenlijk alleen maar geperfectioneerd worden. Onder de stuwende kracht van baancommissaris Jaap Rijks vinden in de jaren '80 en '90 dan ook verschillende ingrijpende veranderingen plaats.
Allereerst wordt in 1984 de green van de 2e hole aangepakt. De green ligt te laag en is in een slechte staat. Golfbaan architect Donald Steel, opvolger van Pennink, ontwerpt green en bunkers op een hoger niveau, zodat bij hoogwater geen problemen meer ontstaan. Het nog jonge bedrijf van De Ridder voert het werk uit voor f. 28.500,-. Het gras op de green bestaat uit een mengsel van Struis- en Roodzwenkgras, op dat moment het meest gangbare mengsel. De rechter bunker wordt in de loop der tijden aangepast en ruimer gemaakt.
Voor een goed begrip dient nog vermeld te worden dat er van de huidige 3e hole nog geen sprake is. De constructie van deze hole wordt pas evident, wanneer na het overlijden van Jim de Ruyter afzwaaiende ballen niet meer door de nieuwe eigenaar van het inmiddels verkochte pand worden gedoogd. Het ontwerp van de nieuw aan te leggen hole wordt gegund aan Alan Rijks, die op dat moment zijn samenwerking met de bekende golfbaan architect Paul Rolin aan het afronden is. Alan heeft al projecten als Nunspeet en Het Rijk van Nijmegen achter de rug en is vrijwel zelfstandig met 't Sybrook bezig.
De 'oude' 3e hole was legendarisch. Met een noordwest georiënteerde afslag werd

de speler geconfronteerd met een dreigende bunker vóór het grootste deel van de green en een fatale backdrop in rough aan de achterzijde. Straffe noordwest winden in voor- en naseizoen vereisten een ijzer drie met alle moeilijkheden van dien, gezien de beperkte landingszone op een vaak harde green. Kortom, met weemoed in het hart werd in 1989 afscheid genomen van Hattems 3e, het vlaggetje ging naar een verzamelaar en de nieuwe 3e werd gebouwd. Ook dit keer was de firma De Ridder constructeur. De locatie van de nieuwe hole heeft wat voeten in de aarde omdat binnen de club de meningen verschillen. Uiteindelijk wordt de enige juiste plek met Rolin als arbiter bepaald. Kosten f. 79.000.- inclusief het opruimen van de oude green en constructie van een beregeningsinstallatie. Op een goedkoopje werd zand (met puin !) van de Berghuizer Papierfabriek gekocht en gebruikt als basis van de green. De vormgeving is het resultaat van indringende inspraak van de club op het ontwerp. Als enige van de 9 greens van Hattem heeft de 3e een drainage systeem (visgraat). Jammer genoeg werd de green niet ingezaaid en werd vanwege de tijdwinst met plaggen gewerkt.
Het irrigatie systeem is up to date gebracht in 1991 en bestrijkt nu, gestuurd door een computerprogramma, fairways, greens en tees. Gemiddeld wordt er ongeveer 9000 m^3 water per seizoen verbruikt. Ooit is de irrigatie in gang gezet door ons lid en benefactor Jim de Ruyter, die in het huis aan de oude 3^e hole woonde met het waterkraantje speciaal aangelegd voor dorstige passanten! Hij liet in 1971 een elektrisch verrijdbare installatie komen en een ondergrondse leiding aanleggen die de 2e, 3e en 5e holes bestreek. Er zat bij deze royale schenking wel een addertje onder het gras! Jim vond het maar niks, dat het bestuur de baan niet wilde irrigeren. *"Als ik die irrigatie nu voor drie holes aanbied, kan het bestuur niet achterblijven om geld vrij te maken voor een irrigatiesysteem op alle andere zes holes"*, zo dacht hij. Het bestuur kon en durfde geen *"nee"* zeggen. Jim's plannetje slaagde, het bestuur herzag haar investeringsprogramma en zo werden ook de overige 6 holes dankzij Jim geïrrigeerd. Jim was vooral op technisch gebied zeer met de baan begaan. Zijn bedrijf in plastificeertechniek leverde gratis (geplastificeerde) teemarkers van eigen ontwerp. Hoe origineel ook, voor de golfindustrie werd het geen succes.
Het bunkerplan van 1987 is na een reeks van veranderingen in voorgaande perioden het meest in het oog springend en het best gedocumenteerd. Eerder werden bunkers, bijvoorbeeld de greenside bunker van de 9e onder eigen beheer en eigen ontwerp (Olland) als "Presidents bunker" veranderd. Een fairway bunker op de 4e verdween evenals een kleine bunker achter de 4e green die later in het bunkerplan van 1987 weer in ere wordt hersteld, maar dan een stuk groter. In 1987/88 wordt wederom door Alan Rijks (zijn vader Jaap is dan dominant als baancommissaris) vorm gegeven aan de bunkers zoals op de 4e (2x fairway, 2x green), 5e (fairway) en 9e (fairway, green). Het één en ander werd voor ongeveer f. 5.000.- gerealiseerd. Later in de jaren '90 wordt de greenside bunker van de 8e ingrijpend gewijzigd

door van één doorlopende hindernis een gewone en een potbunker te maken. De oude bunker situatie is deels mooi te zien op de luchtfoto van 1949.
In de loop der tijden zijn de tees van de verschillende holes vele malen marginaal verplaatst. De belangrijkste verplaatsingen zien we echter bij de 1e en de 9e . De 1e tee verdwijnt van de 'Olland' locatie naar de huidige 1e hole. Hier krijgt de tee eind '40 zijn definitieve vorm. De 9e tee lag vroeger aan de baanzijde van de Grift rechts van de Balster-brug. Na 1953 werd met de papierfabriek overeenstemming bereikt om de 9e tee over de Grift naar achteren tegen het kanaal te verplaatsen. Staande op deze tee volgden de leden het proces van waterzuivering van de fabriek op de voet. Keken we eerst aan tegen een met witte vezels vervuild riool, na de bouw van een indrukwekkend bassin was dit in 1990 verleden tijd. De tees zijn voortdurend een bron van zorg. In de winter te nat en in de zomer te droog wegens gebrek aan water. Ook laat de grasgroei wegens schaduw het vaak afweten. Nieuwe inzichten en de nieuwe generatie golfbaan aannemers met ervaring brengen hierin verandering.
In 1997 krijgt alweer Alan Rijks, opdracht voor een tee-renovatie project. De gespecialiseerde tee en green-bouwer, de firma Flevo Green Support, voert de werkzaamheden uit onder het waakzaam oog van Baancommissarissen Jaap Rijks en Dirk Meinesz. De klus wordt aangenomen voor ruim f. 30.000,- exclusief BTW en aan- en afvoerkosten. De tees 1, 2, 4, 5, 8 en 9 worden vervolgens grondig gerenoveerd en zijn klaar om de toets van de komende N.G.F. maatregelen inzake de 'course rating' te doorstaan.

De Greenkeepers werkplaats

Als je op een warme dag van de 6e tee naar de fairway loopt staat er rechts een fonteintje om te drinken of om water bij te vullen. Verscholen in het lover daarachter staat waarschijnlijk het oudste gebouwtje van de Hattemse: de greenkeepers werkplaats. In het oudste deel van dit gebouwtje werd tot voor kort koffie gedronken en staat de kachel. Oorspronkelijk was dit het pomphuis van de Konijnenberg, het in juni 1945 afgebrande hotel en clubhuis. Vrijwel direct na de opening van de baan is het in gebruik genomen als werkplaats voor de terreinmeester en zijn assistenten. De eerste uitbreiding in 1961 bestond uit het dichtmaken van een overkapping om de (eerste) tractor en andere machines te herbergen. Daarna volgden verbeteringen aan het interieur en tenslotte werd er nog eens een houten loods aangezet om het als maar uitdijend machinepark te huisvesten. Dit alles op het terrein van de familie Olland. Om geen risico's te lopen in geval van eventueel nieuwe, minder golf gezinde bewoners van de Konijnenberg, werd in 1978 een langjarige huurovereenkomst aangegaan met de familie Olland voor 450 m^2 inclusief opstallen voor de prijs van f. 10,- per jaar.

Loodsen

In 2004 is er een geheel nieuwe werkplaats opgezet annex het stokkenhok. Na vrijwel alle opties, inclusief een werkplaats onder de 4e tee, te hebben onderzocht, was dit de laatste mogelijkheid. Vooral het uitblijven van een vergunning van de gemeente om elders op het terrein te bouwen, leidde tot deze oplossing.

De dijk breekt door.....

De noordoost-zijde van de baan wordt begrensd door de Grift. Rond 1830 liet Willem I op eigen kosten het Apeldoorns kanaal aanleggen. Een soort kanalisatie van de Grift. Op de kadastrale kaart van 1830 zien we dat het 'beloofde land', tussen de Grift en het kanaal, weiland is. Het gebied van de huidige golfbaan is dan een prachtige heide met jeneverbessen. Een gedeelte van de 1e en de 9e fairway, aan de Grift kant is bouwland behorend bij een boerderijtje ter hoogte van de 5e tee. Of de Grift bedijkt was in die tijd weten we niet. Wel weten we dat omstreeks 1969 Jaap Brasser, bestuurslid, clandestien een rudimentaire dijk laat aanleggen. De golfbaan heeft regelmatig te kampen met wateroverlast. We noteren dijkdoorbraken onder andere in 1953, 1964, 1967 en in 1979, toen er een windsurfer op de 5e hole werd gesignaleerd! Als in de winter en voorjaar uiterwaarden van de IJssel onderstromen krijgt ook het kanaal teveel water. Het surplus wordt in de Grift geloosd via de overstort ter hoogte van de 9e tee. Vaak kon de zwakke waterkering het geweld van het stijgende water niet aan en brak de dijk ter hoogte van het begin van de 2e fairway door. De baan stroomde onder en was voor weken lang onbespeelbaar. Het gat in de dijk liet men maar open onder het motto "wat er in is gegaan moet er ook weer uit". Gelukkig komt er in 1991 een voorlopig einde aan dit jaarlijks wederkerende ongemak. De Waterstaat acht zich eindelijk verant-

woordelijk voor de wateroverlast en laat een degelijke kleidijk aanleggen. Deze breekt nog eenmaal door. De club krijgt tijdens deze watersnood asiel bij Almeerderhout en mag daar gratis spelen!

Course Rating

Door de N.G.F. wordt in juni 1991 een commissie Course Rating in het leven geroepen. Deze commissie heeft als doelstelling om naar voorbeeld van een systeem zoals dat in de USA wordt gehanteerd, Course Rating in Nederland te introduceren. Tot nu toe waren de handicaps gekoppeld aan de Standard Scratch Score (SSS), ofwel de score die de scratch speler verwacht wordt te maken over een gemeten baan. Zo kon een speler met handicap 8, afkomstig van een moeilijke baan, eenvoudig winnen van een speler afkomstig van een makkelijke baan, omdat factoren als wind, rol, doglegs, water, bomen en hoogte en aard van de rough niet in die SSS verdisconteerd waren. Hoewel in de formule die wordt gehanteerd om tot een eindoordeel te komen (course value), de effectieve lengte een dominante rol speelt (yardage rating), spelen de obstakels van de baan ook een rol (obstacle stroke value). De onderlinge vergelijkbaarheid van de verschillende banen wordt uitgedrukt in de slope rating, een waarde die eveneens volgens een formule wordt berekend. Tenslotte wordt er ook nog rekening mee gehouden of men een bogey-

1e hole onder water

of een scratchspeler is. Het gaat hier te ver om het hele systeem uiteen te zetten. Het komt er op neer dat men met de course rating een verfijning van het oude SSS systeem nastreeft en de banen voor spelers van verschillende sterkte beter onderling vergelijkbaar maakt. Hattem fungeerde in 1993 als proefkonijn en kwam tot ieders verbazing met een vergelijkbare slope rating (134) als de Haagsche uit de bus.
In 1996 wordt de baan opnieuw gewaardeerd en krijgt voor de standaard heren tees een course rating van 67,5 en een slope rating van 124. De dames standaard tees worden gewaardeerd met respectievelijk 69,7 en 121. In 2001 worden na een missie van de commissie course rating van de N.G.F. deze waarden: heren 67,4 en124 en dames 68,8 en 117. Voor de heren blijft de moeilijkheidsgraad gelijk, voor de dames is de baan iets makkelijker geworden.

Epiloog

Om de reeks beschreven gebeurtenissen van de Hattemse baan te besluiten, hierbij als naschrift tenslotte enkele punten van het beleidsplan van het bestuur van maart 2001.
"De Hattemse is een besloten golfclub, die een 9-holes baan met oefenfaciliteit exploiteert.
Voor het behoud van de baan heeft de club eigen baanpersoneel in dienst en beschikt het over een eigen greenkeepers werkplaats met machinepark. Het bestuur heeft zich gecommitteerd om landschap- en milieuaspecten een belangrijke rol te laten blijven spelen bij het onderhoud van de baan. Met de verwerving van alle grond onder de baan, parkeerterrein en het clubhuis is naar de mening van het bestuur de continuïteit van de Hattemse langdurig verzekerd.
Vooralsnog is het beleid van het bestuur erop gericht de baan en de clubfaciliteiten zodanig goed te onderhouden, dat de Hattemse nog tot in lengte van jaren een fraaie en uitdagende 9-holes baan zal zijn, waar het na een sportief gespeelde wedstrijd of zomaar een rondje golf, zowel voor leden als voor gasten, sociaal goed toeven is in het altijd sfeervolle clubhuis".

Jan Brewer

Lovers Lane

Wie weet er nog van de historie van 'Lovers Lane', het pad boven aan de 8e green, linksaf naar de 9e tees? Momenteel nauwelijks meer in gebruik en onderhouden, maar toch!
Jong geliefden hadden er vrij spel en daalden soms met enige vertraging af naar de 9e tee. Van de caddies hadden ze geen last, want die staken af door het pad van de 8e naar de 9e te nemen, dat uitkomt bij het begin van de 9e fairway. Het verhaal gaat dat in de jaren '50

een wat oudere vrijgezel een kleine "aanval" deed op zijn charmante, veel jongere golfpartner. Zij was er echter in het geheel niet van gediend. Dit werd tot in kleine kring geheim gehouden, maar kwam toch verder in de openbaarheid na een komisch gebeuren, ongeveer een half jaar later. Haar jongere broer werd door een laten we zeggen rondborstige jonge deerne gevraagd: "Zullen we nog een paar holes gaan spelen?" Zij kreeg als antwoord: "Ja, prima, maar niet de bosholes, want dat mag ik niet van mijn moeder met jou".

Wist u dat:

Geen baan in Nederland zo vaak onder water heeft gestaan als de Hattemse?

Wist u dat:

Ons symbool, de boom in de bunker op de 6e hole, destijds de eerste en enige boom in een Nederlandse bunker was?

Wist u dat:

Hattem uniek was - vermoedelijk wereldwijd - met de leden Jet van Hees en Mieneke Pyttersen, die samen de maaiploeg begonnen zijn. Overigens tegen betaling van één dozijn golfballen per jaar.

Wist u dat:

De plaats onder de groep eiken op de 1e hole vroeger een drenkplaats voor koeien was?

Wist u dat:

De heer Schot Dijkman in 1935 de eerste hole in one maakte op de 8e hole (in die tijd de 3e hole) en wel met een topper over een pad dat midden door de grote bunker liep, welk pad sindsdien is weggehaald?

Wist u dat:

Het wapen van de familie Daendels onder meer uit drie lindes bestond en dat Daendels daarom eind jaren '20 -heel symbolisch- de drie hoge lindes ter linker- en rechterzijde van de 5e hole heeft geplant?

Wist u dat:

Op 4 september 1987 een luchtballon een geslaagde noodlanding heeft gemaakt op de 6e fairway? De aangerichte schade werd uiteraard door de verzekering vergoed.

HATTEM EN HAAR PLEKJE IN DE NEDERLANDSE GOLFWERELD

Hattems rol in Nederland

Het lijkt nu ondenkbaar dat onze lieve, aardige 9-holes baan met een par van 68 ooit ook maar enige rol van betekenis heeft gespeeld in de Nederlandse Golfwereld. Onze geschiedenis weet wel beter!

Na de oplevering van de baan in 1930 lag er een hoogwaardig parcours van par 75. Par werd toen nog bogey genoemd. Bij de 16 banen van vóór de tweede wereldoorlog stond de Hattemse baan golftechnisch op het hoogste niveau aangeschreven.

Wij leven nu 75 jaar later en dat golftechnisch niveau is zowel in lengte als in onderhoud aanzienlijk verbeterd, maar de ontwikkeling van het golfmateriaal, het aantal van slechts 9 holes en de onmogelijkheid om het parcours substantieel te verlengen zijn debet aan de veel bescheidener positie van de Hattemse van nu. Voor een echte challenge van topspelers is onze baan eenvoudigweg te klein, te kort.
Wel is Hattem in de loop der jaren meegegaan met de nieuwste criteria van lengte in het parcours. De opeenvolgende par-scores van 75, 73, 71 naar 68 zijn daar het duidelijke bewijs van. De par van 68 dateert uit 1968, het jaar van de grote revisie van de golfstandards. Het begrip "bogey" werd vervangen door de Amerikaanse term "par" en een par 5 moest minimaal 435 m lang zijn, wat voordien 390 Y was! Hadden wij oorspronkelijk nog vier par vijven (de 2e, 4e, 6e en 8e hole), sindsdien moesten wij het zonder doen. Op zichzelf zeggen rekentrucs niet zoveel, maar de omschakeling van 'bogey' naar 'par' betekende in 1968 wel de 'afschuwelijke' verhoging van alle Hattemse handicaps met drie!
Om de totale lengte van de baan te relateren aan de parscore werd het begrip Standard Scratch Score (SSS) ingevoerd en als je dan op een andere baan speelde, waar de SSS afweek van de par, kreeg je één of meer slagen meer of minder. Hattem kreeg een SSS 68 en het tekent de evenwichtigheid van de baan. Bij vergelijking van de cijfers moet ook nog rekening worden gehouden met een gewijzigde methode van meten op doglegs, zoals van toepassing bij ons op de 2e hole. Het einde jaren '90 vernieuwde handicapsysteem op basis van 'Course Rating' en de daaraan gekoppelde 'Slope Rating' houdt rekening met het afsnijden van deze hole

en wij zien ook een eerdere verkorting van 342 naar 330m in de weergave van het SSS-parcours, zonder dat er iets is gewijzigd.
Door alle verfijningen in het handicapsysteem ingebracht met Course- en Slope Rating is er meer rekening gehouden met het verschil in moeilijkheidsgraad tussen banen onderling én tussen scratch en bogeyspelers. Desondanks zal hij of zij, die het héeft op een dag en alle putts holed altijd wel als 'duikboot' blijven worden geëtiketteerd.
De H.G.&C.C. heeft sinds het begin van haar bestaan deelgenomen aan de in de golfwereld unieke landelijke competitie dames, heren en senioren. Dat geldt helaas in veel mindere mate voor de jeugd. Datzelfde was van toepassing ten tijde van de Nederlandse Golf Alliance, waar een apart hoofdstukje aan is gewijd.
Toen de N.G.F. in de jaren '80 het mentorschap van oude clubs voor nieuwe clubs instelde, is Hattem de mentor geworden van Golfclub Almeerderhout en de Zwolse Golfclub 't Gagel.
Afgezien van het bijwonen van algemene vergaderingen en het regionale najaarsoverleg van de N.G.F., is Hattem een trouwe bezoeker van de landelijke voorzitters- en secretarissen vergaderingen. Voorts neemt de Hattemse deel aan het Noord Oostelijk overleg, waar een apart hoofdstukje aan is gewijd, aan een overleg van 9 holes banen en van specifieke bosbanen. Bij al deze vormen van overleg worden op allerlei gebied de nodige kennis en ervaring uitgewisseld.
Een ander onderdeel van Hattems positie in de Nederlandse golfwereld is het grote aantal Hattemse leden en pro's, dat veel verschillende functies in de Nederlandse golfwereld heeft bekleed. Tot aan 2005 zijn deze geïnventariseerd en de vermelding van namen, functies en periodes op de pagina's verderop in dit hoofdstuk laat zien welk gewicht Hattemse leden en pro's in de landelijke schaal hebben gelegd.
Nog twee Hattemers willen we hier noemen, die zich op landelijk gebied hebben ingespannen met name binnen het seniorencircuit. Zo ontstond in de jaren '70 de landelijke seniorenweek op de Rosendaelsche Golf Club. Ons lid Henk Bos heeft daar jaren de leiding van gehad, welke functie later werd overgenomen door ons lid van de N.G.F. Commissie Senioren, Winnie Arendsen de Wolff. Dit evenement is tot de dag van vandaag een memorabele week voor heren Senioren uit het gehele land.
In de N.G.F. Commissie Senioren vond Winnie Arendsen de Wolff dat er veel voor de seniorentop werd georganiseerd, maar weinig of niets voor de veel grotere groep, die goed en enthousiast speelde, maar niet tot die top behoorde. Pas na zijn overlijden heeft deze gedachte vorm gekregen. Zo initieerde de Commissie Senioren eind jaren '80 een landelijk mixed greensomes toernooi voor senioren dames en heren met een handicap van tussen de 12,5 en 30 met een landelijke finale voor de lokale winnaars. Omdat onze leden Els en Winnie Arendsen de Wolff destijds voorbeelden waren van de genoemde categorie en samen buitengewoon

actief in de Nederlandse golfwereld waren geweest, heeft de N.G.F. Commissie Senioren besloten als hommage aan hen dit toernooi hun naam te geven: De Arendsen de Wolff Trofee. Els reikt nog steeds de prijzen op de Hattemse en van de nationale finale uit, die jaarlijks op de eerste woensdag van september plaatsvindt. Dat het een succesformule is gebleken, spreekt uit het feit dat dit de grootste wedstrijd is, die de N.G.F. jaarlijks organiseert met niet minder dan rond de 150 deelnemers.

Resumerend heeft de H.G.&C.C. in de loop van haar 75-jarige bestaan een loyale bijdrage geleverd aan de activiteiten binnen de Nederlandse golfwereld. De bescheiden positie, die de Hattemse thans inneemt binnen de zich snel ontwikkelende golfsport, laat zich vergelijken met een lieve, oude, maar onsterfelijke oma, die zich koestert aan haar gezonde, snel uitdijende, immense familie en in zichzelf denkt: het is goed zo!

Nationale wedstrijden op Hattem en baanrecords

Amateurs

Van vóór 1940-1945 is weinig meer bekend. Wel weten we, dat in 1937 het Nationale Amateur Kampioenschap Matchplay heren plaatsvond, dat wordt gewonnen door Mr A. Kerkhoven.
In 1948 is Hattem wederom de venue voor dit kampioenschap, dat wordt gewonnen door de 25 jaar jonge Godard van Reede, die dat jaar ook Jeugdkampioen wordt (tot 1950 was jeugd nog t/m 26 jaar!).
De H.G.&C.C. blijft duidelijk een hoog gewaardeerde baan, want ook in 1952 komen de heren amateurs weer naar Hattem voor het matchplay kampioenschap. Tot afgrijzen van de één en bewondering van de ander verslaat Rolf Olland als "15-jarig broekie" in de tweede ronde meermalig Nederlands amateur-kampioen en toenmalige voorzitter van het Nederlandsch Golf Comité, Jhr Alfred Calkoen van Limmen, met 2/1. "Good sport" he said. In de volgende ronde moest Rolf het afleggen. Het kampioenschap werd gewonnen door Joan Dudok van Heel.

Rolf Olland en Wilfred Smit

Rolf Olland en Wilfred Smit winnen verrassend het Nederlandse Foursomes Kampioenschap in 1954 op Golfclub De Dommel. Deze wedstrijd om de prachtige Army Tankard werd gespeeld op de baan van de winnaars, zodat dit kampioenschap in 1955 naar Hattem kwam en, na opnieuw een zege van

Olland/Smit in 1955, dus ook in 1956.
Het Nationale Dames Kampioenschap Matchplay wordt eveneens in 1956 op Hattem gehouden en gewonnen door Annelies Schiff, thans het N.G.F.-erelid, Mr A.E. Eschauzier-Schiff. Dit kampioenschap keert terug naar Hattem in 1968, waar wederom Annelies Eschauzier wint (voor de 8e maal!).
In 1967 zijn de heren er weer en wint wederom Joan Dudok van Heel. In 1969 en 1975 worden de Nationale Jeugdkampioenschappen Matchplay op Hattem gehouden. De nu nog bekende namen van Carel Braun en Bart Nolte komen op de zilveren beker, die daarvóór al viermaal in Hattemse handen terecht was gekomen.
De huidige voorzitter van de Kon. Haagsche G.&C.C., Michiel Eykman, wint zijn eerste en laatste Nationaal Amateur titel hier in 1973 door een zege op ons oud-lid Godard van Reede, nota bene nadat Michiel in de kwartfinale ontsnapt uit vier down en vijf te gaan.
Naast deze nationale amateur kampioenschappen werden ook enkele zgn. 'Winterwedstrijden', later omgedoopt tot 'Aanmoedigingswedstrijden' en thans alleen nog 'Voorjaarswedstrijden', op de Hattemse gespeeld. Deze 36 holes strokeplay wedstrijden voor de topamateurs vonden plaats in het voor- en najaar.
In 1949 werd de wedstrijd voor dames gewonnen door mw A. Buma-van Tienhoven met een score van 180 (92-88), die daarmee beslag legde op de wisselbeker, bestemd voor de speelster, die in drie van de vier wedstrijden het laagste totaal behaalt.
Bij de heren wint Hein Swane in 1953 met een bruto score van 161. In 1958 wint Joan Dudok van Heel met 152, ondanks het spelen van een verkeerde bal op de 8e. In 1960 wint Ajef Knappert met een score van 147 en in 1966 is het Robbie van Erven Dorens met een score van 146, waaronder een ronde van 70, ofwel het nieuwe baanrecord voor amateurs. Onder slechte weersomstandigheden en bij een matige baanconditie, een topprestatie!
Het laatste in Hattem gespeelde Nationale Kampioenschap is in 1983, Heren Senioren over 36 holes strokeplay met 28 deelnemers. In een bloedstollende 'sudden death', waarover méér onder het hoofdje *"Murder on the Golf Course"* (zie verderop in dit hoofdstuk), op de holes 1, 5 en 6 wint Joan Dudok van Heel zijn enige seniorentitel van Godard van Reede, die deze titel al vijfmaal op zijn naam had staan.
Na 1983 wordt het aantal deelnemers te talrijk om op een 9 holes baan een nationale wedstrijd te spelen. Vanaf dat jaar vinden uitsluitend nog finales van competitie op onze baan plaats, enkele regionale wedstrijden voor jeugd, het Noord-Oostelijk Kampioenschap en in 2003 voor het eerst een N.G.F. mini-toernooi voor jeugd tot en met 12 jaar. Ook de zgn. Amateur Tour, een landelijk georganiseerd toernooi voor de subtop, doet Hattem een enkele keer aan. Maar ... de echte, grote wedstrijden zijn niet meer voor Hattem weggelegd. Een onomkeerbaar feit!

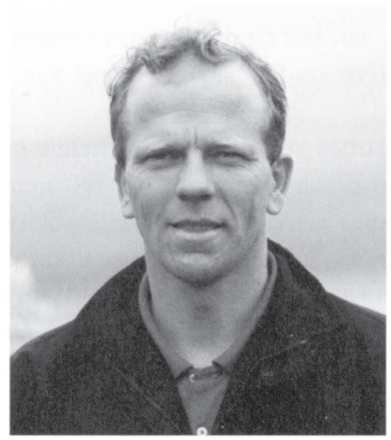

Toby Rijks

Ans Visser 't Hooft

Professional en Caddie Kampioenschappen

Ook de pro's kennen hun wedstrijden. Reeds in 1932 is op de Hattemse het kampioenschap voor professionals gespeeld, gewonnen door Oosterveer.
Na de tweede wereldoorlog, voordat eind jaren '70 de 'boom' in 18 holes banen begint, is Hattem ook gastheer bij diverse Pro-kampioenschappen. In 1954 wordt het 72 holes strokeplay kampioenschap gespeeld, dat wordt gewonnen door de in die tijd oppermachtige Gerard de Wit met een totaal van 281 incl. een slotronde van 68, tevens baanrecord en de enige ronde onder de 70 in dat toernooi. Gerard wint dit toernooi wederom in 1965, waarbij hij het baanrecord met één slag verbetert naar 67.
In 1967 vond het Nationale Caddie-kampioenschap plaats op de Hattemse, dat door Jos van Dijk gewonnen werd.

Baanrecords

In zijn algemeenheid gelden baanrecords slechts zo lang als de baan onveranderd is gebleven. Sinds de 3e hole verhuisde naar haar huidige plek, vervallen automatisch alle oude records. Merkwaardigerwijs telden de dames niet of nauwelijks mee in het verleden, want daarover zijn geen gegevens bekend. Het huidige baanrecord voor professionals en amateurs staat op naam van niemand minder dan onze huidige voorzitter, Pem van Heek. Hij maakte tijdens een maandbeker (strokeplay) in 2004 een ronde van 65. Vier birdies, vijf pars en één bogey! Andere vermeldenswaardige scores zijn die van Alex Loesberg, die op 19 juli 1964 een - niet officiële - ronde van 63 (9x3 en 9x4) maakte. De beste 9 holes ooit op Hattem gespeeld staan op naam van Toby Rijks met 29 (7x3 en 2x4). Vermeldenswaard is ook de

ronde van 65 van Jan Blansjaar, nota bene aan het einde van zijn carrière en wel in zijn afscheidswedstrijd als pro van Hattem onder aanwezigheid van bijna alle Nederlandse pro's en Hattemse leden.
Natuurlijk zijn er ook baanrecords door dames gemaakt. Het officiële record staat op naam van Ans Visser 't Hooft met een prachtige ronde van 68, gemaakt eind jaren '70. De vermoedelijk beste score ooit is gemaakt door Pamela Rijks met een ronde van 67. Helaas, niet in een officiële wedstrijd en dus niet erkend. Sinds de baan is gewijzigd vanwege de verandering van de 2e green en de aanleg van de nieuwe 3e hole, is er ongetwijfeld een nieuw baanrecord gemaakt. Het feit dat deze nooit is geregistreerd, houdt stellig verband met het feit dat er sindsdien nooit meer een aansprekende score van bijvoorbeeld 70 of lager is gemaakt.

Murder on the Golfcourse ofwel Sudden death in tweevoud

Toen op 25 juni 1983 het Heren Senioren Kampioenschap op Hattem plaats vond, waren er vele bekende namen onder de nu wel ouder geworden deelnemers, zoals Joan Dudok van Heel en Godard van Reede, die andermaal een onderlinge strijd aangingen. Vijfmaal achtereen had Godard dit kampioenschap al gewonnen en Joan was de laatste driemaal tweede geworden.
Godard begon met een zeer matige ronde van 80 en Joan maakte een goede 74. De tweede dag speelden zij samen voorop in het veld en na 9 holes was de stand weer gelijk, 34 om 40 en andermaal ontstond een titanengevecht. Referee Wilfred Smit volgde de laatste 9 holes op de voet en op de 16e hole mist van Reede onbegrijpelijk tweemaal en komt met een zes weer op twee slagen achterstand. Dat wordt weer gecompenseerd op de 18e, waar Joan zijn drive onspeelbaar links in het bos slaat en terug moet naar de tee voor drie.
Intussen speelt koppel twee de 16e hole, maar bij koppel drie gaat een drive naar rechts het bos in en Pascal Lovey, die caddied, ziet dan een dode man hangen aan een touw in een boom, fiets er onder enz.. PANIEK! Hij rent ontdaan naar het clubhuis. Politie en arts worden gealarmeerd. Referee Wilfred komt erbij, weet nog met enige moeite koppel vier er voorbij te loodsen, maar dan zijn politie, arts en ambulance gearriveerd. Ze dachten recht over de 6e green te kunnen rijden, maar dat wordt voorkomen via de betere route vanaf de parkeerplaats. De 7e hole wordt afgezet en verder spel is nu onmogelijk. De volgende koppels gaan van hole 15 naar 17 en door allen een vijf toe te wijzen op de 16e wordt de einduitslag bepaald. Deze "sudden death" van een ons allen onbekende man, die een einde aan zijn leven had gemaakt, wordt op een geheel andere wijze voortgezet door Joan en Godard, die door middel van hún "sudden death" om het kampioenschap moesten strijden. Na drie holes won Joan, die na afloop in zijn speech zei dat hij na drie jaar tweede te zijn geworden "net niet als een kind zo blij" was.
P.S. The "murder" was, zoals u zult begrijpen, een zelfmoord, die al in de nacht had plaats gevonden. Gedurende de gehele eerste 9 holes is de man onopgemerkt gebleven. Zó recht slaan de senioren!

Wist u dat:

De eerste Pro-Am ooit in Nederland gehouden in 1935 in Hattem plaatsvond?

Noord Oostelijk overleg

In de jaren '70 is op initiatief van de Hattemse het zogenaamde "Noord Oostelijk overleg" ingesteld. Clubs uit de drie Noordelijke provincies, Gelderland en Overijssel werden hiervoor uitgenodigd. Reden voor dit initiatief was de suprematie van de clubs in de rest van Nederland op haast elk gebied, binnen welke overmacht de stemmen van de clubs in het NO nauwelijks aan bod kwamen.
Onderwerpen van gesprek waren o.a:

- De honorering van respectievelijk de contracten met professionals, greenkeepers en gérants.
- Afstemming van te betalen greenfees, lesgelden en buffetprijzen.
- Ervaringen op het gebied van baanonderhoud, leveranciers van baanmaterieel, kunstmest enz..
- Kennisuitwisseling op het gebied van scorekaarten, local rules, wedstrijdvormen en formulieren, stimulering jeugd enz..

In die jaren vond zo ongeveer iedere club zelf het wiel uit en was er in alle mogelijke soorten uitingen, contracten, tarieven enz. weinig eenheid. Toen de noordoostelijke clubs op gebieden, zoals hierboven genoemd, als een eenheid te werk gingen, is een groot aantal clubs in de rest van Nederland hun voorbeeld gaan volgen.
Een paar voorbeelden:

- Door de noordoostelijke uniformering van greenfees, is de rest van Nederland zich daaraan gaan conformeren, waardoor de greenfees in heel Nederland op elkaar werden afgestemd.
- De gedachte om, sinds de opkomst van openbare banen en "vrije golfers", N.G.F.-leden een korting op de standaard greenfee te geven is in het noordoostelijk-overleg tot stand gekomen en destijds door alle Nederlandse clubs overgenomen.
- Het handige, opvouwbare, klein formaat wedstrijdprogramma is op Hattem bedacht, vervolgens door de noordoostelijke clubs overgenomen om tenslotte de standaard te worden voor praktisch geheel Nederland.
- Het in het noordoosten bedachte professional-contract, dat landelijk navolging kreeg. Dit contract kwam op het volgende neer: de pro ontving van de club het minimumloon, zodat de pro tenminste sociaal verzekerd was. De inkomsten van de 1e duizend lessen (in geld circa gelijk aan het minimumloon) stortte hij terug aan de club. De inkomsten van de lessen boven de duizend kwamen voor 100% aan de pro toe. Een grote stimulans om zoveel mogelijk lessen te geven!

Zonder dat de rest van Nederland dat heeft beseft, hebben de noordoostelijke clubs in al hun bescheidenheid op velerlei fronten het voortouw genomen, waarmee zij een belangrijke bijdrage geleverd hebben aan een gezond, georganiseerd verband in de Nederlandse golfwereld.
In 1951 werd door de heer Frits Scholten van de Twentsche Golf Club het Oostelijk kampioenschap om de "Scholtenbeker" ingesteld. De eerste winnaar was ons lid Seger van Voorst tot Voorst. Toen Rolf Olland deze beker in de jaren 1953 tot en met 1956 viermaal achtereen won, mocht hij de beker behouden en werd een nieuwe Olland-beker ingesteld. Door de aanleg van nieuwe banen in de drie Noordelijke provincies werd de beker omgedoopt tot het Noord Oostelijk Kampioenschap, dat nog steeds jaarlijks wordt gespeeld. Het noordoostelijk overleg bepaalt, waar de venue voor het volgende jaar is.
Pas vanaf de jaren '80 is de N.G.F. veel vormen van landelijk overleg gaan initiëren, maar nog steeds vindt het noordoostelijk overleg plaats, waarin allerhande praktische zaken en ervaringen worden uitgewisseld. Uiteraard om af te sluiten met een rondje golf.

Overzicht functies van Hattemse leden in N.G.F. verband

Els Arendsen de Wolff-Exalto

1974-1983	Lid Regelcommissie, tevens referee
1984-1990	Lid Handicap- en Regelcommissie, tevens referee
1984-1987	Lid Beoordelingscommissie

Winnie Arendsen de Wolff

1984-1987	Lid Seniorencommissie Heren

Wim van Ballegoijen de Jong

1982-1986	Lid Commissie Ontwikkeling Golfbanen en Openbaar Golf (COGO) Tevens 1e auteur van het N.G.F.-Vademecum en drager van de gouden N.G.F.-speld

Jan Brewer

1989-1997	Lid resp. van 1991-1992 voorzitter Commissie Geenkeeping
1991-1992	Lid COGO
1993-1999	Bestuurslid N.G.F. en Voorzitter COGO

Arthur Canté

1995-2004	Lid Tuchtcommissie

Patty Constandse-van der Stadt

1985-1990	Lid Junioren Commissie Meisjes

Rolf Olland

1975-1978	Voorzitter Landelijke Secretarissenvereniging
1981-1986	Lid resp. vanaf 1982 Voorzitter COGO
1981-1987	Lid resp. vanaf 1984 Vice President N.G.F.-bestuur
1987-1988	Voorzitter Beoordelingscommissie
1989-1995	President Bestuur N.G.F.
1989-1995	Voorzitter Stichting Handicart
1989-1995	Voorzitter Stichting Early Golf
1993-1997	Chairman Central Zone in bestuur European Golf Association
1995-2005	Lid Commissie van Beroep
Vanaf 1995	Erelid N.G.F.

Jaap Rijks

1986-1987	Lid Greenkeeping Adviescommissie
1988-1989	Lid COGO
1989-1991	Voorzitter Commissie Greenkeeping

Wilfred Smit

1968-1978	Lid resp. vanaf 1973 Voorzitter Junioren Commissie
1972-1978	Lid Bestuur N.G.F.
1984-2005	Lid Beoordelingscommissie

Albert Tjeenk Willink

1948-1966	Voorzitter Landelijke Secretarissenvereniging

Ans Visser 't Hooft-Rouwenhorst

1989	Lid Commissie Dames, tevens lid selectiecommissie
1989	Lid Commissie Meisjes
1990	Lid Technische Commissie
1991-1994	Lid Hoofdcommissie Sport en Voorzitter Technische Commissie Dames

Seger Baron van Voorst tot Voorst

1951-1955	Lid Jeugdcommissie

Professionals

Jan Blansjaar
1934-1960 Lid resp. secretaris Bestuur NPGA

Alex Loesberg
1970-1980 Lid resp. vanaf 1972 voorzitter Bestuur NPGA

Nationale en internationale heldendaden van Hattemers

Amateurs

Sjoerd Herrema
1983 Noord-Oostelijk kampioen

Angelique Jonasse
1989 Landelijk winnares Golf Journaal beker

Pascal Lovey
1989 Winnaar Amsterdam Cup (samen met Stéphane Lovey)

Stéphane Lovey
1980 Landelijk winnaar Del Court beker
1981 Noord-Oostelijk kampioen
1984 Winnaar International Junior Tournament Toxandria (als Zwitser)
1985 Nationaal Jeugdkampioen Strokeplay, Winnaar Nationale Voorjaarswedstrijden en International Junior Tournament Toxandria (als Nederlander)
1986 Winnaar Nationale Voorjaarswedstrijden
1987 Nationaal Jeugdkampioen Strokeplay en winnaar Nationaal Studentenkampioenschap
1989 Winnaar Nationale Voorjaarswedstrijden en Amsterdam Cup (samen met Pascal Lovey)
1990 1e Amateur Dutch Open/ Heineken Cup

Vermeldenswaard is nog dat Stéphane Lovey 2x het landelijk junioren klassement heeft aangevoerd en van 1985 t/m 1991 5x de tweede en 2x de derde plaats bekleedde in het nationale klassement (eerst de AMRO Trofee, later WUH-klassement). Stéphane is met ingang van 1992 playing professional geworden.

Rolf Olland
1953 Noord Oostelijk kampioen
1954 Nationaal Jeugdkampioen, winnaar Army Tankard (samen met Wilfred Smit) en Noord Oostelijk kampioen
1955 Winnaar Army Tankard (samen met Wilfred Smit) en Noord Oostelijk kampioen
1957 1e Amateur in Dutch Open/Heineken Cup
1965 Winnaar Amsterdam Cup (samen met Jani Roland Holst) en Noord Oostelijk kampioen

Jeanne Reinders
1935 Nationaal Jeugdkampioene
1936 Nationaal Jeugdkampioene
1937 Nationaal Jeugdkampioene
1938 Nationaal Jeugdkampioene

Pamela Rijks
1982 Nationaal Jeugdkampioene Matchplay
1983 Nationaal Jeugdkampioene Matchplay en Strokeplay

Vermeldenswaard is nog dat Toby en Pamela Rijks in 1982 als broer en zus beiden het Nationaal Jeugdkampioenschap matchplay wonnen. Net niet uniek, omdat broer en zus Allard en Nan Roland Holst dit twee jaar eerder in 1980 hadden gepresteerd.

Toby Rijks
1979 Winnaar Amsterdam Cup (samen met Jeroen Heinen)
1980 Nationaal Jeugdkampioen Matchplay en Noord Oostelijk kampioen
1981 Nationaal Jeugdkampioen Strokeplay
1982 Nationaal kampioen Matchplay en Strokeplay, Nationaal Jeugdkampioen Matchplay en winnaar AMRO-Trofee (nationaal klassement)
1986 Winnaar Amsterdam Cup en Army Tankard (beide samen met Jeroen Heinen)
1991 Noord Oostelijk kampioen

Tim Sluiter
2004 Noord Oostelijk kampioen (èn als 15-jarige tweede in de N.G.F. Voorjaarswedstrijden!)

Wilfred Smit

1953	Nationaal Jeugdkampioen
1954	Winnaar Army Tankard (samen met Rolf Olland)
1955	Nationaal Jeugdkampioen en winnaar Army Tankard (samen met Rolf Olland)
1957	Noord Oostelijk kampioen
1958	Nationaal Jeugdkampioen
1961	Nationaal Amateur kampioen en 1e Amateur in het Dutch Open/Heineken Cup
1967	Noord Oostelijk kampioen

Seger van Voorst tot Voorst

1951 Noord Oostelijk kampioen (1e winnaar)

Teams

Stéphane Lovey, Rolf Olland, Pamela Rijks, Toby Rijks en Wilfred Smit hebben vele jaren zowel in het Nederlandse jeugd- als herenteam gespeeld, daaronder begrepen Europese Landen Team kampioenschappen en Wereld Landen Team kampioenschappen. Anneke Cramer heeft Nederland 2x in het nationale damesteam vertegenwoordigd. In 1990 heeft het Nederlandse herenteam, waar Stéphane Lovey deel van uit maakte in het Wereld Landen Team Kampioenschap in Nieuw Zeeland de 8e plaats behaald en daarmee de beste Nederlandse prestatie ooit in de Eisenhower Trophy.
In een Oostelijk combinatieteam, maar spelende voor de Sallandsche G.C. De Hoek, hebben Rolf Olland en Wilfred Smit, die de twee eerste singles voor hun rekening namen, in 1962 en 1963 de landelijke scratchcompetitie gewonnen.
In 1985 heeft het Hattemse dames senioren team, bestaande uit Els Arendsen de Wolff, Paula van Ballegoijen de Jong (captain), Anneke Cramer, Mieke van Geer, Tine Goettsch en Paula Volker (Lidy Herklots en Renée Linthorst Homan waren niet opgesteld), het nationaal open team kampioenschap gewonnen. Vermeldenswaard is dat alle mannen voor hun dames bij deze finale op de Haagsche G&CC hebben gecaddied!

Hattemse Professionals

Jan Blansjaar

1935 Nationaal Open kampioen
1948 Nationaal Open kampioen

Alex Loesberg

1977 Winnaar NPGA Trophy

Stéphane Lovey (sinds 1992 professional)

1992	Winnaar N.P.G.A. Tour Qualifying School
1995	Winnaar Efteling Masters
1996	Winnaar Professional Foursomes Kampioenschap (samen met Hayo Bensdorp)
2000	Nationaal Open Kampioen, winnaar N.P.G.A. Trophy en 1e in het N.P.G.A.-klassement

Caddies

Jos van Dijk

1967 Nationaal Caddiekampioen

Wist u dat:

Rolf Olland en Wilfred Smit in 1954 destijds de jongsten ooit waren, die een nationaal kampioenschap wonnen (foursomekampioenschap/Army Tankard)?

Wist u dat:

Hattem sinds de instelling van het jeugdkampioenschap in 1928 (vanaf 1935 gesplitst in een meisjes- en jongenskampioenschap) tot aan 1998 de meeste jeugdkampioenen heeft geleverd van alle Nederlandse clubs (16 keer)?

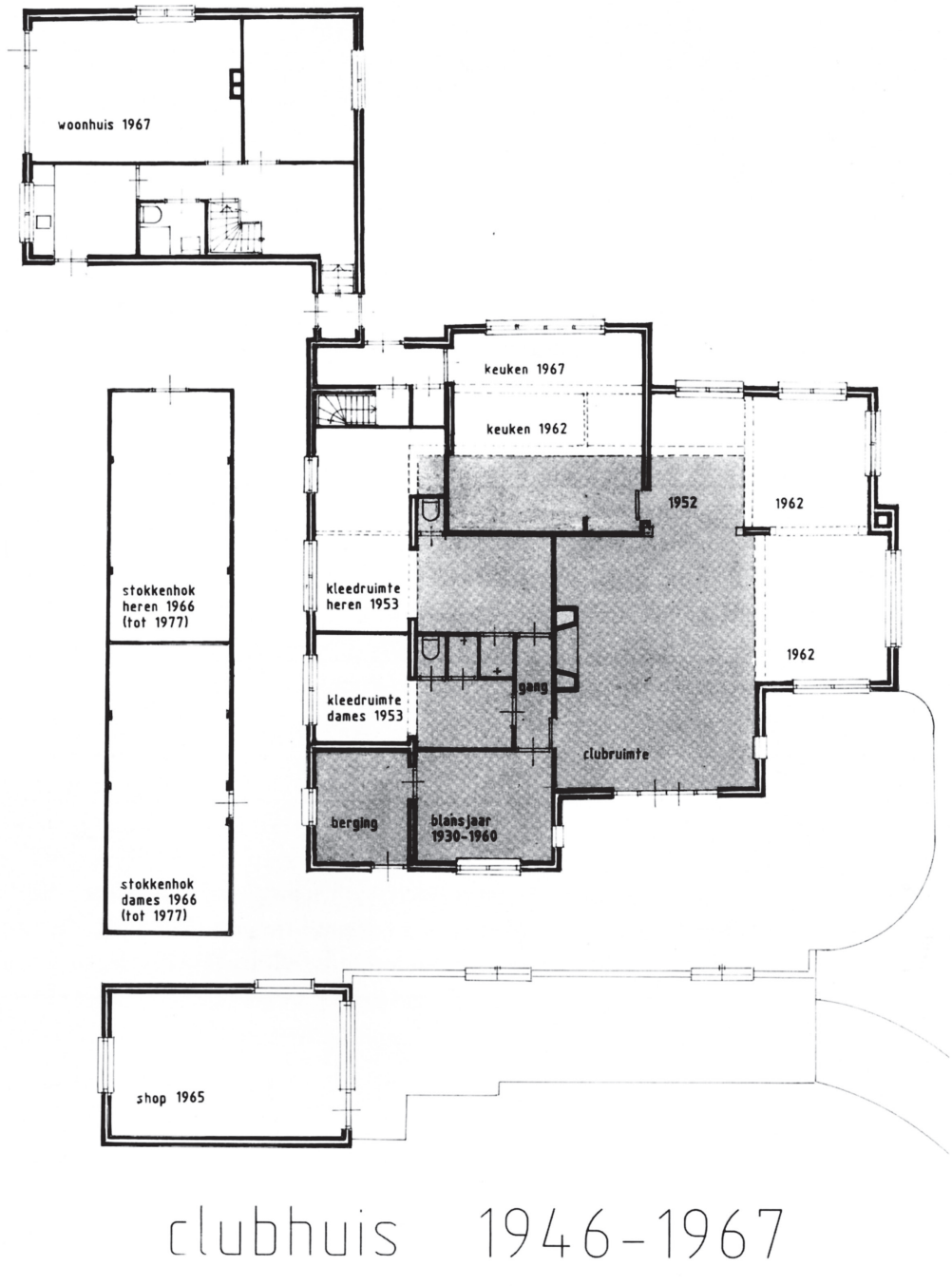

GESCHIEDENIS VAN HET CLUBHUIS

Het clubhuis na de oorlog

Toen de Konijnenberg op 23 juni 1945 geheel afbrandde, begon de historie van Hattems behuizing opnieuw.
In eerste instantie komt er hulp van in Apeldoorn gelegerde Canadezen, die graag wilden golfen en dus naar Hattem kwamen. Zij zorgden aanvankelijk voor een eenvoudige keet, waarvan de kapstokken uit spijkers bestonden, gelegen links achter de huidige eerste damestee. In de nog onduidelijke wederopbouwtijd van net na de tweede wereldoorlog werden al snel plannen voor een bescheiden nieuw clubhuis gesmeed en het feit dat de Canadezen aan goed funderingsmateriaal konden komen, versnelde de plannen. Toen de fundering er eenmaal lag, werden de Canadezen teruggeroepen naar hun eigen land en moest de H.G.&C.C. op eigen kracht verder bouwen, hetgeen geschiedde. De benodigde vergunningen waren weliswaar nog niet verkregen, maar toch al in 1946/47 werd het ontwerp van de bekende Hattemse architect Van der Veen gerealiseerd.
Het nieuwe clubhuis werd een soort van Hans en Grietje-huis met regentonnen en al, zoals op de hierboven afgebeelde scorekaart is te zien. Bovendien gebouwd op

1e Clubhuis op de huidige plek

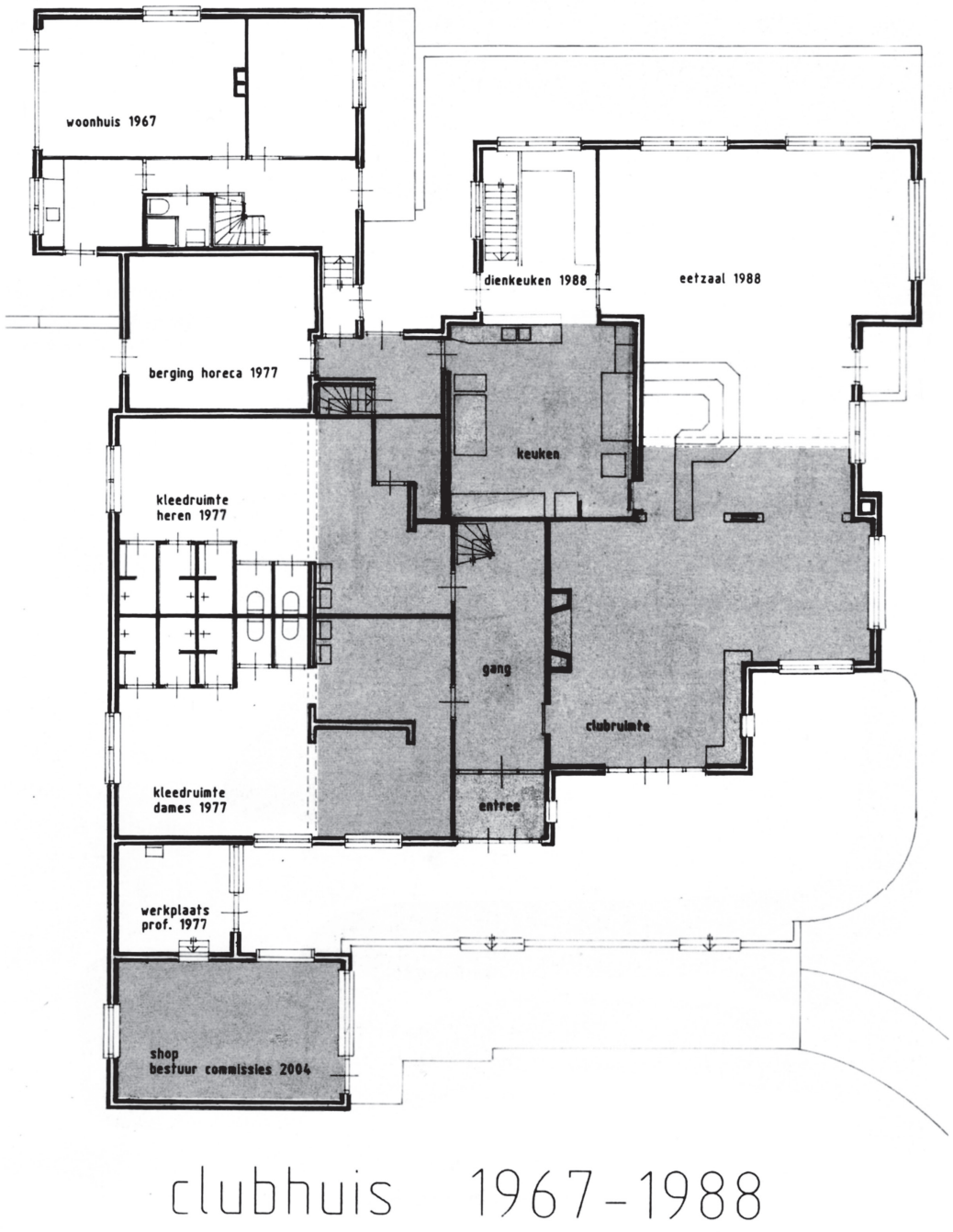

grond van de Gemeente Hattem. Het heeft jaren geduurd, voordat de officiële bouwvergunning werd verkregen, wat overigens ook geldt voor de 'sociëteits'-vergunning. Niet eens zozeer vanwege bureaucratie of zo, maar eenvoudigweg, omdat niemand zich er druk over maakte. Het eerste clubhuis had een oppervlakte van ca. 110m² en bestond uit de clubruimte van 45m², heren- en dameskleedkamer ieder 11m², pro shop 12m², berging 7m², keuken 16m² en een gangetje van 4m². De ingang was via de huidige terrasdeuren. De ramen waren heel romantisch vanglas in lood. Het ronde gat boven in de nok van de clubzaal was vroeger een raam, waaruit mooi licht op de schoorsteenmantel viel. Helaas moest dat raam omgebouwd worden tot een afzuigventilator. Zie plattegrond, het gerasterde gedeelte.

Het begin is er en er volgt een grote reeks verbouwingen in de navolgende 45 jaar. Begin jaren '50 stelt gérant Jacob Hoogenraad voor om zijn eenvoudige houten woning in Wapenveld te verhuizen naar de golfclub, hetgeen gebeurde. Deze wordt geplaatst op het terrein van de buren, de familie Olland. In 1952 wordt een kleine aanbouw gerealiseerd, de erker in de clubzaal. In 1953 komt er een toevoeging van 35m² ten gunste van de beide kleedkamers en een vergroting van de keuken/berging. In 1962 volgt een extra 40m² vergroting van de clubruimte, waardoor de oude bar als het ware de hoek omgaat naar de plaats, waar hij nu is gesitueerd. Op 31 mei 1962 vindt een diner plaats met niet minder dan 61 aanzittenden. Deze verbouwing kostte f. 4.800,-. In 1965 wordt de losstaande, nieuwe pro shop gebouwd en in 1967 volgt dan een grote investering in de beheerderswoning en - achter het clubhuis (westzijde) - een grote berging voor tassen en de - inmiddels populair geworden - karren. De gelden van de nieuwe beheerderswoning werden verkregen uit de betaling van de Gasunie voor het recht om op de baan een hoofddistributiebuis aan te mogen leggen (ca. f. 50.000,-!). De stokkenberging had overigens twee afdelingen, één voor dames en één voor heren met ieder hun eigen ingang! Vermeldenswaard is ook de geplande massagekamer in de vergrote dameskleedkamer, maar die is om onbekende redenen nooit gerealiseerd. Eerst begin jaren '70 realiseerde men zich de ongewenste situatie dat de nieuwe beheerderswoning voor het overgrote deel op het terrein van de buren stond. Met de buren kon in twee tranches overeenstemming worden bereikt over de aankoop van 320m².

Overigens was het stokkenhok achter het clubhuis geen lang leven beschoren, want met het naderen van het 50-jarige bestaan wordt het reeds in 1976 geheel afgebroken om plaats te maken voor een aanzienlijke vergroting van de kleedkamers met nieuw sanitair tot de omvang anno 2005. Er komt een nieuw stokkenhok aan de noordzijde van de oefengreen en schrijver Henk Bos van het jubileumboek 1980 concludeert, dat het clubhuis nu wel de omvang heeft bereikt voor het maximum aantal leden, dat op een 9 holes baan kan spelen. Maar..... in 1987 wordt een grote schenking ontvan-

gen om een compleet nieuwe eet/lunch/bridgezaal aan te bouwen. Deze wordt niet alleen gebouwd, maar van de gelegenheid wordt ook gebruik gemaakt om de keuken uit te breiden met een kelder eronder, zodat de eetzaal direct vanuit de keuken bereikbaar wordt. De eerste steenlegging vindt plaats op 3 mei 1988 door de schenkster en sinds 1970 erelid, Gé Olland-Buisman, zoals op de gedenksteen op de buitenmuur te lezen valt.

De golftrolleys worden langzamerhand elektrisch en rond de eeuwwisseling komt het plan om het stokkenhok te vergroten met nu ook een betere berging voor minimaal 6 Handicarts. Het 'natte' gedeelte, de kleedkamers, krijgen een opfrisbeurt om te kunnen blijven voldoen aan de laatste wettelijke vereisten ten aanzien van hygiëne enz..
Bij de verbouwing in 1953 werd op de bovenverdieping een rustkamer voor pro Jan Blansjaar gerealiseerd, slechts bereikbaar via een buitentrap aan de westzijde. Bij de uitbreiding in 1976 ontstaan op de bovenverdieping redelijk ruime bestuurs- en archiefruimten, die sindsdien intensief worden gebruikt. De pro shop uit 1965 verliest geleidelijk aan zijn functie, naarmate alom in den lande golfwin-

Clubhuis anno 2004

kels verrijzen. Eind jaren '90 wordt dit gebouwtje dan ook commissie- en vergaderruimte, die op maandagen onderdak biedt aan de ontvangstcommissie. De ruimte tussen de oude pro shop en het clubhuis is nu een bescheiden pro shop, waar uitsluitend de meest basale golfartikelen worden verkocht.
In 2004 wordt aan de laatste uitbreiding van het stokken- en Handicarthok een greenkeepersloods aangebouwd ter vervanging van de oude loods bij de 6e tee.
In 2005 wordt het split-level terras aan de zuidzijde uitgegraven om er één groot terras van te maken.
Wat de directe omgeving van het clubhuis betreft is er sinds 1989 een enthousiaste 'tuinclub' van leden, de 'Groene Vingers' genaamd, die tot grote voldoening van de leden ervoor zorgt, dat de 'tuin' rond het clubhuis er goed verzorgd uitziet.

Het clubhuis was destijds op gemeentegrond gebouwd en de huur kon per jaar worden opgezegd. Om aan deze riskante situatie een einde te maken, heeft toenmalig penningmeester Frits Nysingh in 1973 met de gemeente Hattem een 50-jarig pachtcontract kunnen afsluiten. Eerst onder leiding van voorzitter Simon Dingemans stelde de gemeente Hattem de golfclub in 1999 in staat om alle gronden onder de voeten van de Hattemse aan te kopen. Dit overigens tot grote verbazing en genoegen van de Gemeenteraad, die niet begreep waarom de golfclub bereid was jaarlijks ruim €10.000,- (het verschil tussen de toen geldende pacht en de rente over de aankoopsom) toe te leggen. Saillant detail bij de onderhandelingen met de gemeente is nog dat men alleen bereid was om te verkopen, als de ballotage werd afgeschaft. Met veel overredingskracht heeft het bestuur de gemeente ervan kunnen overtuigen, dat nog slechts in zeer uitzonderlijke gevallen en om voor een ieder begrijpelijke redenen het ballotage-instrument wordt toegepast.
Alleen voor het grote baanmaterieel moet er nog een overkapte ruimte komen achter de oefenplaats. Het wachten is op de vergunning. Als die afkomt, lijkt het erop dat de bebouwing compleet is, maar dat dacht Henk Bos in 1980 ook al. De toekomst zal het leren.

Wist u dat:

Willem van Ballegoijen de Jong, (toen 67 jaar oud!), in september 1982 de chaos op de parkeerplaats dermate beu was, dat hij met een kwast en gele verf de parkeervakken heeft gemarkeerd en dat daarna nog vele keren heeft gedaan?

Wist u dat:

Er op maandagen, wanneer het buffet gesloten is, zó veel greenfeespelers zonder greenfee te betalen op de Hattemse kwamen spelen, dat er in 2002 een ontvangstcommissie van Hattemse vrijwilligers moest worden ingesteld om een einde te maken aan deze illegale praktijken?

Voyeurisme in Hattem

Voor de uitbreiding van de beide kleedkamers in 1977 gebeurde het regelmatig dat bij een groter evenement zowel de dames- als herenkleedkamer werden ingezet voor alleen mannen of vrouwen en dit leidde tot een vermakelijk incident in 1970, toen de professionals hier hun strokeplay kampioenschap speelden.
Onbewust van het alternatieve gebruik trad Suzette Picard, de charmante dochter van één onzer leden, de dameskleedkamer binnen, waar op dat moment pro Cees Dorrestein net onder de douche vandaan kwam. Zij keerde zich snel en discreet om en ging naar de clubzaal. Tijdens de borrel stelde een aantal pro's zich aan haar voor. Toen Cees aan de beurt kwam, schonk zij hem een extra stralende lach en zei: "Oh, maar jou heb ik vandaag eerder gezien" en de blos op zijn wangen verraadde de naakte waarheid van deze dubbele kennismaking.

De relikwieën in en om het clubhuis

Bij binnenkomst valt het oog direkt op een oude tafel, die bij gelegenheid door de wedstrijdleiding wordt gebruikt. De tafel stamt nog uit het oude clubhuis de Konijnenberg. Achter de wedstrijdtafel hangen 4 schuldbrieven uit 1934.
Links bevindt zich de haard, waarboven Rita Ruitinga in 1980 de leeuw heeft geschilderd bij het 50-jarig bestaan van de club. In de nok van het plafond hangt een smeedijzeren lamp van Gé Olland-Buisman uit de hal van het huis van haar vader in Zwartsluis.
Lopend langs de haard ziet men rechts ervan de piano, die via slinkse interventie van Jaap Rijks is aangeboden door Co Eshuis.
Tegen de muur, rechts naast de piano, staat een secretaire, eveneens afkomstig van de Konijnenberg, die dienst doet als opbergruimte voor de verschillende commissies zoals bijvoorbeeld de wedstrijdcommissie en de rabbitcommissie.
Aan deze muur hangt:

- een schilderij van het IGW van de 6e hole van Hattem, aangeboden door de familie Van Steenbergen,
- een foto van het voormalige hotel de Konijnenberg,
- een lay-out van Hattem met de nieuwe 3e hole van Ben Cramer,
- en een prent van de zesde green met de Hattemse eik ervoor.

Wist u dat:

Alle leden de in 1989 geplaatste nieuwe eikenhouten bar veel te licht van kleur vonden en dat Sinterklaas er aan te pas moest komen om de bar eindelijk in de gewenste kleur te krijgen door architect Guus Zinsmeister een kwast met bruine beits te geven?

Verdergaand richting bar ziet men boven de doorgang erheen een oude 'kolfstok' van Kees Tielenius Kruythoff hangen en een bordje geschonken door de N.G.F. ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan. De nieuwe bar is bij de voltooiing van de bouw van de nieuwe eetzaal in 1989 door Heineken aangeboden.
Achter de bar hangt een bijzondere pentekening van C. Turner uit 1927, ook nog stammend van de Konijnenberg.
Tegenover de bar hangt een club aangeboden door Almeerderhout ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan op 6 april 1991.
Naar de eetzaal gaand loopt men onder de captain's driver van Jan Blansjaar door, een trofee waar jaarlijks door de Heerenmiddag om wordt gepeeld.
In de eetzaal links tegen de scheidingsmuur met de keuken hangen 7 stokken van Jan Blansjaar, gebruikt door Baron G.R. Van Voorst tot Voorst, voorzitter van 1945 tot 1961, en aangeboden door zijn zoon Seger. Aan de buitenmuur hangen nog eens 3 stokken van Jan Blansjaar. Aan de buitenmuur rechts hangen 2 schilderijen, aangeboden door de familie Samson in 1977.
Door de captain van het toenmalige tweede herenteam, Peter Klementschitsch, is in 1995 het dartboard aangeboden en opgehangen met een koperen strip op de vloer voor afstandsbepaling.
De geluidsinstallatie en de televisie (de tweede al) werden geschonken door Bob Diepeveen, die met Rein Holsteyn de eerste sponsorcommissie vormde. Zij hebben overigens ook destijds de sponsors van de huidige scorekaarten gevonden.
Omdat Hattem de mentorclub is geweest bij de oprichting van Almeerderhout in 1986 heeft Almeerderhout de 'Botter' ter beschikking gesteld als wisseltrofee voor de jaarlijkse bestuurswedstrijd. Hattem is ook mentorclub geweest van Zwolle; ook met Zwolle wordt jaarlijks gespeeld door de besturen met als inzet de 'IJsselbrugtrofee', als symbool van de verbinding tussen Hattem en Zwolle. Vanzelfsprekend staan de 'IJsselbrugtrofee' en de 'Botter' alleen dan in het clubhuis, als het Hattems bestuur de wedstrijd wint.
Sinds 1998 wordt ook door het bestuur en het personeel gestreden om de Arnold Balsterbrug.
De grote klok, die buiten hangt, is door Cees Knol (zoon van de oprichter van het maandblad Golf) aangeboden naar aanleiding van zijn 25-jarig buitenlidmaatschap.

Op de baan zijn de volgende banken te vinden:

- de Frits Nysingh-bank op de 7e, door zijn echtgenote Maja aangeboden na zijn overlijden
- de Olland/Smit bank bij het clubhuis, aangeboden in 1987 door Rolf Olland en Wilfred Smit ter gelegenheid van hun gezamenlijke centennium
- de Piet Ruitinga-bank bij de 1e afslag, na zijn overlijden aangeboden door de familie Ruitinga
- de Berghuizer-bank op de 9e herentee, aangeboden in 1990 door de papierfabriek ter gelegenheid van de in gebruikneming van de waterzuivering
- de Jet van Hees-bank bij de 2e herentee, na haar overlijden door haar kinderen aangeboden in 1984
- de IGW-banken in de door het IGW aangeboden schuilhutten bij de 4e herentee en na de 9e damestee.

De grote parasols op het terras werden in 2004 door de Heerenmiddag aangeboden

Wist u dat:

Er jaren lang een opgezette zwaluw in het clubhuis heeft gehangen, zijnde de enige zwaluw die ooit met fatale gevolgen op de Hattemse door een golfbal werd geraakt?

Het buffet/de keuken

Nadat hotel de Konijnenberg in juni 1945 was afgebrand, werd aanvankelijk ten behoeve van het echtpaar Blom een noodkeet op de backtee van de oude 1e hole in de tuin van de Konijnenberg gebouwd. De heer en mevrouw Blom hadden geen ambitie om het nieuwe clubhuis te gaan exploiteren, maar wilden bij voorkeur weer een hotel. Dat vonden zij in de oude leegstaande villa van de familie Nienhuis aan de Veldweg, dat tot hotel werd verbouwd en tot 'Blommensteijn' werd omgedoopt.
Toen het nieuwe clubhuis op de huidige plaats gereed was, werd het buffet aanvankelijk door eigen leden geëxploiteerd onder leiding van Gé Olland. Omdat het aantal leden beperkt was (in totaal ca. 40 spelende leden, van wie minder dan de helft vrouw), waren vrijwel alle actieve dames de klos om buffetdienst te doen. Dat bleek niet werkbaar en om die reden werd het echtpaar Bais gecontracteerd, dat in de loop van 1946 het buffet ging beheren. De familie Blom had intussen een goede behuizing gevonden, zodat de familie Bais in de noodkeet kon trekken. Om gezondheidsredenen, verliet het sympathieke echtpaar Bais de club. Zij werden in

1948 opgevolgd door het echtpaar Jacob en Nel Hoogenraad, die aanvankelijk in een houten huis achter de 'Koerberg' in Wapenveld woonden. Jacob fietste dagelijks naar de club. Desgevraagd kregen Jacob en Nel toestemming om het houten huis te transporteren naar het terrein naast de club en wel aan de noordzijde op toen nog het terrein van de buren. Er waren drie kinderen, Elly, Kees en Bob. Toen Alex Loesberg in 1961 Jan Blansjaar opvolgde, sloeg al snel de vlam in de pan tussen Alex en Elly, die vervolgens trouwden met onder meer een grote receptie in het clubhuis. Jacob en Nel waren een fantastisch stel en Nel kreeg al gauw de naam "moeder van de club". Hun houten huis werd met drie kinderen wel erg behelpen en het gezin Hoogenraad verhuisde naar de Mosweg in Wapenveld. Helaas overleed Nel in 1958. Jacob heeft toen nog even het buffet in zijn eentje voortgezet, maar zonder de steun van Nel bleek dat niet haalbaar.
In Hotel Dennenheuvel, waar de heer Coljee een paardenrijcentrum annex eenvoudig hotel exploiteerde, was een begenadigde kok, Gijs Vernes, getrouwd met een française. Hij woonde in Hattem, had een eigen huis, zodat het intussen niet meer bewoonde houten huis van Jacob en Nel kon worden afgebroken. Hoewel Gijs de heerlijkste maaltijden kon klaarmaken (er is nog nooit zoveel gegeten op de club als in die tijd) keek hij te vaak en te diep in het glaasje, zodat hij moest worden ontslagen. Een nieuw echtpaar krijgen zonder te beschikken over een huis, was in die tijd van hoge woningnood onmogelijk. Dankzij de baten van de Gasunie kon een voor die tijd uitstekende woning gebouwd worden, hetgeen geschiedde. Het kostte dan ook weinig moeite om het echtpaar Harrie en Trijnie Jansen aan te trekken. Hij was kok bij V&D in Zwolle geweest. De geboorte van een kind en het

feit, dat zij de sfeer toch niet goed aanvoelden, leidden tot hun vertrek een jaar later vlak voor het Indisch Weekend. Alex en Elly Loesberg zijn toen tijdelijk ingesprongen, totdat het echtpaar Ringers, dat een eenvoudig wegrestaurant exploiteerde in De Bilt, naar Hattem kwam. Hun kookkunsten en ijver waren beduidend minder dan die van Gijs, zodat de omzet fors daalde. De familie Ringers hield het twee jaar vol. Hun enig kind verongelukte en zij kozen voor een andere omgeving, een verzorgingstehuis in het Stichtse. Op zoek naar wederom een nieuw echtpaar kwam ons lid Jan Asjée met het echtpaar Lovey-Kervezee, dat hij kende uit het Kristalbad in Apeldoorn. Op één december 1971 hebben Marian en Angelin het buffetbeheer van de familie Ringers overgenomen, totdat Marian in 1987 Angelin verliet, waarna hij in zijn eentje de zaak voortzette, bijgestaan door een groot aantal dames, van wie Reina Eilander de meest getrouwe en geliefde was. Zij verving Angelin als hij weg of met vakantie was en hoorde als het ware bij de club. Zij werd ziek en overleed in 2003. In al die jaren heeft Angelin kunnen beschikken over een trouwe groep hulpkrachten die, gekleed in een H.G.&C.C. outfit, helpen in de bediening bij drukke evenementen. Bea Pool noemen wij in het bijzonder, omdat zij als opvolgster van Reina er sinds 1989 bijna dagelijks is en als kokkin voortreffelijke maaltijden weet te bereiden. Geleidelijk is ook zij een specialiste geworden in heerlijke Indische gerechten.
Dat omzet en winst van de keuken onvoldoende zijn om 100% dienstverlening gedurende al die uren en dagen te kunnen rechtvaardigen, is hèt probleem van een 9 holes club, waarvan de leden verwachten dat hij van zonsopgang tot zonsonder-

gang 7 dagen per week open is. Tenminste bij een aanvaardbaar prijsniveau. Het blijft dus altijd een beetje schipperen, zowel voor bestuur als voor de gérant. Het betalen van pacht, bestaande uit een provisie over de omzet respectievelijk huur van het huis, bleek geen haalbare kaart meer. Frits Nysingh, in zijn functie van penningmeester, is in de jaren '70 diep in de materie gedoken met als resultaat, dat de gérant het minimum loon ging verdienen. Onder afschaffing van betaling van enige pacht is hij daardoor tenminste verzekerd van alle sociale voorzieningen en een redelijk uurtarief. Met name in de wintermaanden zijn omzet en inkomsten laag. Mede om die reden werd in 1981 een cateringfee van € 45 (f. 100,-) per lid per jaar ingesteld. Het kostte het bestuur nogal wat overredingskracht om deze maatregel te rechtvaardigen, wat blijkt uit de volgende anekdote. De cateringfee was niet door een ledenvergadering gefiatteerd. Een aantal leden weigerde dan ook de in de contributienota verwerkte fee te betalen. In januari 1981 werd dan ook een ledenvergadering gehouden met als enig agendapunt de cateringfee. Toen deze alsnog werd gelegitimeerd, kon de fee officieel worden ingevoerd. Overigens worstelden veel andere Nederlandse clubs met hetzelfde probleem.
Eén van de omzetverhogende maatregelen, die het bestuur in 1976 heeft genomen, is de komst van de Rotary Hattem-Heerde op donderdagavonden (buiten de zomermaanden) naar ons clubhuis onder het motto "it all adds up" en dat doet het tot op de dag van vandaag. Bij haar eerste afscheid als secretaris van de club in 1999 heeft Carolien Canté een indrukwekkende lijst opgesomd van al datgene, wat de gérant geacht wordt te moeten doen en doet en waar hij aan moet denken. Te veel om op te sommen. Dat de gérant, en Angelin in het bijzonder, één van de belangrijkste kurken is waarop de club drijft, is zonneklaar. Ook voor het personeel, dat elke door-de-weekse morgen bij hem op de koffie komt. En zij niet alleen! Angelin's kennis over het reilen en zeilen van de club is een steun in de rug van elk bestuur en daarmee impliciet van alle leden. Zo ook voor ons als samenstellers van dit jubileumboek. Zonder zijn kennis, geheugen en archief was veel materiaal in deze uitgave aanzienlijk minder feitelijk geweest.
Intussen is Angelin veruit de langst zittende gérant van alle Nederlandse golfclubs. Als hij in 2006 de 65-jarige leeftijd bereikt, staat het bestuur voor de moeilijke opdracht een passende oplossing te vinden voor zijn opvolging. Op zoek dus naar een Angelin II?

Wist u dat:

Angelin Lovey met 33 jaar dienstverband de langst zittende gérant in Nederland is?

Angelin

CLUBWEDSTRIJDEN

Algemene wedstrijden

Clubwedstrijden vormen uiteraard de belangrijkste activiteit op de Hattemse. Daarom zal hieronder aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van onze "core business".
In 1931 is de club begonnen met het uitschrijven van wedstrijden. Aanvankelijk nam het bestuur zelf de organisatie voor haar rekening en dan in het bijzonder de secretaris tezamen met de pro (Jan Blansjaar). Eerst vanaf 1970 is dit werk overgenomen door de toen ingestelde Wedstrijdcommissie.
De eerste voorzitter van de Wedstrijdcommissie werd Susan van Heel (1970-1974), opgevolgd door Paula Volker (1975-1984), Sylvia Rijks (1985-1988), Ellen Keet (1989-1994), John Tiessens (1995-2000) en thans heeft Marianne Lanenga de leiding.
In 1931 stonden er drie belangrijke wedstrijden op het programma, die wij heden nog kennen: de Haagsche Ooievaar, de President Challenge Cup en de Flip Hul bekers.
Er is altijd Hattemse creativiteit geweest om het spel te veraangenamen en variatie te brengen in de spelvormen. Zo werd in 1955 een 'Bevrijdingswedstrijd' georganiseerd. Als je op een 'even' hole in een bunker kwam, kreeg je er een extra slag bij. Kwam je echter op een 'oneven' hole in een bunker, dan mocht je een slag aftrekken.
Op 5 juni 1954 was er een bijzondere avondwedstrijd: poging tot een 'hole-in-one' op de 8e hole met een kaars achter de hole. Alle deelnemers mochten zes pogingen wagen. Terwijl Anneke Cramer tot groot enthousiasme van de aanwezigen al bij haar tweede poging tot slechts 32 cm van de hole was gekomen, sloeg Dolf van Maanen meteen een hole-in-one! Uniek!
Een ander voorbeeld is het initiatief van de recent weer nieuw leven ingeblazen Commissie Senioren. Deze bedacht om op de 11e van de 11e om 11.11 uur een shotgun te organiseren.
En dan de vindingrijkheid van Max Hommes, die de formule van 9 holes eclectic te spelen in 13 holes shotgun ontwierp, zoals die anno 2005 nog steeds op Hemelvaartsdag bij de Ontbijtwedstrijd wordt gespeeld. Om onduidelijke reden is zijn naam niet aan deze wedstrijdvorm verbonden. Dat is wel het geval met de eclectic 'Bos' over 15 holes, waarbij de drie bos-holes maar éénmaal worden gespeeld en dus altijd meetellen. En ook met de eclectic 'Frijling', waarbij de beste scores op twee par drieën, vier korte en drie lange par vieren de einduitslag bepalen.

Tot en met de jaren '50 was het gebruikelijk dat ook gasten meespeelden in de clubwedstrijden. Gasten konden alleen de beker niet winnen, maar deden voor de prijzen gewoon mee. Er was wel een 'Visitors Cup', maar die bestaat niet meer. Sinds hotel Flip Hul in 1956 sloot en Hotel Blommensteijn aan de Veldweg werd afgebroken om plaats te maken voor 'Bloemensteijn', een zorginstelling, is helaas ook de Hotelbeker uit de roulatie genomen. Overigens kende Hattem ook nog Hotel Dennenheuvel, eveneens aan de Veldweg, en pension de 'Langenberg' op de gelijknamige heuvel van de dames Hummel, waar veel golfende gasten logeerden. Beide werden al decennia geleden afgebroken voor villabouw.
Veel gasten en buitenleden kwamen met Pasen, Pinksteren en vaak voor twee à drie weken in de zomervakantie. Zij vulden voor een wezenlijk deel de inschrijflijsten van de wedstrijden, totdat vanaf 1960 het ledental geleidelijk aan toenam en de gasten synchroon met de hotels verdwenen.

Een groot aantal bekers wordt momenteel in een andere dan de originele vorm gespeeld. Zoals de President Challenge Cup, ooit eclectic, nu een greensomes vossenjacht met als vossen de voorzitter en de door hem gekozen partner, meestal de clubkampioen(e).
De Jhr van Spengler beker is begonnen als massawedstrijd van de Hattemse tegen de Noord Nederlandse G.&C.C., die vaak bij ons te gast was, toen medio jaren '50 de baan op het Glimmense landgoed 'De Pol' in ontwikkeling was. Vele Groningers en later - bij de aanleg van de baan van de Veluwse G.C. - Apeldoorners zijn lang buitenlid van de Hattemse geweest.
Een uitgebreid overzicht van alle Hattemse bekers met de herkomst en eerste winnaars is opgenomen in het hoofdstuk "Diverse overzichten".

In de door secretaris Albert Tjeenk Willink (1948-1968) zorgvuldig bijgehouden uitslagen valt te lezen dat in 1952 vader Chelly, moeder Gé en zoon Rolf Olland in die volgorde één, twee en drie worden in de Prins Bernhard Kandelaars, die toen nog individueel stableford was. Uniek!
Het wedstrijdprogramma in 1951 bevat 23 clubwedstrijden plus het Indisch Golf Weekend. De maximum handicap was in die tijd 30, de feitelijke handicap 24 en bijvoorbeeld in een "tegen par" wedstrijd (heette toen nog "tegen bogey") kreeg je maar driekwart van de handicap en dus maximaal 18 slagen. Hard game it was!

Albert Tjeenk Willink

Tot midden jaren '60 was het hoogst ongehoord om iemand met een lagere handicap te vragen om mee te spelen. Not done, en je was vereerd als je als hogere handicapper werd gevraagd. Dat was ook een aansporing om naar een lagere handicap te streven. Die handicapverlagingen en -verhogingen werden ter plekke door secretaris Albert Tjeenk Willink of pro Jan Blansjaar verstrekt en geregistreerd. De handicapcommissie bestond toen uit een paar door de secretaris aangewezen 'deskundigen', die tweemaal per jaar bijeenkwamen om, waar nodig, handicaps te corrigeren. Overigens werden verlagingen ook toen al met verdeelde gevoelens geaccepteerd.
Er hing geen startlijst. Je schreef in op de dag zelf met partner/fellow competitor en de scores moesten om 17.00 uur zijn ingeleverd. Er werd uitvoerig geborreld, de eerste prijswinnaar gaf een rondje en als dat een jeugdlid was, moest vader dokken.
Het aantal deelnemers neemt met het groeien van de club gestadig toe en, om dat op te vangen, is het aantal 'dubbel'-wedstrijden toegenomen. In 1963 tellen wij 29 wedstrijden plus het IGW en daarvan zijn er drie landelijk, namelijk de Bolstrofee (de landelijke winnaar krijgt Hansje in de Kelder), de Golfbeker van Maandblad Golf, thans GolfJournaal-beker van ons N.G.F.-lijfblad. Curieus is de landelijke winnaar hiervan in 1967, namelijk ons huidige lid Jan Willem Fabius, toen nog lid van De Kennemer, met niet minder dan 9 up! De derde landelijke beker is de Del Court-beker, in 1946 aangeboden door onze toenmalige gezant in Londen, Jhr Mr E. Michiels van Verduynen. Hij droeg deze beker op aan de grote Del Court van Krimpen en de opbrengst aan inleggeld wordt gestort in het door de N.G.F. geadministreerde Del Court-Fonds. Dit fonds was aanvankelijk bestemd voor uitkeringen ten gunste van aan golfclubs gerelateerde personeelsleden c.q. hun weduwes, wezen enz., die in behoeftige omstandigheden waren geraakt. Intussen zijn de doelstellingen aanzienlijk verruimd.
Tweemaal won een Hattemer één van deze landelijke bekers. In 1980 won Stéphane Lovey de Del Court-beker en in 1989 Angelique Jonasse de Golfbeker. Onze beste prestatie ooit in de Bolstrofee kwam van Nan Tjeenk Willink-Ras, die met 45 stablefordpunten landelijk tweede werd. Dat Hattem in deze zelden hoge ogen wist te gooien kwam mede door ons scherpe handicapbeleid en dat was elders wel eens anders. Maar ook onze lastige baan zonder par vijven, waar destijds de rough maar twee à driemaal per jaar werd gemaaid. Soms reikte de rough tot kniehoogte en werd dan 'alang alang' genoemd.
Stableford wedstrijden zijn al wel tot Nederland doorgedrongen, maar matchplay in clubverband is ook zeer populair. Zo zijn er ladderwedstrijden met driekwart handicapverrekening, waarvoor tot 32 deelnemers zijn geregistreerd.
Het jaarprogramma is aanvankelijk een stencil en pas medio jaren '70 begint het overzichtelijke uitklap model programma, zoals dat vandaag de dag nog bestaat.

Het jaar 1982 telt al 37 wedstrijden, de maandbeker in twee handicap categorieën, de avondwedstrijden, competitie en het IGW niet meegerekend. Om het groeiend aantal nieuwe leden te integreren, worden onder meer de snertwedstrijden (met een bord snert na en snertkommen als prijzen) ingesteld. Altijd hoge met lage handicaps net als de startwedstrijd van het seizoen de HOLA-beker.
In 1990 ontstaat voor de dan goed functionerende wedstrijdcommissie de situatie, dat de 'echte' handicap wordt verhoogd van 30 naar 36. Hierdoor neemt het aantal deelnemers aan wedstrijden fors toe. Op vrijdagmiddag klokslag 16.00 uur worden de nieuwe inschrijflijsten opgehangen en dan staat een klein legertje leden al klaar om ook voor vrienden en bekenden in enkele minuten tijd de lijst vol te schrijven. Een onhandel- en onhoudbare situatie. Een nieuwe indeling wordt noodzakelijk voor de beker- en andere wedstrijden, en zo maken de wedstrijden voor handicap categorieën hun entrée. De grote zilveren bekers worden beperkt tot maximaal handicap 24.
Het jaarlijkse hoogtepunt is zonder twijfel de Clubkampioenschappen Matchplay. Verliezers in de halve finale caddiën vaak de finalisten en traditioneel lopen veel leden als toeschouwers mee. In 1983, als Jan van Beek in de finale tegen Wilfred Smit op de 22e hole zijn enige titel weet te veroveren, vraagt Rolf Olland op de 20e hole aan de latere runner-up: weet je hoeveel mensen er meelopen? Het antwoord is - begrijpelijk - nee. Wel het zijn er 122, ofwel éénderde van het ledenbestand. Stellig een record aan toeschouwers! In de jaren '50 en '60 is het veelal een strijd tussen Rolf Olland en Wilfred Smit tot in 1977 de ster van Toby Rijks opkomt. Recordhouder is Wilfred Smit, die 11x het clubkampioenschap wint, Rolf Olland volgt met 10x en Toby Rijks en Ans Visser 't Hooft wonnen ieder 9x.
Om het ieder naar de zin te maken moet de wedstrijdcommissie met veel passen en meten ieder jaar weer een forse klus leveren om een goed programma in elkaar te zetten, alert te blijven op ontwikkelingen èn om elke wedstrijd weer zo vlekkeloos mogelijk te laten verlopen. Met een reservelijst en een telefoon naast de wedstrijdtafel is de communicatie met deelnemers en afzeggers een stuk efficiënter geworden. Het applaus bij menige prijsuitreiking voor de wedstrijdcommissie getuigt van de grote waardering voor hun wekelijks terugkerende inspanningen.
Onder het motto 'Hoe het ook zij, een prijs hoort erbij, 't is en blijft een hels karwei', bestaat er dùs ook een prijzencommissie. Deze heeft iedere keer weer de ondankbare taak om tegen lage prijzen mooie prijzen te moeten kopen.

Wist u dat:

Vroeger de ballen werden gemerkt met nagellak en dat die van mevrouw Smit-van Pelt en Baron van Utenhove heel genereus waren gemerkt met S.V.P. en Van U?

Wist u dat:

De uitslagen van de zondagcompetitie altijd werden vermeld in het Hattemse huis-aan-huisblad de Homoet. Dat dit op verzoek van de artsen is stopgezet, opdat patiënten niet konden nagaan waarom de dokter op zondag niet langs was geweest?

Wist u dat:

De Hattemse in 75 jaar slechts drie 'lefties' onder haar spelende leden heeft (gehad): Baron van Utenhove, Jan Doornbos en Luuk Middendorp?

De Damesmiddag

Aan het eind van de jaren '40 speelde een groepje dames éénmaal in de veertien dagen op maandagmiddag onder leiding van Gé Olland een rondje golf. Het gemiddeld aantal deelnemers was toen ongeveer twaalf! Begin jaren '60 was er behoefte aan een officiële Damesmiddag waar wekelijks gespeeld kon worden. Dit werd gerealiseerd op de dinsdagmiddag waarna Bep Berk de leiding overnam van Gé Olland. Er werden wedstrijden georganiseerd, er kwamen prijzen en na afloop gezellig samen aan de thee.
Bep nam 21 mei 1968 afscheid en werd opgevolgd door Nel Fortuin. Nel leidde de groep met verve, was 'streng' maar de gezelligheid bleef het belangrijkste.
Na zes jaar, op 28 maart 1974, nam Nel afscheid en gaf het roer over aan Jet van Hees. Inmiddels was het aantal deelnemers toegenomen; in 1978 was de gemiddelde deelname éénentwintig! Jet heeft daar op geheel eigen wijze toe bijgedragen; naar handicap werd niet gekeken, je werd gevraagd om te komen spelen en dat deed je maar al te graag!
De spelvormen op de Damesmiddag waren en zijn nog steeds, strokeplay, Stableford, tegen par en eclectic. Maandelijks is er tevens een vossenjacht.
In navolging van de Heerenmiddag werd eveneens een jaardiner met vooraf een wedstrijd georganiseerd. Er moest natuurlijk ook een beker voor de beste 'Golfster' komen. Deze 'Jaarbeker' werd aangeboden door Maja Nysingh.
Helaas ontviel Jet ons eind december 1984; haar opvolgster, Paula Volker, heeft als herinnering aan haar de jaarbeker de "Jet van Heesbeker" genoemd. Daar leiding geven en de diverse werkzaamheden voor één persoon wat veel waren, werd toen besloten een Commissie op te richten en zo de taken te verdelen.
Mede door uitbreiding van het ledental van de Hattemse groeide in een rustig

tempo ook het aantal deelnemers aan de Damesmiddag gestaag.
Het jaardiner is en blijft het hoogtepunt. Via een puntensysteem wordt bepaald wie de beste 'Golfster' is. Traditie is dat de winnares een glas wijn aanbiedt aan alle deelnemers aan het jaardiner, wat de gezelligheid ten goede komt. Immers gedeelde vreugd is dubbele vreugd.
Ook de 'vriendinnendag' heeft een vaste plaats op de agenda; zo ook de 'Van Tienhoven Kandelaars'. Dit jaarlijkse evenement wordt georganiseerd door de Heerenmiddag, die de dames uitnodigt en ze verwennen middels een leuke spelvorm, drankjes, hapjes en prijzen.
Op dinsdag 29 februari 2000 (schrikkeljaar) vroegen de dames de heren en was het onze beurt gastvrij te zijn.
Omstreeks haar 70e verjaardag in 1991, heeft Paula haar voorzitterschap overgedragen aan Bea Schudel. Er kwamen tijdens haar periode veel actieve golfsters bij. De toeloop was groot en er werd voor het eerst besloten tot een stop op de aanname van leden. Het maximum aantal werd op 110 gesteld. Wat een verschil met het begin!
Teneinde nog wat meer variatie aan te brengen op de Damesmiddag wordt éénmaal per maand een shotgun-start gerealiseerd. Een klein nadeel is dat de kleedkamer snel 'overbevolkt' raakt. Dit wordt echter weer goedgemaakt door de gezamenlijke thee met TAART.
Een deels met gejuich ontvangen, deels verguisd besluit was het instellen van de maandelijkse Q-wedstrijd in de periode mei tot en met september, een en ander

Leidsters Damesmiddag: Gé Olland, Bep Berk, Nel Fortuin, Jet van Hees, Paula Volker, Bea Schudel en Cara Toebes

afhankelijk van de 'qualifying conditions' van de baan. Na verloop van enige jaren werd tot vreugde van de één en tot verdriet van de ander de Q-wedstrijd weer afgeschaft.
Doordat de Hattemse het mentorschap van de Golfclub Almeerderhout werd toegewezen, kreeg de Damesmiddag er tijdens Bea's voorzitterschap een 'dochter' bij. Nel van Beek en Bea hebben ertoe bijgedragen dat de Damesmiddag van Almeerderhout een goede start maakte. Jaarlijks is er een uitwisseling en wordt gestreden om een wisseltrofee, die tot nu toe meestal in het voordeel van Almeerderhout 'gewisseld' werd! De Damesmiddag kreeg er trouwens nog een wisseltrofee bij! De NELLEN trofee, een mooie verzilverde schaal, aangeboden door NEL van Beek en ELLEN Sluiter. Op de dag van het jaardiner spelen wij een greensomes Stableford; de winnaars mogen de schaal een jaartje houden.
Na elf jaar lief en leed (vooral lief) gedeeld te hebben met 'haar Damesdag', droeg Bea het voorzitterschap in 2002 over aan Cara Toebes, gepaard gaande met een spetterend afscheidsfeest.
Het leuke van 'wisseling van de wacht' is de geheel eigen inbreng. Cara kijkt aan tegen een gemiddeld aantal van ongeveer veertig deelnemers per wedstrijd. Maar het is altijd nog gelukt om iedereen die dat wil te laten spelen.
Tot grote vreugde van vooral de competitiespeelsters wordt er ook regelmatig van de back-tees gespeeld en……: de Q-wedstrijd is weer in ere hersteld!
Lang leve de Damesmiddag! Dat zij tot in lengte van dagen moge blijven bestaan!

Hillie Eybergen

De Heerenmiddag

"Voor enig vertier op weekse dagen zorgen onder meer de Dames- en Heerenmiddag". Aldus een stukje van twee alinea's in het prachtige boekje "Hattemse Golf en Country Club 1930-1980", wat destijds samengesteld werd onder leiding van de legendarische Henk Bos.
Sedertdien is er heel veel, maar ook heel weinig veranderd. Het programma is in grote lijnen nog precies hetzelfde, maar het aantal potentieel deelnemende Heeren is zeer aanzienlijk groter geworden. Was het gezelschap oorspronkelijk een klein groepje werkenden, die graag op woensdagmiddag even hun drukke taken onderbraken, nu zijn de pensionado`s en de vutters in de meerderheid, en moeten de noeste werkers juist de starttijden aan het eind van de rit krijgen om nog op tijd mee te kunnen doen.
Door dezelfde verschuiving moet er steeds meer aandacht besteed worden aan die Heeren, die om enige reden niet meer zo goed mee kunnen komen of die door kwalen getroffen worden. Zij worden waar mogelijk bezocht of opgebeld en van verster-

kende middelen voorzien.
Een geheel andere situatie dan toen Cees van Beek, oogarts te Zwolle, en Bill Voors, later secretaris van de H.G.&C.C., in 1962 met "De Heerenmiddag" begonnen. Andere toenmalige prominenten waren Miel Trijzelaar, August Deutman, Wim Bok, Bram Jansen, Steven Huizink, wat later Co Eshuis, Jur ten Doesschate en nog wat later Henk Bos.
Een belangrijke rol heeft op zijn eigen zeer bescheiden wijze Jan Blansjaar, de eerste pro van Hattem, gespeeld. In de jaren na zijn pensionering speelde hij vrijwel altijd mee. Hij koos zijn medespelers volgens een zorgvuldig schema uit, zodat iedereen de kans kreeg met hem te spelen en daarvan te leren. Zeer terecht draagt de jaarlijkse hoofdprijs zijn naam.

Cees van Beek

Henk Bos is reeds lang niet meer onder ons, maar zijn invloed is nog duidelijk voelbaar:

- het jaardiner is veel strakker van vorm dan voorheen;
- wel spelen en niet op de borrel komen wordt afkeurend beoordeeld;
- cijfers en statistieken over prestaties en attendance worden nauwgezet bijgehouden.

En bijna elke woensdagmiddag valt wel een keer zijn naam, als iemand iets gedaan heeft wat destijds direct een reprimande opgeleverd zou hebben. Hij was dan ook vijftien jaar lang (1976-1990) Captain van de Heerenmiddag. Aanvankelijk werd hij bijgestaan door Wim van Ballegoijen de Jong en Henk Stuurop, later door Michel Schudel, Gerard Brackel en Jan Hagen.
Jur ten Doesschate volgde hem op: minzaam, geestig en met een ongeëvenaarde beheersing van de Nederlandse taal. Toen na een erg natte woensdagmiddag een wat morrend en klagend aantal heren in het clubhuis zat, sprak hij de woorden:

> *"Nu deze paar buitjes regen onze prachtige baan nog mooier en schoner gemaakt hebben en wij weer bevoorrecht geweest zijn om hier te mogen spelen, vraag ik Uw aandacht voor de prijsuitreiking".*

Het was muisstil.
Na Jur kwam in 1992 Jan Brewer, die nog niet zo lang lid was, maar heel snel zijn draai vond. Hij gaf als regel even college over de toestand van de baan, de meteorologie en de moeilijkheidsgraad van die bepaalde woensdag, voorafgaand aan de prijsuitreiking.
Nol Meenderink, recent verhuisd naar Delden, was de voorlaatste Captain (1996-2003). Bijgestaan door Dick ten Doesschate en Ruud de Raad, werden de prestaties van de Heeren zeer nauwgezet geadministreerd. Nol zorgde altijd heel goed voor die Heeren, die er tijdelijk wat minder goed aan toe waren en deed daarvan

verslag op de woensdag. Hij trachtte een goede doorstroming te waarborgen, door de niet werkenden te stimuleren vroeg af te slaan. In 2003 werd hij opgevolgd door Rudolf Suermondt.
Het jaarprogramma kent thans twee uitwisselingen (het ene jaar thuis, het andere jaar uit) met gelijkgestemden op: de 'Veluwse' en de 'Rosendaelsche'. De vaste wedstrijden zijn in mei de 'Old Grand Dad', in juni de 'Lost Ball Trophy', in augustus de 'Captains Driver' (in midden jaren '80 op initiatief van Anthony Thomas gestart als hommage aan de leden aan het leidend comité), de ontvangst van De Dames voor de 'Van Tienhovenkandelaar' en begin september het open kampioenschap. Verder wordt op elke vijfde woensdag van de maand een cross country gespeeld, die sinds mensenheugenis uitgezet wordt door John Tiessens, Teun van Orden en Anthony Thomas.
Op de laatste woensdag van oktober vindt 'Het Heerendiner' plaats. Tijdens de borrel hieraan voorafgaand worden de jaarprijzen (de Jan Blansjaar-bokaal voor degene uit de lagere handicapgroep die de meeste punten vergaard heeft gedurende het jaar, en de Heerenmiddag/Henk Bosbokaal voor dezelfde prestatie uit de hogere handicapgroep) verdeeld en waar de nieuw toegetredenen wat mogen aanbieden en voor het eerst wat mogen zeggen. De door de leiding op basis van bewezen eloquentie aangewezen tafelpresident geeft als eerste het in jaren oudste lid van het gezelschap het woord, waarna het Heerenmiddaglied, op instigatie van Wim van Ballegoijen de Jong gemaakt door Rolf Olland, wordt gezongen.
Vooral in de winter is deelname verbazend stabiel: vaak ruim meer dan dertig spelers. In het voor- en najaar is het 't allerdrukst met deelname van vijftig of meer Heeren.
Voor het buffet is de Heerenmiddag een stabiele bron van omzet en voor de Stichting Handicart de wekelijkse topper. Ook dragen de Heeren jaarlijks wat extra af aan deze laatste Stichting en kunnen zij af en toe een nuttig cadeau aan de club als geheel aanbieden, zoals in 2004 de parasols voor het terras.
De Heerenmiddag is ruim veertig jaar na zijn ontstaan een bloeiend en actief gezelschap waarin veel leden van de H.G.&C.C. een plaats vinden, die ook verder in onze club hun steentje bijgedragen hebben of dat nu nog steeds doen.

Rudolf Suermondt

De Rabbits

Golfen bij de Hattemse was in 1975 geen probleem. Aan begeleiding voor beginnende golfers werd behalve door de professional niet veel gedaan. Je werd gevraagd omdat ze jonge mensen zochten (niets nieuws onder de zon) en je werd lid.
Omstreeks 1975 werden we met een stel vrienden lid van de H.G.&C.C. en begonnen met het leren van de beginselen van golf.
We namen les bij Alex Loesberg - destijds onze pro - en leerden de kneepjes van het golfspel. Hij vertelde je wanneer je de baan in mocht. Dat mocht al na circa 10 lessen. We waren natuurtalentjes! Al gauw spraken we af om een vaste ochtend in de week met elkaar te golfen.
Nel van Beek, een ervaren lid, zag ons oefenen en nog veel vaker spelen. Ze nam ons groepje onder handen en leerde ons het van eminent belang zijnde kleine werk. En daarna was er koffie, hetzij op de club, hetzij bij Nel thuis, wanneer het clubhuis dicht was. Nel woonde destijds naast de golf.
Omstreeks 1980 was er een grote groep van beginnende golfers.
Lidy Herklots werd lid van de H.G.&C.C.. Ze had ervaring opgedaan op haar vroegere club, de Noordwijkse, met het begeleiden van beginnende golfers. Die groep werd op de Noordwijkse 'Rabbits' genoemd.
In 1980 vond ook ons 50-jarig jubileum plaats. Het enthousiasme van de leden tijdens de festiviteiten was inspirerend en zo ontstond een aantal nieuwe initiatieven, waaronder de instelling van de Rabbitcommissie. Het bestuur vond het een prima plan en de doelstelling was snel geformuleerd: Nieuwe leden op een gezellige en nuttige manier opvangen en helpen integreren in de club en stimuleren om zo snel mogelijk een handicap te halen om vervolgens door te stromen naar het echte werk. Lidy ging voortvarend aan de slag, vroeg mij om haar te helpen om de Rabbitochtend op de woensdagmorgen op te zetten. Wij wilden niet alleen voor de opvang zorgen maar hen ook wegwijs maken in de regels en de o zo belangrijke etiquette van ons golfspel. We ontwikkelden een eigen handicap systeem en wanneer er door een Rabbit goed werd gegolfd kon hij zijn kaart in de Rabbitbus doen en werd hij of zij verlaagd. Wanneer hij/zij in de buurt van een handicap 36 kwam, wat toen nog geen officiële handicap was, moest men 18 holes spelen met iemand met een officiële handicap (toen 30 of lager). Pas bij een handicap 31 werden de kaarten door de handicapcommissie beoordeeld.
We hadden er zin in en al gauw ontstond de behoefte aan medeorganisatoren. Ruud Kymmel en Gerard Brackel werden aan onze commissie toegevoegd.
De animo onder de Rabbits was groot, 10 tot 20 deelnemers per keer en Lidy begon ook op de zondagmorgen de regels van het golfspel door te spitten. De gezelligheid was zó groot dat de doorstroming naar de categorie met een officiële handicap stokte.

Dit vond het toenmalig bestuur toch iets te enthousiast. Er kwam teveel een groep in de groep. Van hogerhand werd ingegrepen. Een nieuwe commissie met Wilfred Smit als voorzitter werd benoemd. Ik bleef.
In 1981 is ook het idee voor de snertwedstrijden voor de wintermaanden ontstaan. Deze wedstrijd werd op de Sallandsche met veel succes gespeeld. Ik weet nog dat ik tijdens de commissievergadering bij Wilfred thuis naar Paula Volker (destijds voorzitter Wedstrijdcommissie) belde om haar ons idee om hoge handicappers samen met lage handicappers te laten spelen in een 9-holes-wedstrijd met snert toe voor te leggen. Het idee sloeg aan. Er waren soms meer dan 100 deelnemers. Het was een hele klus om zoveel mensen de baan in te krijgen. Toen werden de kaarten nog met de hand geschreven! Tot de dag van vandaag is dit nog steeds een gewilde wedstrijd. De prijzen waren grote en vele kleinere snertkommen. De schoorsteenmantel stond vol met bruine kommen.
Ooit is de Rabbitochtend op 1 april gevallen. En daar had Joukje Kuipers een leuk idee. Zullen we de Rabbits laten spelen met groen geverfde zogenaamde milieuballen! Zo gezegd, zo gedaan. De commissie nam de kwast ter hand. Op de eerste tee sloegen de Rabbits af met een groene milieubal en in de laatste hole eindigde iedereen met een witte. Waren ze onvindbaar in het gras of was de verf niet watervast? We gaan nog steeds uit van het laatste. We hadden ook éénmaal in de maand een puttwedstrijd verbonden aan de 9 holes wedstrijd. De beste putter stopte dan een briefje met zijn naam in een houten konijn, destijds aangeboden door Letty Cox. Zo zit het konijn nog steeds met heel wat briefjes in zijn buik, af en toe geleegd door de commissie.
De Rabbitcommissie is er nooit één met een waterhoofd geworden. We hielden de commissie klein zodat ieder commissielid een goed contact met de startende golfleden had, die vanaf 1980 officieel Rabbits werden genoemd. De commissie heeft nog steeds de leiding op de woensdagmorgen. De verschillende wedstrijden, die ook voor de handicappers werden georganiseerd, vonden plaats op deze morgen en er werden tevens prijzen uitgereikt. Voor de werkende Rabbits was de woensdagmorgen toch wel vaak een probleem en toen zijn we gestart met de woensdagavond vanaf 5 uur een wedstrijd over 9 holes. Dit hebben we tot twee keer toe geprobeerd, maar wegens geringe belangstelling weer gestaakt.
Destijds was de procedure als volgt. De pro gaf de beginnende golfer het groene licht voor de baan. De commissie werd gewaarschuwd en nam de Rabbit in spé onder zijn hoede en nam een etiquettetest af. Deze en de eenvoudige regels kon men vinden in het golfregelboekje en ook hebben we een tijd de etiquette en basisregels op een stencil uitgereikt. Deze test gebeurde heel gemoedelijk bij ons thuis. Daarna werden er nog negen holes gespeeld, zodat we enig idee hadden hoe het spelpeil was. Dit gebeurt nog steeds. Was deze procedure achter de rug, dan kreeg je een begin handicap van 54 omdat men dan niet meer dan drie slagen per hole

krijgt. Speelde je onder je handicap, dan werd je verlaagd. Dat kon op woensdagochtend of wanneer men een friendly game speelde maar ook op de éénmaal per maand georganiseerde Rabbitwedstrijd, waar werd gestreden om de Rabbitbeker. Velen hebben op die wedstrijd hun handicap 30 gehaald. Handicap 36 is pas later een officiële handicap geworden. Er werd tot handicap 43 verlaagd op een 9 holes kaart en vanaf handicap 42 moest men 18 holes kaarten inleveren voor een verlaging en tevens het groot regelexamen afleggen bij de regelcommissie, waar wij nog steeds nauw mee samenwerken.
Ook organiseerden we uit en thuis wedstrijden met de Sallandsche, de Twentsche en in de beginjaren met de Rosendaelsche, indertijd de enige 18 holes baan. Eveneens was er nog een uitwisseling met Almeerderhout, onze dochterclub. De belangstelling voor deze uitwisseling is altijd wisselend geweest, en daarom zijn wij ermee gestopt.
Sinds 11-1-1991 neemt de commissie in samenwerking met de regelcommissie het G.V.B.-schriftelijk en daarna het G.V.B.-praktijkexamen af. De woensdagmorgen is nog steeds de Rabbit ochtend. Af en toe wordt er door snelle Rabbits ook wel 18 holes gespeeld. Deze golfers blijven bij de Rabbits totdat ze bij de Dames- of Heerenmiddag worden toegelaten. Sommigen vonden het zo gezellig dat ze met enige tegenzin vertrokken naar de Dames- of Heerenmiddag, waar ze zich vaak wat verloren voelden. Ik heb met veel plezier in meerdere commissies gezeten. De Rabbitcommissie heeft echter een speciaal plekje in mijn hart vanwege de unieke sfeer. Ik heb er dan ook erg lang in gezeten en denk met veel genoegen terug aan deze periode.

Lenneke Meinesz

Wist u dat:

Een rabbit zijn eerste kaart ruim onder handicap 36 inleverde en hij, toen hij hoorde dat hij in totaal drie kaarten moest inleveren, er vanaf dacht te zijn door zijn eerste kaart tweemaal te kopiëren?

Nederlandsche Golf Alliance

Uit Maandblad Golf d.d. Februari 1947:

"Eind 1946 heeft een aantal onzer vooraanstaande speelsters en spelers – amateurs zoowel als professionals – wien het Nederlandsche golf wel zeer ter harte gaat 'de koppen bij elkaar gestoken' teneinde middelen te beramen om het spelpeil en het wedstrijdwezen hier te lande op hooger plan te brengen. In navolging van Engeland en België is toen de Nederlandsche Golf Alliance tot stand gekomen, welke ten doel heeft door het houden van maandelijksche wedstrijden, voornamelijk gedurende de wintermaanden, de leden in de gelegenheid te stellen met professionals of goede amateurs te kunnen samenspelen".

De initiatiefnemers waren L.B. Heemskerk, mw. A.E.J. Buma-van Tienhoven, Jhr A. Calkoen van Limmen, H.W. Jordaan, A. Swane, R. Schuil (secretaris/penningmeester) en de professionals Douglas Monk, Piet Witte en Joop Rühl.
Men kon zich als lid aanmelden ad f. 20,- per jaar (professionals f. 10,- per jaar) en het inleggeld per wedstrijd was f. 1,-. Greenfees waren niet verschuldigd, omdat er sprake was van reciprociteit. Leden van alle Nederlandse clubs (in totaal toen zestien) namen deel en bij toerbuurt stelden alle clubs hun baan ter beschikking van de N.G.A. Door de enorme deelname per wedstrijd, meestal tussen de vijftig en honderd, kreeg dit landelijke wintertoernooi al gauw de bijnaam 'N.G.A.-circus'. Veel Hattemse leden waren actieve N.G.A.-ers en de Hattemse baan was ook vele malen gastheer. Na een reeks van succesvolle jaren, daalde de belangstelling bij de 'oude' leden en groeide deze bij de 'nieuwe' golfers. Tenslotte deden veel alleenstaanden mee, wat de reputatie van het toernooi om amoureuze redenen geen goed deed. De toegevoegde waarde voor het Nederlandse golf, die de Nederlandsche Golf Alliance aanvankelijk onmiskenbaar had, werd steeds meer in twijfel getrokken. De één na de andere club haakte af, zodat de N.G.A. begin jaren '70 een langzame dood stierf.
De laatste N.G.A.-wedstrijd op Hattem was in het najaar van 1963 met niet minder dan 70 deelnemers, die - zoals gebruikelijk - een foursomes bisques-wedstrijd speelden.

De N.G.A., waarvan ons toenmalige buitenlid Cees Knol van 1951-1969 (en dus 18 jaar!) secretaris/penningmeester is geweest als opvolger van Schuil, heeft er op een zeer sportieve manier toe bijgedragen dat de actieve golfers in die tijd elkaar en elkaars banen beter leerden kennen, wat golfend Nederland tot één grote familie maakte. De Hattemse, zo ver weg gelegen, heeft zich hierdoor een volwaardige en zeer gewaardeerde plaats verworven binnen de Nederlandse golfgemeenschap. Voldoende reden dan ook om dit te releveren in Hattems 75-jarige wedstrijdhistorie.

Hattems jeugdweekend bij de familie Olland op de afgebrande Konijnenberg 1952

Hattemse jeugdles anno 2005 gegeven door pro Sandy Munro

JEUGD

De geschiedenis van de Hattemse golfjeugd is er één van pieken en dalen. Vóór tweede wereldoorlog waren er op de zestien Nederlandse golfclubs slechts zo'n 1000 actieve golfers en nog geen vijftig jeugdleden. Jeugd was je overigens in die tijd tot en met 26 jaar. Er waren wel nationale jeugdkampioenschappen, maar het aantal deelnemers was zeer beperkt. Het nationale jongenskampioenschap werd in 1929 ingesteld en het meisjeskampioenschap in 1935. Ons meisjeslid, Jeanne Reinders, was de allereerste winnares, welke prestatie zij nog driemaal wist te herhalen. Waarschijnlijk een unicum in de Nederlandse golfwereld.
In 1942 kwamen twee nieuwe jeugdleden naar voren, Frits Nysingh en Seger van Voorst tot Voorst. Frits won als eerste junior de President Challenge Cup in 1942. Hij was toen 14 jaar! In 1947 begon Rolf Olland met golf en Wilfred Smit volgde hem enkele maanden later. Op de golfbaan waren zij onafscheidelijk en boekten al snel successen, ondanks het feit dat er in die tijd nauwelijks jeugd op de Hattemse te zien was, zoals onderstaande tabel laat zien:

Aantallen jeugdeleden van 1947 t/m 1955

1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955
3	3	3	7	5	5	6	5	4

Direct na de oorlog was er nog wel een groep rijpere jeugd, die veelvuldig met elkaar de degens kruisten en single figure handicaps behaalden: Jaap Nienhuys, Frits Nysingh, Koert Reinders, Seger van Voorst tot Voorst en Rudy Vroom. Op clubniveau waren zij de top, maar van enige nationale ambities was geen sprake.
Golf was nog steeds geen spel dat de jeugd aantrok. Hockey en tennis hadden meer aantrekkingskracht. Geïnspireerd door de prestaties van Rolf en Wilfred werd er toch van de club uit wel wat aan gedaan. In het begin van de jaren '50 werden er door Albert Tjeenk Willink reeds jaarlijkse clubweekends voor de jeugd georganiseerd. Onder meer op 28 september 1951 een wedstrijd tussen meisjes en jongens, geleid door Henri van Gogh. Maar bij het jubileumjaar 1955 is daar al geen sprake meer van.
Het zou echter tot de jaren '70 duren, voor Hattem weer wat meer jeugdige spelers zou krijgen, die een belofte konden zijn voor de toekomst. Waren er in 1968 al 33 jeugdleden, in 1972 springt dat aantal naar 52. In dat jaar wordt een jeugd-

commissie ingesteld. In 1976 wordt Nel van Beek voorzitter van de jeugdcommissie en dan komt er zelfs een jeugdkrant uit. Onze sterspelers worden dan Toby Rijks, gevolgd door Stéphane Lovey met in hun schaduw hun broers Alan Rijks en Pascal Lovey. Bij de meisjes begint Pamela Rijks zich te ontplooien.
Het enthousiasme was gewekt. Per jaar worden drie Jeugdbekers gespeeld, er worden vier jeugdbulletins uitgegeven, gedurende de zomertijd wordt er vrijdagmiddags collectief les gegeven met daarna een officiële wedstrijd. Er is een jaarlijkse uitwisseling met Deventer en de middelbare schooljeugd heeft zesmaal per jaar de kans zich met de jeugd van naburige golfclubs te meten. Jaarlijks wordt nu een jeugdweekend gehouden.
Hoewel aanvankelijk Toby Rijks op eenzame hoogte stond, wordt in het seizoen 1978/79 40% van alle te winnen trofeeën door jeugdleden in de wacht gesleept.
In de jaren tachtig was het jeugdgolf bloeiend. Er werden veel wedstrijden gespeeld zowel op de Hattemse alsook elders waaronder werd deelgenomen aan de Oostelijke Jeugddagen. Er kon zelfs worden deelgenomen aan kosteloze golftrainingen op Papendal (als de ouders daarachter stonden) onder auspiciën van de N.G.F. Tevens werden er etiquette wedstrijdjes afgenomen.
Tijdens het 50-jarig jubileum werd op 16 en 17 augustus 1980 sinds jaren weer een jeugdweekend georganiseerd. 70 Jongelui speelden op een zonovergoten baan, zowel individueel als in greensomes, waarvan Patrick Willard de onbetwiste winnaar werd en de toen kleine Pascal Lovey (nog buiten mededinging want was toen nog geen jeugdlid) 39 stableford punten binnenhaalde, spelend van handicap 29. Eveneens in augustus 1980 werd Toby Rijks op de Noordwijkse nationaal jeugdkampioen en won Wouter van de Veen de eerste prijs op het jeugdweekend te Wittem.
Onder leiding van pro Rudy Brown werd er begin jaren '80 veelvuldig door de jeugd geoefend.
In 1981 werd een Round Robin georganiseerd samen met de N.G.F. voor de nationale meisjes-selectie.
Het aantal jeugdleden stijgt alsmede het spelpeil.
In augustus 1982 wordt de Hattemse jeugd eerste in het Aer Lingus Toernooi (als ook in 1980) en speelden zij de finale in Ierland.

De organisatie van de Paard-Veulen beker en de Thuja-beker lag in handen van de jeugdcommissie.
In 1986 gingen de jeugdlessen nog enthousiast door, nu onder leiding van pro Alistair Donald.
Na een lange tijd werd in 1987 weer eens gestreden om de Atlanta Cup, traditioneel de start van het seizoen. Deze cup bestaat uit twee bekers die ter beschikking zijn gesteld door de heer en mevrouw Moggré bij hun vertrek naar het buitenland ter bevordering van het jeugdgolf op de Hattemse.

In 1987 neemt het aantal jeugdleden nog steeds toe. Er wordt nog steeds veel deelgenomen aan clubwedstrijden, regionale wedstrijden, jeugdweekends etc. waarbij goede resultaten werden geboekt. In 1988 kon het programma niet geheel worden afgewerkt door het vertrek van Alistair Donald. Erik Vaartjes wordt in 1989 de nieuwe pro en start weer met de jeugdtrainingen. Er werd voor het eerst een cyclus wintertrainingen georganiseerd. Het jeugdteam behaalde in de regionale jeugdcompetitie de eerste plaats en werd in de landelijke finale vierde.
In 1990 tijdens het jubileum jeugdweekend nemen ongeveer dertig (!) jeugdleden van Hattem deel en zestig van overige clubs.
In april 1990 kwam de jeugd uit het oosten van het land op Hattem bij elkaar om te strijden voor een plaats in het landelijke Volvo Toernooi (nu Fortis geheten).
In 1992 werd voor het eerst een familiewedstrijd georganiseerd en was het voor het eerst sinds jaren niet mogelijk een team op de been te brengen voor de jeugdcompetitie. Er zijn op dat moment weinig actief spelende jeugdleden met een handicap. Door Erik Vaartjes wordt desondanks weer begonnen met diverse groepslessen voor de jeugd.
In 1995 werd voor het laatst (tot nu toe) de Atlanta Cup georganiseerd, waaraan nog 26 deelnemers van start gaan (evenveel handicappers als non-handicappers). Ook is er weer een jeugdteam van de Hatttemse dat deelneemt aan de competitie. Onder leiding van Erik Vaartjes (die iedere wedstrijd de hele dag meeging) werd overtuigend gespeeld. Dit was ook het jaar, dat de Hattemse een record aantal jeugdleden had. Velen hiervan zijn niet meer met de golfsport bezig doordat zij elders zijn gaan studeren of om andere redenen. Het blijkt, dat de hockeyclub een zeer grote 'concurrent' blijft.
In het jaar 2001 is het aantal spelende jeugdleden nog 21 en in 2003 wordt een dieptepunt bereikt met zeventien jeugdleden.
Na het vertrek van Erik wordt het een beetje stil rond het jeugdgolf met uitzondering van de gedreven jeugdleden Jelmer van Heek en Tim Sluiter, van wie de laatste op dit moment deel uitmaakt van Jong Oranje.

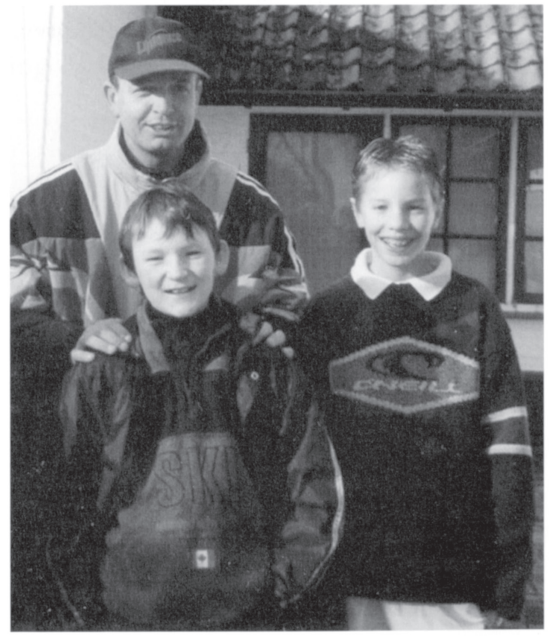

Erik Vaartjes, Jelmer van Heek en Tim Sluiter

Sinds de komst van Sandy Munro begint het jeugdgolf weer wat aan te trekken. Samen met assistent pro Margareta Susan organiseert hij op zondag de jeugdlessen waar veelvuldig gebruik van wordt gemaakt. Gedurende 2003 en 2004 hebben zich weer ruim tien nieuwe jeugdleden aangemeld, waarvan het grootste deel in 2005 een handicap hoopt te behalen.
De jeugdafdeling van de N.G.F. richt zich momenteel speciaal op de jongere aspirant golfers. Hiervoor is een hand- en spelletjesboek "Golf voor Jeugd is hartstikke leuk" ontwikkeld. Ook vond er in 2003 en 2004 een landelijke jeugddag plaats en eind 2004 een regionale, waaraan door leden van de jeugdcommissie werd deelgenomen.
In het lustrumjaar 2005 vindt onder leiding van de jeugdcommissie voor de derde keer de Mini Tour Plus plaats onder auspiciën van de N.G.F.. Dit is een strokeplay wedstrijd waaraan kinderen tot en met elf jaar uit het hele land kunnen meedoen. Deze wedstrijd wordt diverse keren per jaar gespeeld op verschillende banen.
Door de te verwachten deelname aan de door de N.G.F. georganiseerde 2-daagse opleiding van een aantal Hattemse leden tot jeugdcoach zal de begeleiding van de jeugd beter dan ooit moeten worden. Via open lessen voor kinderen van 6-12 jaar, die nog niet eerder in contact zijn gekomen met de golfsport, zullen interesse in en enthousiasme voor de golfsport en de Hattemse in het bijzonder gewekt moeten worden onder het motto: de jeugd is onze toekomst!

Jos Noorderhaven-Harink

DE CLUB

Het clubleven

Naast het spelen van wedstrijden vormt het 'clubleven' een onmisbaar onderdeel van de geschiedenis van de H.G.&C.C.. Het clubleven heeft in de loop van 75 jaar een ontwikkeling doorgemaakt, die sterk is beïnvloed door een groot aantal factoren.
Aanvankelijk speelde het clubleven zich af op de Konijnenberg. De oorspronkelijke bibliotheek/jachtkamer, de zgn. 'groene' kamer, met uitzicht op de baan naar het oosten en zuiden, had het karakter van een enigszins deftige sociëteitszaal en was bestemd voor leden en het bestuur. De jeugd, vnl. kinderen van gasten, mocht er niet binnenkomen en was aangewezen op de "blauwe" kamer, waar spelletjes konden worden gespeeld. Diners werden gehouden in de eetzaal van het hotel, waar mevrouw Blom haar gasten verwende met eenvoudige, maar smakelijk bereide, voedzame maaltijden.
Toen in 1946/47 het nieuwe clubhuis op de huidige plaats werd betrokken, was de ruimte té klein en het ledental té beperkt voor een intensief clubleven. De feesten en diners, die er ruimschoots waren, vonden plaats in de hotels Flip Hul en Blommensteijn. Met de kerstdagen ging de kern van de clubleden met hun kin-

deren aanvankelijk alleen in Hotel Flip Hul en later ook op Blommensteijn dineren. Met Pasen was er het traditionele Paasvuur op de wei achter Hotel Flip Hul, gevolgd door een diner. En ook met Pinksteren werd na afloop van de prijsuitreikingen veel gegeten in één van beide hotels, tezamen met de golfgasten en buitenleden. Het Indisch Weekend ontwikkelde zich tot het grootste, jaarlijks weerkerende evenement, maar daarvoor wordt dan ook een tent aangebouwd.
Een bijzondere activiteit vond plaats in 1949, toen Hattem 650 jaar bestond. Onze club toonde haar sociale gezicht door met leden èn caddies, gewapend met tassen en stokken, op een feestelijk versierde wagen deel te nemen aan de grote jubileumoptocht!
In 1955 wordt op grootse wijze het 25-jarige jubileum gevierd van zowel de club als van Jan Blansjaar. Nooit waren er meer mensen op de Hattemse geweest, dan bij die gelegenheid. Het clubhuis was te klein en daarom werd de grote jubileum receptie gehouden ten huize van de familie Olland op de net gereed gekomen, nieuwe Konijnenberg. Cadeaux waren er vele, zoals 14 harken van Dick Klaassen, een keukenfornuis van Henri van Gogh, een parasol van de Gelderse en Overijsselse clubs, een enveloppe met inhoud van de overige Nederlandse golfclubs, bestemd voor een loods voor caddiewagentjes en motormaaimachine, de 'Hotelbeker' van de hotels Flip Hul en Blommensteijn en de 'Jhr van Spenglerbeker' van de Noord Nederlandse G.&C.C.. In de feestweek waren er ook 9 holes cross countries op de Leemcule en de Filipsberg en een midgetgolfwed-

ZKH Prins Bernhard en Stéphane Lovey

strijd op de baan van Blommensteijn. Voor Jan Blansjaar werd een legendarisch diner gehouden, waarbij alle Nederlandse pro's - voor het overgrote deel voor het eerst in smoking - aanzaten.
Ook ons 50-jarig bestaan in 1980 werd met een feestweek groots gevierd. Bijzonder daarbij was de aanwezigheid van Z.K.H. Prins Bernhard, die was uitgenodigd, "*ja*" zei en meedeed aan de Prins Bernhardkandelaars. In de jubileumweek was er onder andere een wedstrijd voor non-handicappers, waaruit de Rabbitcommissie werd geboren en een wedstrijd voor oud-caddies, die vanaf dat moment op maandagavonden mochten spelen. Bijzonder was de wedstrijd voor vertegenwoordigers van alle zeventien Nederlandse golfclubs, waarbij de vossen bestonden uit de drie pro's, die Hattem in vijftig jaar had gehad: Jan Blansjaar, Alex Loesberg en Rudy Brown. Bij een ontvangst van de gehele gemeenteraad c.s. op de mooiste dag van het jaar, vergaapte het zestien man grote gezelschap zich aan de schoonheid van de golfbaan. Geen van hen was ooit eerder op de Hattemse geweest!
Pasen en Pinksteren, aanvankelijk hoogtijdagen in ons clubleven, worden nu overvleugeld door de Oranjebeker, de Clubkampioenschappen, de Pro Cup en – begin september - de verjaardag van de club, die naast het IGW, de jaarlijkse, sportieve hoogtepunten vormen. Eind jaren '70 is nog het initiatief genomen om jaarlijks op de zaterdag op of rond 1 september de verjaardag van de club te vieren met een groot feest. In black tie met muziek, dans, cabaret en soms zelfs roulette. Hoewel het enthousiasme daarvoor de eerste jaren groot was, taande dit gaandeweg weg door de vergrijzing van de club en de strengere alcoholcontroles, zodat er nu alleen nog ècht feest wordt gevierd tijdens lustra.
Andere grote happenings waren de afscheidsfeesten van onze pro's, waarbij die van Jan Blansjaar (met pensioen), Alex Loesberg, na zestien jaar op Hattem eervol benoemd tot headpro van de Haagsche en het afscheid van Jan Moggré (naar de USA), op grootse wijze werden gevierd. Maar ook de jubilea van Arnold Balster, 25 jaar in 1974 en vijftig jaar in 1999, alsook van Angelin Lovey, 25 jaar in 1997. Bij het laatste maakte Angelin's in grote getale naar Hattem gekomen Zwitserse familie furore door de vele aanwezigen te vergasten op een spontane zang- en dansshow in de buitenlucht. Uniek! Vermeldenswaard zijn ook nog de huwelijksrecepties op de club: in 1962 van onze pro Alex Loesberg met Elly Hoogenraad, de dochter van onze gérant, en in 2001 van head greenkeeper Harry Balster met Agatha. Daaruit blijkt hun grote betrokkenheid bij 'hun' Hattemse. Overigens op de dag van het huwelijk van Harry en Agatha werd de Hattemse overspoeld met politie en inspecteurs om baan en clubhuis te sluiten in verband met de MKZ-crisis. Na veel heen en weer gepraat kon de receptie doorgaan en werd pas de volgende dag het clubhuis gesloten.
In december waren er ooit Kerstdiners. Op eerste kerstdag zonder en op tweede

kerstdag met kinderen, maar de discussies over wel of geen kinderen erbij op één van beide dagen, één grote tafel of ook aparte tafels voor families liepen zó hoog op, dat de kerstdiners een natuurlijke dood stierven. Er waren zelfs leden bij, die hun eigen tafelzilver, kandelaars enz. meenamen om de juiste sfeer aan tafel te treffen, wat niet bij iedereen in goede aarde viel.
Voor de leden zelf zijn er de jaarlijkse, gezellige Sinterklaasvieringen, vaak in aanwezigheid van de Goed Heiligman met zijn pieten. Met pakjes, pepernoten en Glühwein. De Nieuwjaarsborrel op 1 januari is altijd een topper. Tijdens deze traditioneel zeer drukke ontvangst worden ook de clubgolf(st)ers en de handicap(st)er van het jaar bekend gemaakt.
Geleidelijk aan wordt het clubleven geïnstitutionaliseerd tot tevoren bekende en geprogrammeerde activiteiten. De Dames- en Heerenmiddagen mogen zich in een groeiende belangstelling verheugen met ieder hun jaardiners. De donderdagavondwedstrijden van mei tot en met augustus zijn over 15 holes, niet 'Q' en na afloop heel gezellig. Bij de Oranjebeker op 30 april siert iedere deelnemer zich tijdens de wedstrijd en bij de traditioneel drukke prijsuitreiking met oranje. Het bestuur trakteert allang niet meer op de vieze oranjebitter, maar op een orangemix. Op Hemelvaartsdag wordt er na afloop van de dauwtrapwedstrijd gezamenlijk ontbeten.

's Winters vindt eenmaal per maand op woensdagmiddag de Dames Howell plaats. Dit is een veertigtal jaar geleden ontstaan, toen de dames tijdens het diner van de Heerenmiddag gezellig thuis bijeen waren gekomen om met elkaar te bridgen. Dit beviel zo goed, dat besloten werd één keer per maand op de Heerenmiddag bijeen te komen. Bijkomend voordeel is de mogelijkheid voor echtparen om samen naar de club te kunnen rijden. Aanvankelijk, onder leiding van Mia Doornbos, werd in de bestuurskamer op zolder gebridged, later na de verbouwing achter de harmonica deuren in de eetzaal van het clubhuis, momenteel onder leiding van Wendeline Versteeg.

Eens per jaar is er de golfbridgedag (voor het eerst in 1986).

In het vroege voorjaar worden leden en competitieteams bijgepraat over de regels en vervolgens vullen baan en clubhuis zich op vele dagen van de week met competitieteams.
Discussies over het clubleven zijn er vele. Zoals over het 'eten op de club', welke discussie al loopt sinds de opening van het nieuwe clubhuis. Was er sprake van een nieuwe gérant, dan werden nieuwe initiatieven genomen en was er soms tijdelijk sprake van een opleving. Maar waarschijnlijk is de club en het potentiële aantal eetgasten te klein om er een continu restaurant te kunnen bedrijven. Zo ook over

een 'biljart', dan wel hangend aan het plafond of verzonken in de vloer. Het is bij een 'dartboard' gebleven. En niet te vergeten de prijsuitreikingen, waarvoor de belangstelling tanende is. Stijlvol, gedoucht en in 'jasje-dasje'? Alom in Nederland een bestuurlijke wens, maar in de praktijk een vrijwel onhaalbaar ideaal. Moet het clubhuis worden 'opgechict' of zijn traditionele, landelijke, Veluwse karakter blijven behouden? De huidige configuratie van veel stoelen en een paar tafels in de clubzaal geven de mogelijkheid om al naar gelang de wensen twee kringen te behouden, dan wel er één grote van te maken, Wel zo gezellig en nog praktisch ook, menen velen. Maar ... een beetje dynamisch met je tijd meegaan en je aanpassen aan de eisen van comfort en smaak van deze tijd, is een 'must' menen anderen. Een discussie, die doorgaans door alle leden wordt gevoerd, waarmee Hattem zich overigens in geen enkel opzicht onderscheidt van andere clubs.

Vroeger werden feesten door een ad hoc commissie georganiseerd. Al vele jaren bestaat er een Evenementcommissie of - bij een lustrum - een lustrumcommissie. De creativiteit van deze commissies heeft vele, bijzondere initiatieven opgeleverd. Zo maakte Rob Bloemers voor een nieuw spel 'golfsjoelen' een enorme golfsjoelbak en werd door één van de commissies een buizenstelsel bedacht, waar je doorheen moest putten om te proberen te eindigen in de golftas van de pro, wiens konterfeitsel daarboven was afgebeeld. Quizzen tijdens de Oranjebeker, verkleedwedstrijden met bijvoorbeeld als motto 'Crea als Bea en W.A.'. Een braai, waarbij de leden-chirurgen als slagers optraden. Of 'plonsje chippen', waarbij de ballen in een zwembadje gechipped moesten worden. Te veel om op te noemen, maar het enthousiasme van de deelnemers is altijd weer groot, hartverwarmend en daardoor inspirerend voor opvolgende commissies.

Zoals gezegd, verschillende omgevingsfactoren hebben het clubleven in de loop der jaren beïnvloed. Eerst het verdwijnen van de Konijnenberg, vervolgens van de hotels en de gasten/buitenleden. Daarna de vergrijzing, de alcoholcontroles, het toegenomen aantal leden, de toenemende diversiteit aan activiteiten buiten het golf, het jachtiger wordende leven voor veel jongeren, de vele tweede woningen in het buitenland enz. enz. hadden en hebben hun effect op het Hattemse clubleven.

Concluderende kun je stellen dat het clubleven op de Hattemse met de symptomen van de tijd is meegegaan en dat het knusse Hattemse clubhuis voor heel veel leden de gezellige en sportieve 19e hole is en zal blijven.

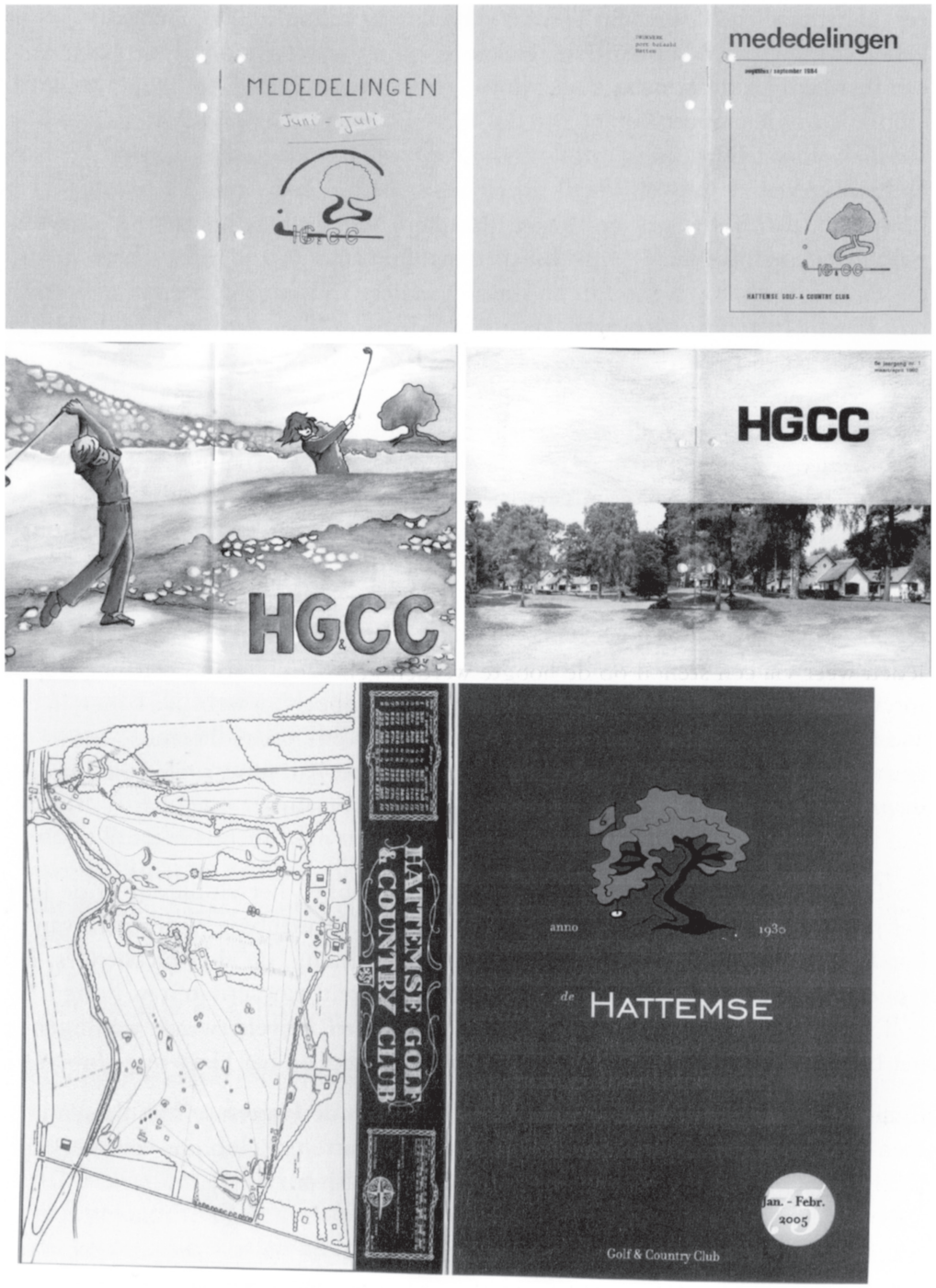

Collage clubblad

Het clubblad

Vanaf halverwege de jaren '70 bestond er maandelijks een gestencild rondschrijven, dat geredigeerd werd door de toenmalige secretaris van de club, eerst Rolf Olland, daarna Nan de Jong-Hempelman en vervolgens Margreet Jansen-van Angeren. De inhoud betrof eigenlijk hetzelfde als datgene, wat we nu in het clubblad zien: bestuursmededelingen, wedstrijdprogramma en wedstrijduitslagen, af en toe wedstrijdverslagen, handicapverlagingen en verhogingen, regelartikelen en bij tijd en wijle een ludiek stukje tekst. In januari 1980 zien we voor het eerst een deadline vermeld voor de in te leveren kopij.
In september 1983 werd een mededelingencommissie gevormd door Harry van Geer, Tine Dols en Marianne Lanenga-van Wezel, die het rondschrijven gingen redigeren met een frequentie van zes maal per jaar. Zij zorgden in juli 1984 voor een omslag, welke in oktober 1984 door Henk Schoonhoven tot een meer professionele werd uitgewerkt. In het maandblad van de N.G.F. werd toen vermeld, dat nu ook de Hattemse een echt clubblad bezat. Voor de naam werd een prijsvraag uitgeschreven. Uiteindelijk werd het eenvoudig: 'Mededelingen van de H.G.&C.C.'.
Nog fraaier werd de omslag in augustus 1985 met het ontwerp van Iet Erdmann-van West. Helaas ontstond er snel hierna (oktober 1985) een situatie, waarbij de leden weer via een stencil op de hoogte werden gebracht door het aftreden van de mededelingencommissie. Nan de Jong was bereid dit (weer) op zich te nemen.
Vanaf 1987 bestond een door het bestuur officieel ingestelde redactie onder de bezielende leiding van Loes Lopes Cardozo-Feldbrugge. Onder haar leiding zag, wederom ontworpen door Iet Erdmann, in 1992 een nieuwe omslag het licht.
Zij werd opgevolgd als voorzitter van de redactie door Anne Marie Wichers-le Goff, die het hoofdredacteurschap weer overdroeg aan Rudolf Suermondt. Deze is begonnen met het digitaliseren van de aan de drukker geleverde tekst en foto's. Hiervoor werd zelfs een digitaal fototoestel door de club aangeschaft.
De huidige omslag werd ontworpen door Evert Bloemers en zit sinds 2000 om het blad heen met als naam: 'De Hattemse'.
Het clubblad heeft geen statuten en is in principe een vrij blad. Wel is een bestuurslid, dat het clubblad in het pakket heeft, aanwezig tijdens de redactievergaderingen en 'kuist' waar beslist nodig de te publiceren teksten.

De clubdas

Naar het voorbeeld van Engelse golfclubs kende een aantal Nederlandse golfclubs een clubdas. De Hattemse had nooit de pretentie gehad om aan een clubdas te beginnen. Maar ... naoorlogse, nieuwe clubs gingen bijna alle aan de clubdas en

zelfs aan een badge, waarmee zij zich trots manifesteerden met name in de competitie. We zijn beland in de jaren '70. Sommige Hattemers vinden het hoogst noodzakelijk om zich met een clubdas te tooien. Anderen wijzen dat hooghartig af als 'not done'. In die tijd waren custom made dassen in een kleine oplage nog kostbaar, zeker als ze van zijde waren, waar de vrouwen weer een hekel aan hadden, omdat die bij elke vlek naar de stomerij moesten. Min of meer bij toeval is de clubdas er gekomen. De toenmalige secretaris liep de herenmodezaak Beunk in de Zwolse Roggestraat binnen en trof daar toevallig een betaalbare, donkerblauwe kunststof das met diagonale strepen in de Hattemse kleuren wit en lichtblauw aan. Hij vroeg of hij het alleenrecht kon krijgen op die dassen binnen een straal van veertig km rond Zwolle, wat kon, kocht er eentje en toonde hem aan het bestuur. Dat was enthousiast en zo werden de eerste vijftig dassen met kwantumkorting van f. 15,00 voor f. 12,50 gekocht. De gelegenheid maakt de dief, ze sloegen aan en zo werd er zelfs nog een tweede bestelling gedaan van eveneens vijftig dassen. Bij een andere leverancier werden bijbehorende badges besteld, zodat onze heren competitieteams in eigen blazers, maar met clubdas en -badge er eindelijk conform de teammode van die tijd bijliepen. Ook dassen hebben de neiging zich aan de mode te conformeren, strependassen raakten uit de mode en zo ging ook de 'Hattem-das' uit het assortiment van Beunk.

Collage clubdassen

De H.G.&C.C. kende feitelijk twee logo's: die van het clubhuis, waar het briefpapier mee getooid was en die van de eik op de 6e hole. Geleidelijk aan werd de eik populairder dan het clubhuis. Bij het 50-jarig jubileum in 1980 werd dan ook een dassencommissie ingesteld, bestaande uit de ideale combi Agaath ten Doeschate (vrouw, jong en met smaak) en Wim van Ballegoijen de Jong (op leeftijd, man en met gevoel voor traditie). Hun ideeën over een nieuwe das lagen heel dicht bij elkaar, maar verschilden desondanks op een bijkans onoverbrugbaar detail. De voorzitter moest bemiddelen en uiteindelijk kwam er een donkerblauwe das met vele niet te grote en niet te kleine groene eikjes van de 6e op een wit stammetje. Ook de badge werd van een groen boom voorzien en er kwamen chokers en voor de dames shawltjes. Everybody happy! Totdat een nieuwe voorraad dassen moest

worden besteld en het toenmalige bestuur vond dat de clubkleuren onvoldoende in de das tot uiting kwamen. Het basisontwerp bleef onveranderd, maar ... de groene boom werd lichtblauw en het witte stammetje bleef met als gevolg: not everybody happy!

De jubileumcommissie t.g.v. het 65-jarig bestaan was niet happy en werkte aan een geheel nieuw ontwerp en - de welvaart schreed voort - nu van zijde. Een origineel ontwerp van Frank Nollen met één groen eikje en schuine strepen gevormd door afwisselend golfclubs en golfballetjes op kleine groene pootjes. Nu, bij het 75-jarig bestaan gaan de sentimenten toch weer terug naar de oude waarden. De discussie laait op. Never change a winning tie, maar welke? Die donkerblauwe met lichtblauwe en witte strepen of met de groene eikjes? Het werd een donkerblauwe zijden das met her en der ons clubsymbool, dé groene eik met daaronder de oprichtingsdatum van onze club 1930. Zelden was men zó enthousiast over een clubdas. Het is dan ook de bedoeling dat deze eeuwigheidwaarde krijgt, ofwel voor eens en altijd dé Hattemse clubdas.

Maar ... er kwam méér. Truien, polo's en andere kleding in allerlei kleurstellingen werden van het Hattemse logo (de eik op de 6e) voorzien en verkocht via de pro. Nabestellingen leverden echter problemen op. Om goedkoop in te kopen moest je veel bestellen met als gevolg een té hoge voorraad in net de verkeerde kleuren en maten. De computertechnieken schrijden voort, zelfs in het handwerk segment en vandaag de dag heeft de handwerkspecialist Blok in de Hattemse Kerkstraat het H.G.&C.C.-logo in zijn stikcomputer. Ieder lid kan nu zijn of haar trui c.q. polo voor € 5,- laten voorzien van ons logo in de kleur en de grootte, die je maar wenst. Zo behouden wij, da's een feit onze Hattemse identiteit, wijd en zijd!

Als je op de eerste tee staat
Met de eiken in het vizier
en je hoort je partner zeggen
"Dit is 'n easy bogey-vier"
Kun je mikken tot je 'n ons weegt
(armen strak, maar heupen los)
Als je je bal tenslotte wegveegt
Komt-ie links of rechts toch in het bos!

Een aardige baan in 't Veluws land!
Je leest er zo vaak van in de krant
Drie-up tegen bogey, dat scoort "men" daar,
Maar mijn recept luidt: Vergeet het maar!

Als je dan op de tweede tee komt,
Ben j'al practisch wit van drift
en je slaat een nieuwe Penfold
zonder mankeren in de Grift.
Heb je dan nog moed voor 'n tweede,
Geef je die een extra "ounce"
met een soepel houten viertje
even soepel "out-of-bounds"....

De derde passeer ik in dit lied
Daarover te zingen ligt mij niet!
Misschien vindt er iemand die hole wel fijn,
Voor mij ligt-ie achter een ijz'ren gordijn!

Als je op de vierde hole komt,
Hou dan maar gerust rechts,
Anders doe je veertien slagen
Met je blaster of je wedge!
Ben je dan met zand bedolven,
Denk je bij de vijfde tee
"Zo , nou ga ik eind'lijk golfen"
Eerst in de brem, je speelt dus drie (vanaf de tee)

Een aardige baan wanneer je hem kent
En niet voor het eerst in Hattem bent.
De volgende hole is net een droom
Al is het een nare, vanwege die boom!

Eind'lijk kom je aan de bos-holes
Haal je je score een beetje op!
Als je 'm tenminste recht houdt,
Anders heb je weer een strop.
Voor het eind der reis bewaarden
ze een echte "bottle-neck"
Als je zeven down eindigt,
Is het resultaat beslist niet gek.

Mr A.F. van Manen

Wijze: "Geef mij maar een sigarenbandje"

HET INDISCH GOLF WEEKEND

"Het Indisch Weekend dankt zijn faam aan Hattems klein maar fijne baan". Een regel uit een van de vele liedjes, die gezongen werden op de grote feestavond van het Indisch Golf Weekend (I.G.W.) en die de innige relatie tussen de Indische en de Hattemse onderstreept. Meer dan vijftig jaar bestaat het I.G.W., om precies te zijn bijna 57, en tot op de huidige dag is het een gebeuren, waar de deelnemers ieder jaar weer halsreikend naar uitkijken. Een kleine terugblik lijkt dan ook wel op zijn plaats, nu de Hattemse haar 75-jarig jubileum viert.

Laten we teruggaan naar het eerste uur.
In 1936 ontdekte Ir G.C.J. Tielenius Kruythoff, op verlof vanuit het toenmalig Nederlands Oost Indië en rondtrekkend van de ene golf naar de andere met een aantal sobats, de Hattemse Golf en Country Club en sloot de Golf en het lieflijke IJsselstadje Hattem in zijn hart. De jaren daarop volgend werd de Hattemse in het najaar 'de' baan voor hem en zijn vrienden uit Indië. In 1938 besloot 'Kees Tieleen' om het een en ander een wat officiëler karakter te geven. Dit idee kreeg echter pas gestalte in 1948, toen hij, na de tweede wereldoorlog en zijn kamptijd op Java en in Japan, voorgoed in Nederland bleef. Hij bouwde een huis naast de golf en startte nu officiëel de 'Indische', waar je alleen aan deel kon nemen, wanneer je aan kon tonen dat je in Indië geboren en/of getogen was dan wel er gewerkt had.

De Hattemse had in die jaren maar een heel beperkt aantal leden. Vele Indisch Weekendgangers werden lid of buitenlid en de Hattemse voer hier wel bij. Omstreeks 1955 telde de Hattemse meer buitenleden dan gewone leden. Er werd op het weekend veel geconsumeerd en zo vormde het I.G.W. de dertiende maand voor het buffet. De middenstand van Hattem zelf zag de Indische ook graag komen. Hotelletjes en pensions deden goede zaken. Feesten en partijen werden onder andere gehouden in Hotel Blommensteijn en Hotel Dennenheuvel, pianisten ingehuurd. De prijzen werden ingekocht in Hattem. De plaatselijke courant 'de Homoet' wijdde een hele pagina aan het gebeuren, caddies werden opgetrommeld. Verslagen uit de Homoet in het begin van de jaren '50 geven een idee van hoe zo'n weekend verliep en

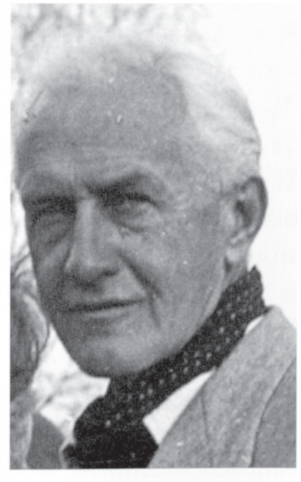
Kees Tielenius Kruythoff

de bijzondere sfeer, die er heerste:

"Indisch Weekend te Hattem

De wandelaar in de bossen rond Hattem heeft donderdag kunnen merken, dat het Indisch Weekend zich weer in een groot aantal bezoekers kon verheugen.

Voor deze dag had de wedstrijdleiding ook buiten het terrein van de H.G.& C.C. holes uitgezet. Een grote schare golfers trok 's morgens naar de Leemcule en vervolgens naar de Filipsberg, waar verschillende wedstrijden werden gespeeld . Als laatste evenement die dag moest een snelheidswedstrijd op de Hattemse gespeeld worden. Maar reeds op woensdag waren de meeste gasten naar Hattem gekomen om zich voor te bereiden op de dingen, die komen zouden. Een zeer aantrekkelijk programma was hiervoor opgezet. Zo speelden de leden van de Hattemse tegen de Indische gasten, hetgeen resulteerde in een overwinning voor de bezoekers".

Dat de feestelijkheden na een golfdag niet vergeten werden, bleek uit een ander verslag: *"Vrijdagavond werd een 'Pait Musical' gehouden bij Flip Hul. Zaterdag was er tot slot een Indische rijsttafel, toebereid door mevrouw Blom van Hotel Blommensteijn. De organisatoren kunnen op zeer geslaagde dagen terugzien. De meeste gasten gaven zich reeds op voor de wedstrijden van het volgend jaar."* Overigens startte de genoemde cross country in de tuin van de 'Witte Raaf', het huis van Greet Wildervanck-Reinders, gelegen aan de Veldweg.

Gedurende de vier dagen, dat het weekend duurde, werd gespeeld om prachtige zilveren wisselbekers. Deze zijn na de tweede wereldoorlog Indonesië uitgesmokkeld. Gedurende de kamptijd waren deze begraven en later door een bediende meegegeven aan een toean, die ze in een juten zak mee naar Nederland nam. Deze bekers waren door de leden aan de Soerabajaanse Golfclub geschonken in vroeger jaren. De Wilhelminabeker wordt nog ieder jaar gespeeld op de Koninklijke Haagsche, de 'Goenoeng Saharie' en de Prinses Beatrixbekers op de Hattemse. Kees Tielenius Kruythoff zorgde voor een zilveren schaal, de familie Ouwehand voor twee prachtige zilveren wisselbekers te veroveren op de laatste van de vier dagen in een mixed greensome. Er is ook een Antilliaanse schaal aangeboden door de familie Zingel omstreeks 1975, toen de Indische wat terug leek te lopen en de West er bij getrokken werd. Dit duurde echter maar kort en na en paar jaren werd besloten om hiermee niet door te gaan. Alleen diegenen, die in het ledenbestand stonden, mochten blijven komen. Verworven rechten! De laatst geschonken beker is de 'Boroboedoer'. Deze werd aangeboden door Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden in 1978 ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van het I.G.W.. Gedurende vijftien jaar speelde de Prins als gast mee op het I.G.W.. Hij genoot van het onbekommerde spelen en van het heerlijke Indische eten. Het is zeker het vermelden waard, dat Mariette Hageman al jarenlang (tot op de huidige dag) met haar staf garant staat voor de zeer uitgebreide rijsttafel, waarvan een ieder op de grote feestavond geniet.

Van een kleinschalig evenement, dat traditiegetrouw plaats vindt gedurende het laatste volle weekend van september, groeide de Indische uit tot een groot en organisatorisch pittig gebeuren. Vanaf 1960 betrok Kees Tielenius Kruythoff een goede vriendin bij de organisatie, Nel van Beek. Hij kende haar van de paardrijderij, die ook zijn onverdeelde aandacht had, was een goede vriend van de familie en had haar vanaf haar eerste stappen in de golfwereld begeleid. Als een enthousiaste golfster, die het commissiewerk niet uit de weg ging en wie het organiseren op het lijf geschreven was, assisteerde zij hem gedurende een aantal jaren en nam de leiding over, toen hij zieker en zieker werd ten gevolge van een slopende kwaal, waar hij tenslotte in 1972 aan overleed.

Toen zij er alleen voor stond wist zij zich te omringen door enthousiaste mensen, veelal uit wedstrijdcommissies zoals Hans Frijling, Nel Fortuin, Mieke en Harry van Geer. Bijtijds trok zij wat jongere vrouwen aan om hun de kneepjes van het vak te leren. Meer dan tien jaar lang draaiden Hillie Eybergen en Lenneke Meinesz mee in de organisatie, als goede gastvrouwen van de Indische.

Toen in 1998 het I.G.W. vijftig jaar bestond en Nel van Beek 35 jaar met een geweldige inzet de Indische geleid had, nam zij afscheid van het haar zo dierbare I.G.W.. Lenneke Meinesz heeft er nu alweer zes jaar leiding opzitten. Het weekend is teruggebracht van vier naar drie wedstrijddagen. Het een en ander wel wat onder druk van de vele Hattemse leden, die het afstaan van hun baan gedurende vier dagen wel wat erg veel begonnen te vinden. Het grote aantal deelnemers, dat echter nog steeds afkomt op dit Indische evenement, rechtvaardigt dit golfweekend, dat uniek in de wereld is. Hattem mag daar best wel een beetje trots op zijn. De echte oude sobats van het eerste uur zijn er niet meer. Op de grote feestavond worden geen nostalgische liedjes meer gezongen (25 jaar lang en wel tot en met het 50 jarig jubileum genoten de gasten van de stem en voordracht van Willemien van Kuyk), maar toch kenmerkt dit weekend zich nog steeds door een heel bijzondere sfeer. De deelnemers hebben gemeen, dat zij veelal in het naoorlogse Indonesië geboren en/of gewerkt hebben, en zich verweven voelen met 'De Gordel van Smaragd'. Twee schuilhutten met banken en enkele ballenwassers zijn door de jaren heen, meestal bij een jubileum, geschonken door het I.G.W. aan de

Nel van Beek

Hattemse Golf. Deze zijn tot op de huidige dag blijken van waardering voor de gastvrije Hattemse Golf en Country Club. De hoop wordt dan ook uitgesproken, dat dit zo unieke weekend, zolang daar nog belangstelling voor bestaat, gebruik zal mogen maken van Hattems klein maar fijne baan.

Nel van Beek

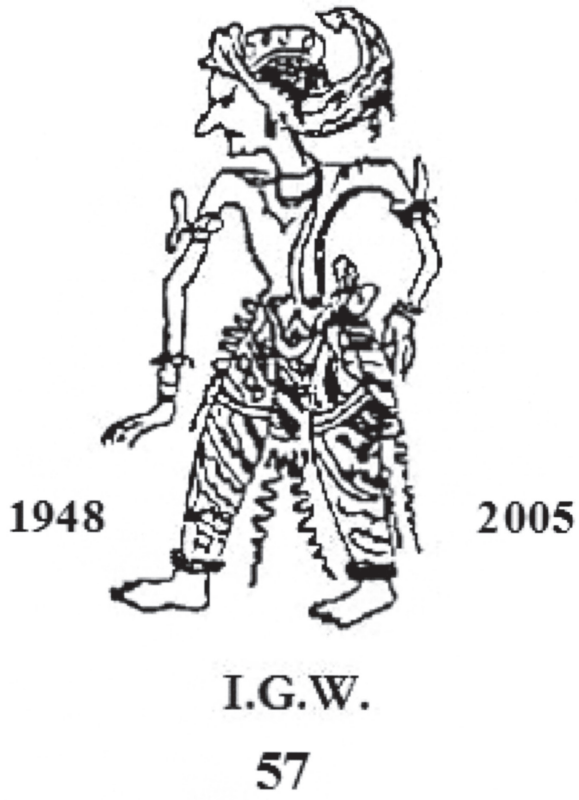

HANDICARTS OP DE HATTEMSE

Het particulier initiatief om tot een Stichting Handicart te komen is in de tweede helft van de jaren '80 ontstaan en met enthousiasme omarmd door de N.G.F.. Immers door uitsluitend minder ambulante golfers in de gelegenheid te stellen om met behulp van een buggy hun geliefde sport te blijven beoefenen, konden Amerikaanse toestanden worden voorkomen. Iedereen was het erover eens: de golfsport in ons vlakke land moest niet verworden tot een motorsport, maar een loopsport blijven.
Zo werd de in de wereld unieke en succesvolle Nederlandse Stichting Handicart een doorslaand succes. Ook het Hattemse bestuur, onder voorzitterschap van Bart Jan Constandse, besloot in 1990 om zich bij Handicart te melden. Gerard Brackel werd bereid gevonden om onze eerste clubconsul te worden. De clubconsul is de spin in het web. Hij neemt de gehele organisatie rond het Handicartgebeuren voor zijn rekening met inbegrip van het aantrekken van donateurs en het organiseren van de jaarlijkse Handicartwedstrijd. En zo werd tijdens het clubweekend en tezamen met de opening van de nieuwe derde green op zaterdag 1 september 1990 Hattems eerste Handicart feestelijk binnengehaald.
Aanvankelijk waren er slechts tien leden, die er gebruik van maakten. Dat Handicart in een stijgende behoefte voorziet, blijkt wel uit het feit dat anno 2005 ruim vijftig leden er min of meer regelmatig gebruik van maken. Dat komt enerzijds doordat minder ambulante leden, die vroeger stopten, nu kunnen blijven doorspelen en anderzijds door de meer algemene vergrijzing van de club. Je ziet steeds meer tachtigers op de baan en is dat niet hoopgevend?
De benzine buggies werden geleidelijk aan vervangen door stille en milieuvriendelijke elektrische Handicarts, waarvan er thans vier op Hattem rijden. Voor één lid heeft het bestuur een uitzondering gemaakt. Hij heeft een eigen buggy, de vijfde. Deze stelt hij echter ter beschikking van Handicart op de dagen, dat hij er zelf geen gebruik van maakt.
De exploitatie van Handicarts wordt voornamelijk gefinancierd uit de bijdragen van de gebruikers en donateurs. De Hattemse beschikt over een relatief groot aantal Handicarts. Daartegenover staat dat ook de opbrengsten bovengemiddeld zijn, dankzij het feit dat 25% van onze leden donateur zijn èn de Heerenmiddag jaarlijks met een forse donatie over de brug komt.
Gerard Brackel, die gedurende vijf jaar met verve de H.G.&C.C. Handicart-minded heeft gemaakt, heeft de fakkel in 1995 overgedragen aan Willem Visser 't Hooft. Ter vervanging van het aanvankelijk sobere onderkomen, wist Willem het

bestuur ervan te overtuigen om voldoende ruimte te creëren voor de berging van tenminste 6 Handicarts in het in 2002 gerealiseerde, nieuwe stokkenhok. Tot op de dag van vandaag is hij onze consciëntieuze en enthousiaste clubconsul, die ervoor zorgt dat ruim 10% van ons ledenbestand kan blijven genieten van de golfsport.

Handicart anno 2005 met erin twee van onze eminences grises, Wim van Ballegoijen de Jong (li) en Hans Volker

DE PROFESSIONALS

Bij de opening van de H.G.&C.C. in 1930 was Jan Blansjaar de functie van professional aangeboden na goed speurwerk van mw. Daendels-van Rijck. Dat hij 30 jaar aan onze club verbonden is gebleven, is van groot belang geweest voor de ontwikkeling van onze goede naam. Geboren in Santpoort in 1907 was hij als assistent-pro werkzaam op de Kennemer Golf & Country Club. Toen hij daar vertelde, dat hij naar de 'nieuwe' Hattemse ging, kreeg hij van het bestuur aldaar te horen: *"Je bent niet goed wijs om naar zo'n negorij te gaan"*. Een aardige tijdstypering.
Jan was, nationaal gezien, geen sterke speler, maar wel een goede, charmante teacher, erudiet en een buitengewoon goed gastheer voor Hattem, dat in het seizoen veel golfende westerlingen ontving, die graag les bij hem namen.
Gedurende enige tijd was de Hattemer Jan Bakker zijn assistent. Midden jaren '50

Drie professionals: Jan Blansjaar, Alex Loesberg en Rudy Brown v.r.n.l.

kreeg deze Jan een aanbod om naar Noordwijk te gaan. Jan Blansjaar vierde in 1955 op grootse wijze zijn 25-jarige jubileum. Hij had een zwakke gezondheid en vijf jaar later besloot hij ermee te stoppen. Hij werd, in die tijd uitzonderlijk, gewoon lid en was onder meer zeer actief op de Heerenmiddag. Het geluk lachte hem toe, toen hij gevraagd werd om op cruiseschepen golfpro te worden. Hij heeft dat nog jaren kunnen doen, heeft er met volle teugen van genoten en zag ondertussen de halve wereld, waar hij in zijn werkzame leven nooit aan toe was gekomen. Hij was de gentleman onder de Nederlandse pro's, een uitstekend bridger en als gewaardeerde vriend welkom in alle kringen. In de N.P.G.A. was hij actief als secretaris en bij zijn afscheid werd hij terecht benoemd tot Erelid. Jan overleed in 1988.
Jan Blansjaar werd opgevolgd door de nog jonge, 21-jarige Alex Loesberg, wiens ouders verbonden waren aan de Twentsche Golf Club. Hij zou ruim zestien jaar aan Hattem verbonden blijven, trouwde met de dochter van de gérant, Elly Hoogenraad en vertrok in 1977.
In een discussie over de rechtsstatus van de pro citeert de secretaris in 1962 dat in de jaargang 1932 Administratieve en Rechtelijke Beslissingen (pag. 242) staat: *"Een golfleraar van de Vereniging de Hattemse Golf & Country Club, die van de leden dier Club, aan wie hij les geeft, f. 2,- per lesuur ontvangt met een hem gegarandeerd minimum aan lesgeld van f. 1.800,- per jaar, is ondanks dit garantiebedrag NIET in loondienst van de club"*.
Gedurende een zes maanden verblijf in Engeland om zijn opleiding als A-pro te voltooien, is Alex vervangen door de van de Sallandsche afkomstige Martin Roesink, die twee à drie dagen per week naar Hattem komt. Martin was een longhitter van wereldniveau. Bij zijn vertrek op 30 juni 1963 sloeg hij tien ballen van onze eerste damestee om te zien of hij de green kon halen. De verste eindigde anderhalve meter voor de eerste green en dat was met het materiaal van toen een unieke prestatie. Ca. 280 meter!
Alex was een getalenteerde speler, wordt ook teaching coach van nationale selecties en in 1970 lid van het bestuur van de N.P.G.A., waarvan hij in 1972 tot voorzitter wordt gekozen.
Toen hij in 1977 het eervolle aanbod kreeg van de Haagsche G.&C.C. om er headpro te worden, zei hij: *"Als ik dat zou weigeren zal ik er mijn hele leven spijt van hebben, vrees ik"* en Alex gaat met zijn gezin westwaarts. Zijn zoon Robbert, die al heel jong met balletjes op de Hattemse om leerde gaan, is ook pro geworden en heeft onder meer op Curaçao les gegeven.

De golfsport in Nederland heeft intussen zijn groeiproces ingezet. Er ontstaat een gebrek aan goed opgeleide pro's. De N.G.F. start in samenwerking met de N.P.G.A. een méér gestructureerde opleiding voor pro's en intussen komen voor-

namelijk uit Engeland goede teaching pro's naar Nederland.
In deze tijd, waarbij de vraag groter was dan het aanbod, lukte het de Hattemse toch om, ondanks de beperkte oefenfaciliteiten, een opvolger aan te trekken in de persoon van de van Aruba afkomstige Rudy Brown. Rudy heeft zeven jaar op Hattem gewerkt en heeft daarbij veel waardering ondervonden. In deze tijd van schaarste, is er voor pro's steeds meer te verdienen en het is dan ook om die reden, dat Rudy in 1984 naar de nieuwe 18 holes baan Crossmoor vertrekt.

Uit België weten we dan de Engelsman Alistair Donald aan te trekken, die op zijn beurt na drie jaar, in 1988, naar de nieuwe 18 holes baan G.C. De Batouwe bij Tiel gaat.
Hattem heeft vanaf eind jaren '70 wel het maximum aantal leden van 400, maar de lesbehoefte neemt - gezien het spelpeil ten onrechte - toch af en het wordt een toenemend probleem een fulltime pro een belegde boterjam te laten verdienen.
Henk Stevens, een top teaching pro, schiet ons parttime te hulp. Het duurt even, voordat zich een geschikte pro aandient. Toch heeft de Hattemse weer geluk en weet Erik Vaartjes aan te trekken, net afgestudeerd van de nieuwe N.G.F./N.P.G.A. pro-opleiding, Hij komt in april 1989 en deze opgewekte, kundige golfleraar zal Hattem gedurende 10 jaar trouw blijven. Hij kan zeer goed met jeugd omgaan en is niet te beroerd om allerlei andere klussen aan te pakken in de uren, dat het lesrooster niet is gevuld. Hij vertrekt naar G.C. Havelte en is intussen weer deze kant opgekomen, waar hij nu een vaste aanstelling heeft bij het Dutch Golf Center.
Hij wordt opgevolgd door Rik Blessinga, met wie de samenwerking minder vlot verloopt. Hij blijft een jaar en vertrekt in 2000.
Om in de natuurlijk lesbehoefte toch te kunnen voorzien was al in een overgangsperiode, eind 1988, geprobeerd parttime pro's aan te trekken. De ervaring had intussen geleerd, dat er voor een fulltime pro op Hattem te weinig emplooi is. In 2000 komt het dan ook tot een samenwerking met het inmiddels gevormde 'Friends of Golf', van waaruit eerst Ruben Goorhuis gedurende een jaar en thans tot ieders tevredenheid Sandy Munro gedetacheerd is voor drie dagen per week.
Om het aantrekkelijk te maken voor een pro om op de Hattemse te werken, heeft het bestuur oner leiding van Bart Jan Constandse in 1992 besloten, dat ieder lid verplicht wordt tenminste vier lessen af te nemen. De betaling ervan wordt verwerkt in de contributienota. Hoewel deze regeling aanvankelijk veel tongen heeft losgemaakt, zijn we er intussen aan gewend geraakt.
De golfshop heeft eigenlijk nooit een profijtelijk bestaan geleid. Sinds de "boom" van golf en de komst van golfwinkels her en der in Nederland, is een complete golfshop voor Hattem niet meer te exploiteren. Hoewel de functie van de pro in de loop van de 75 jaar substantieel is veranderd (van spin in het clubweb tot tea-

cher), blijkt hoezeer de opeenvolgende pro's gewaardeerd worden op de jaarlijkse Pro Cup, waarvan de pro traditioneel de prijzen verzorgt. Het is elk jaar weer één van de gezelligste en drukst bezochte wedstrijden, waarbij alle deelnemers tot en met de prijsuitreiking blijven.

Wist u dat:

Elly Loesberg-Hoogenraad destijds de eerste echtgenote van een professional was, die als gewoon clublid mocht toetreden?

Wist u dat:

Jan Blansjaar zó beleefd was, dat hij bij het goedendag zeggen aan de telefoon, zelfs zijn pet afnam?

Wist u dat:

Jan Blansjaar na zijn pensionering destijds de eerste professional was, die officieel lid van een Nederlandse golfclub mocht worden?

DE CADDIES

De naam caddie stamt uit de 16e eeuw. Het is een afgeleide van het Franse woord cadet, een jonge onderdaan in opleiding tot officier in het leger. In die tijd, omstreeks 1580 droegen de mannen hun clubs zelf. Het aantal clubs varieerde van drie tot tien stuks en het was niet gelimiteerd. Golf was een sport uitsluitend voor mannen. Echter Mary, Queen of Scots, was geïnteresseerd en doorbrak deze mannentraditie door als eerste vrouwelijke golfer het spel te beoefenen. Zelf haar stokken dragen was voor een Queen ondenkbaar. Zij wees "vrijwillig verplicht" een cadet aan om dit eervolle werk te verrichten. In de volksmond cadet genoemd, maar in het Frans, toen veelal de voertaal aan de hoven, klonk het als cah-day. In goed Engels is dit verbasterd naar caddie. Het liep overigens niet goed af met Mary. De Schotse bevolking was zeer ontstemd toen zij drie dagen na het overlijden van haar echtgenoot op de golfbaan werd gesignaleerd. De geschiedschrijving maakt niet duidelijk of het een deel van het rouwproces is geweest of de liefde voor de sport. Vele veldslagen werden geleverd met de Engelsen. Queen Elisabeth van Engeland kwam aan de macht en liet prompt de katholieke Queen Mary of Scots onthoofden. Maar wat bleef was het woord caddie. Het gilde was geboren.

Terug naar de geschiedenis van de Hattemse Golf & Country Club. Uit Oldebroek was weliswaar een groep caddies meegekomen, maar te weinig. Bij gebrek aan caddies rekruteerden enkele dames van de golfclub in 1931 jongens van de Chr. Van Heemstraschool aan de Dorpsweg in Hattem. Er werd nadrukkelijk gelet op een fors postuur, want deze jongens konden dan meer tassen dragen. Het was dan ook standaard twee tassen te dragen.
Het was een probleem op zich voor deze caddies om zich de nodige golfvaardigheid bij te brengen. Spelen op de baan was niet toegestaan en aanschaf van clubs en ballen was voor hen niet mogelijk. De meesten bezaten dan ook maar één of twee stokken. Verder werd er geleend van spelers of andere caddies. Gradus van de Beek vertelt hoe hij oefende door de weg van huis naar de baan al 'golfend' af te leggen door het veld, steeds weer trachtend het aantal slagen, waarmee hij de baan bereikte, te verminderen. Ook werden in het terrein langs de 6e hole enkele primitieve holes gemaakt om tenminste te kunnen spelen. Was het in 't algemeen voor de golfspeler al een prestatie om met het toen beschikbare materiaal lage handicaps te halen, voor de caddies telden deze omstandigheden dubbel zwaar. Vanaf de opening van de baan op zaterdag 11 april 1931 zijn vele jongens uit Hattem en omgeving als caddie actief geweest op de club. Golfkarren waren nog niet uitge-

vonden en zelf de tas dragen was niet populair. Leden die dit wel deden waren niet geliefd bij de caddies. Al vrij snel kregen ze meer inzicht in het spel dan de spelers zelf. Het gevolg daarvan was dat de spelers vaak advies vroegen bij de clubkeuze. Er stonden immers nog geen afstandpaaltjes langs de fairway. Zij lazen nauwkeurig de lijntjes op de green, maakten de bal schoon, verzorgden de regenkleding en maakten de clubs schoon na de wedstrijd. Maar het beleefd blijven was van het grootste belang in verband met de hoogte van het fooitje. Het kwam ook voor dat als een speler een bal had verloren de caddie pas werd uitbetaald als hij de bal had teruggevonden.

De rivaliteit onder de caddies was groot. Broodnijd was toen ook al heel gewoon. In het begin was het tijdstip van aankomst op de baan de volgorde van aantreden. Dit gaf aanleiding tot twisten. Het argument van "Ik was hier al om acht uur" was vaak niet steekhoudend. Ter voorkoming hiervan werd het systeem van vaste en losse caddies ingevoerd. Losse caddies waren doorgaans jonge schoolplichtige jongens. Vaste caddies doorgaans ouder dan veertien jaar waren niet gebonden aan schooltijden. De pas aangestelde professional Jan Blansjaar – zelf oud-cadddie op 'de Kennemer' – begeleidde dit systeem voor zover het noodzakelijk was. Vaste caddies gingen vóór losse en het probleem was opgelost. Bij het oude, in 1945 afgebrande, golfhotel de Konijnenberg hing een bel met als opschrift *"When you me ring, I caddie bring"*. Achter de muur wachtten de caddies in volgorde op hun beurt.

Caddiebel de Konijnenberg

Bij lage temperaturen verwarmden zij zich bij de ketel van de centrale verwarming.

De beloning voor een vaste, meer ervaren caddie was, voor 18 holes en twee tassen f. 0,50. Losse en jongere caddies kregen aanzienlijk minder. In het jaarverslag van '50-'51 kan men lezen: "De caddies werden dit jaar in drie klassen verdeeld en dat schijnt goed te bevallen. Caddies, die nuttige aanwijzingen kunnen geven ontvangen 2 bonnen en f. 0,75, terwijl caddies, die alleen maar drager zijn, 2 bonnen en f. 0,50 ontvangen". Elke bon had een waarde van f. 0,75 en werd door de speler uit een door hem gekocht bonboekje aan de caddie betaald. Van elke bon ging dan nog eens f. 0,25 naar de club. De caddies spaarden de bonnen en konden deze verzilveren bij Jan Blansjaar. In vele gezinnen was dit een welkome aanvulling op het huishoudbudget. Vooral kinderrijke gezinnen hadden het nodig om al die monden te voeden, want de kinderbijslagwet was nog niet van kracht. Velen deden het als middel om wat bij te verdienen, maar bij de meesten speelde ook de aantrekkingskracht van het golfspel een belangrijke rol. Het was nog steeds zo, dat spelen met een caddie een normale zaak was.
De caddies zagen en hoorden veel. Meer dan de leden vermoedden. Het was echter een erecode om daarover te zwijgen. Wellicht speelde ook de angst, dat ze verwijderd zouden worden van de club een belangrijke rol. Wel stond vast, dat de caddie een extra fooi kreeg als zwijggeld!

Naar goed gebruik hadden vele Hattemers bijnamen. Niet allen, want het werd al gauw betiteld als scheldnaam. Hieronder een opsomming van de caddies van het eerste uur al dan niet met bijnaam: G.J. Wessels (de plume); Johannes Uit de Bulten (purol); Johannes van Dijk (Jos); de broers Johan en Jannes Kamp; Wim Coljee; Willem, Klaas en Joop Klein-Thijssink; Gradus van de Beek (duffie); Peter van de Beek; Andries, Gerard en Hendrik van de Beek (de mosterd); G.J. Wensel; Willem Balster (vader van Harry); Tinus de Weerd (de caddie met het aardappelen gezicht), zoon van de eerste greenkeeper. Hij was ook bekend bij de leden met de verkoop van kievitseieren, het vangen van mollen en het verwijderen van wespennesten. Door het laatste werd hij door enkele Hattemers ook wel 'de massamoordenaar' genoemd.
In die tijd waren er vaak meer caddies dan spelende leden op de club. Uit verveling haalden ze kattenkwaad uit. Zo werden de appelbomen bij de zus van Ben Cramer, wonend over de spoorlijn, veelvuldig geplunderd. Tijdens een stoeipartij tussen de caddies verloor Johan Kamp zijn rechteroog. De groente- en fruitkar van Pik kwam wekelijks zijn bestelling afleveren aan de keuken van het Golfhotel de Konijnenberg. Tijdens zijn verblijf in de keuken werd er sociaal gewinkeld door de caddies. Het is denkbaar dat het sociale gedeelte groter was dan de keukenafname.
In het voorjaar van 1932 werd een caddie de toegang tot de club ontzegd voor een

niet te achterhalen 'misdrijf'. De bestaande groep caddies was hierover zeer ontstemd en verklaarden zich solidair met de collega. Ze gingen prompt in staking. Twee dagen lang geen caddie te zien op de Hattemse. De staking was van korte duur, want het dubbeltje en de bon konden niet gemist worden. Hoe het de 'misdadiger' vergaan is blijft een mysterie.
De bestaande golfclubs organiseren jaarlijks een caddiematch. De Hattemse nam dit over (vanaf 1945 heeft mevrouw G. Olland-Buisman dertig jaar lang voor de organisatie en de prijzen gezorgd) en zo werd op 17 en 18 oktober 1931 het eerste kampioenschap gespeeld.
Het verhaal van de verslaggever van De Homoet over dit eerste caddiekampioenschap op de Hattemse mag u niet onthouden worden:

"De vorige week gaf een ongekende drukte op de golfbaan. Op 17 en 18 October hadden de Caddie-matches plaats, zoals op alle golfclubs eens per jaar gebruikelijk is, en daarvoor wordt geoefend in de rough en de zenuwen hebben het hard te verduren. Een chocoladebus in den grond om te putten, ballen en stokken worden van elkaar geleend en alles vloog en speelde door elkaar, 't was een geschreeuw en een herrie, dat de secretaris waarschuwde voor burengerucht.
De leden van de club geven cadeaux of geld en zo zijn er heel wat prijzen, maar 't mooiste is en blijft toch om caddie-kampioen te worden.
Zo waren tegen Zaterdag de zenuwen enorm gespannen, en ik heb me laten vertellen van een caddiemoeder die Vrijdagnacht tweemaal het bed uit moest om haar jongen water te geven, maar....ze vertellen zooveel!
Zaterdagochtend gingen drie span op stap, 18 holes medalplay, de vaste caddies met handicap, de losse zonder. Uitslag van de eerste caddie-match over 18 holes stroke-play:

Vaste caddies:	*Netto Score:*
1. M.W. Coljee (hcp 24)	*77*
2. C.J. Wensel(hcp 12)	*79*
3. W. de Haan (hcp 28)	*87*
4. G. Okkerse (hcp 28)	*105*
Losse caddies (zonder handicap):	
1. Johannes van Dijk (Jos)	*119*
2. Johan Kamp	*126*
3. Johan Uit de Bulten	*128*
4. Willem Klein-Thijssink	*138*
5. Jan Dekker	*177*

Bij de 'Kleintjes' won Wim Coljee met 141; tweede werd Jopie van de Flier met 162.

Zaterdagmiddag had de prijsuitreiking plaats; tot Zondag kon men niet wachten. De jongens ontvingen van de heer J. Jongeneel, Directeur van het Golfhotel, ieder een glas limonade. Als ik mij niet vergis was er voor iedere caddie een prijs. Zeep voor één die niet had meegedaan, maar de beste spelers kregen de mooiste prijzen en de winners en de runners up ook nog een geldprijs.
Zondagmorgen moesten de winners een 18 holes Matchplay spelen om het Caddie Kampioenschap. Johannes van Dijk kreeg per hole één slag voor en mocht van de Damestees spelen. Het gelukte hem te winnen met 8 en 7."

Zijn huidige roepnaam Jos is hem opgespeld door Baron van Heeckeren van Molecaten. Tijdens de eerste grote wedstrijd op de Hattemse op 13 september 1932, het Professional Kampioenschap van Nederland, werd hij ingedeeld met de professional Jos van Dijk, pro op de Utrechtse Golfclub "de Pan". Baron van Heeckeren sprak toen de woorden "Jos speelt met Jos", ... en het is Jos gebleven. Niet alleen om de naam vergelijking maar wellicht ook om zijn golfkwaliteiten.
Dit was het verhaal van de eerste wedstrijd van een groep golfbeoefenaars, tevens helpers van de leden spelers, die na de tweede wereldoorlog zienderogen kleiner zou worden, maar die toch zo intensief heeft meegeleefd met het wel en wee van de Hattemse en die vergroeid raakte met de baan. Zoals twee van de ouderen het nu nog uitdrukken: *"Zelfs als de baan gesloten is, kunnen we het niet laten dagelijks nog even te gaan kijken".*

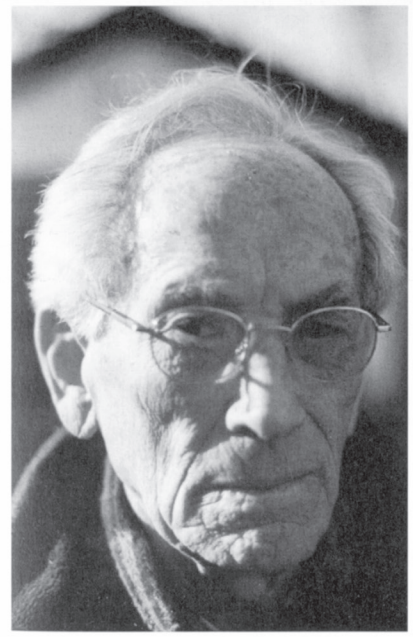
Jos van Dijk anno 2004

Tot aan de jaren '80 waren bijna alle professionals in Nederland afkomstig uit het caddiegilde. Ook het greenkeeping was een gewild beroep bij de caddies. Een goed voorbeeld hiervan is de familie Balster. Vanaf 1949 zijn ze nadrukkelijk aanwezig op de club als greenkeeper. Arnold, Gerrit, Wiecher en Harry zijn een niet weg te denken aantal op onze Hattemse. Assistenten van Arnold Balster en parttimers voor dertig uur per week waren Jan Rave van 1959 tot 1969, en Henk van Rijssen van 1969 tot 1976, eveneens oud-caddies. Tot aan zijn pensionering in 2002 was Henk greenkeeper op de 'Zwolse' vanaf het eerste uur.
In 1967 werd om het Nationaal Caddie Kampioenschap van Nederland gespeeld op de Hattemse Golf & Country Club. Dit kampi-

oenschap werd vanaf 1949 onder auspiciën van de landelijke secretarisvergadering georganiseerd. Onze Jos van Dijk, toen 48 jaar, werd winnaar met rondjes van 71 en 74 (145 ofwel hcp 3). Een prachtige prestatie na zijn eerste caddiekampioenschap van de Hattemse in 1931 op 12-jarige leeftijd. Op een gedeelde tweede plaats eindigde Peter van de Beek met 149 (een tweede ronde van par 71). In een vraaggesprek met hem gaf hij toe dat de locale kennis voor hem een voordeel was. Vele spelers kwamen er na negen holes achter, dat de baan veel smaller was dan ze dachten. De meeste kampioenschappen werden verdeeld onder de "Zuiderlingen". Vooral Gerrit Dorrestein van de Rosendaelsche en Bertus van Mook van Golfclub Geijsteren streden jarenlang om de titel. In de jaren '50 zijn beiden professional geworden en had Jos dus twee concurrenten minder. Bertus van Mook is daarna diverse malen Professional kampioen van Nederland geweest.
Baanpersoneel en caddies namen ook jaarlijks deel aan de nationale 'Prins Clausbeker'. Hoogtepunt was altijd de prijsuitreiking door Prins Claus, zelf een

Caddies tijdens het 25-jarig jubileumfeest van de "Hattemse":
Staand van links naar rechts: Willem Kers, Wiecher Balster, Gerrit Zwanepol, Riek Last, Jan van Rijssen, Gerrit Balster, Jan van Hoorn, Henk van Rijssen, Arnold Balster.
Zittend van links naar rechts: Bertus Eilander, Henk Schoonhoven, Jan Balster, Gerrit Jan Balster, Jos van Dijk, Henk Muller en Bertus Balster

verdienstelijke golfer.
Sommige leden van de club hadden een vaste caddie. Enkele voorbeelden: Gradus van de Beek was vaste caddie van Prins Bernhard tijden het Indisch Weekend op de Hattemse en van van Heel. Na zijn overlijden in 1981 heeft de weduwe van Gradus een gedenkwaardige brief ontvangen van de Prins die nog steeds ingelijst in de kamer hangt. Nel van Beek, medeorganisatrice van dit golfweekend, komt hiervoor dank toe.
Riek Last was onafscheidelijk verbonden aan Paula van Ballegoijen de Jong-Wolf en Peter van de Beek, broer van Gradus, was vaste caddie van Co Eshuis. Jos van Dijk caddiede bij van Spengler, Willem Kers behoorde bij het duo Frits Nysingh en Jan Moggré, Gerrit Jan (Tjaman) Balster bij de heer M.J.C. Olland.
Tijdens het 50-jarig jubileum van de club werd er door het bestuur onder leiding van Rolf Olland een voorstel aangenomen om een aantal 'oud-caddies' uit te nodigen om in het feestelijk weekend een wedstrijd te spelen met de leden. Jos van Dijk werd geraadpleegd en hij noemde een twintigtal namen op die hiervoor in aanmerking kwamen. Ze werden door de club aangeschreven en de respons was 100%. Voorafgaande aan de wedstrijd mocht er gedurende enkele maanden op de maandagavond worden geoefend. De wedstrijd en het warme persoonlijke contact met de leden was onvergetelijk. Als dank voor deze bijzondere geste boden de oud-caddies een bank aan die nog steeds na 25 jaar goed functioneert. Het enthousiasme onder deze mannen voor het goddelijke spelletje was dermate groot dat ze na afloop van de wedstrijd bij het bestuur een verzoek indienden om enige continuïteit hieraan te geven. Aan het verzoek werd voldaan. Nu na 25 jaar spelen nog steeds de oud-caddies hun rondje op maandagavond. Als tegenprestatie stellen zij zich beschikbaar als caddie tijdens het Indisch Weekend. Ook verrichten zij onder andere de volgende werkzaamheden: de omheining repareren indien nodig, het plaatsen van uilennesten, herstelwerkzaamheden aan de schuilhokken, schilderwerk aan het nieuwe stokkenhok en bladharken in november. Enkele banken en de brug over de Grift naar de 9e heren-tee zijn tastbare bewijzen van hun donatie. Door de jaren heen is hun aantal aanzienlijk geslonken. Een viertal vaste oud-caddies is lid geworden van de Hattemse of de Zwolse. De twee op Zwolle spelende oud-caddies, Jaap Kollen en Jan Fiechter, plaatsen zich bijna jaarlijks bij voorwedstrijden voor het N.G.F. seniorenteam voor internationale wedstrijden.
De andere twee oud-caddies, Henk Schoonhoven en Willem Kers, spelen op de Hattemse, eerstgenoemde nog steeds met een single figure handicap.
Vermeldenswaard is nog, dat een losse oud-caddie, Rudolf Suermondt (al spijbelend bijverdienend), het gebracht heeft tot Captain van de Heerenmiddag.
In het begin van 1980 was het Peter van de Beek, die als laatste, bij gebrek aan belangstelling van de leden, het caddiegenootschap stilzwijgend heeft opgeheven. Een tijdperk van zestig jaar caddieschap was ten einde. Nu, anno 2005, zijn er cad-

dies op de professionele tour, die meer dan € 1 miljoen per jaar verdienen. De caddies van de Hattemse koesteren het verleden en dat is soms nog veel meer waard!

Henk Schoonhoven

Wist u dat:

Buitenlid Mevrouw de Vlugt-de Vries door haar vaste caddie Jan Balster werd aangesproken met "Dag, mevrouw de Vlugt". Met enige tragiek in haar stem antwoordde zij: "Jan, ik heet tegenwoordig mevrouw de Vries", waarop Jan enthousiast reageerde: "da's gemakkelijk met ballen merken (onveranderd DeV)"

Henk Schoonhoven als caddie van Ajef Knappert tijdens de finale van de Army Tankard, het foursomes kampioenschap van Nederland in 1955. Met de zitstok bestuurslid Jhr van Spengler. Aardig detail is, dat 40 jaar later Henk, in zijn eerste jaar spelendvoor Hattem senioren 1, op de Eindhovensche van Ajef won met 1 up door een eagle op de 18e.

DIVERSE OVERZICHTEN

Overzicht van de Hattemse bekers en hun geschiedenis

(In alfabetische volgorde)

1. Alex Loesberg Trofee
Beschikbaar gesteld door Alex Loesberg en voor het eerst gespeeld in 1970, voor het laatst in 1980, toen deze trofee door de Pro Cup werd vervangen. Een individuele vossenjacht tegen de pro. De altijd royale prijzen werden aangeboden door Alex Loesberg.
De eerste winnaar was Jet van Hees (1970), de laatste winnaar was Toby Rijks (1980). De trofee kwam echter in handen van Jan van Beek, die hem tweemaal (in 1978 en 1979) had gewonnen.

2.American Cup
De American Cup is in 1969 aangeboden door de Amerikaanse leden Bincaroski, Cooper, Dice, Harris en MacDonald. Tot 2000 werd de American Cup tezamen met de Konijnenbergbekers gespeeld als netto prijs van dit strokeplay-kampioenschap. Vanaf 2000 werd de Cup gespeeld als 36 holes strokeplay wedstrijd over twee dagen en vanaf 2003 weer op één dag (36 holes). De eerste winnaar was Cees van Beek (1969).

3. Ann Isaäc Flessenbakjes
In 1962 aangeboden door Hugo en Ann Isaäc als de H.A. Flessenbakjes. Ook de replica's, in de vorm van zilveren kurken, werden jaarlijks door de Isaäcs ter beschikking gesteld. Hugo, zoon van de oprichter van De Bijenkorf, en Ann Isaäc waren buitenleden en vaste Pinkstergasten. In 1981, na het overlijden van Ann, werd de naam veranderd in Ann Isaäc Flessenbakjes. De oorspronkelijke format

'mixed foursomes' werd toen stableford, waarbij de punten van de partners bij elkaar werden geteld. De Flessenbakjes zijn in 1999 voor het laatst gespeeld en werden daarna vervangen door de Willem Alexander Kandelaars. De eerste winnaars waren Plum Gerritsen en Rolf Olland (1963). De laatste winnaars waren Marianne Lanenga en Anthony Thomas (1999).

4. Berghuizerblad
Het Berghuizerblad is in 1952 aangeboden door Ben Cramer, toenmalig directeur en mede-eigenaar van de Berghuizer Papierfabriek. Dit blad werd voorheen gespeeld in het weekend vóór de clubkampioenschappen als kwalificatiewedstrijd voor die kampioenschappen. 18 Holes bruto strokeplay voor de kwalificatie en dezelfde 18 holes stableford voor het Berghuizerblad. Later werd het Berghuizerblad apart gespeeld, eerst als eclectic, daarna als wedstrijd tegen bogey (vanaf 1953) en tegen par (vanaf 1974). In 1999 wordt het een gewone strokeplay wedstrijd en vanaf 2003 weer een wedstrijd tegen par.
De eerste winnaar was Kees Tielenius Kruythoff (1952).

5. Blue Cap Special
De Blue Cap Special werd in 1953 beschikbaar gesteld door de uit Canada geremigreerde Henri van Gogh Jr (verre familie van Vincent) ter gelegenheid van zijn terugkeer naar Canada, waar hij een succesvolle pro werd. Hij speelde iedere dag - weer of geen weer - in Hattem 18 of 27 holes mèt blauwe pet. Zijn gepensioneerde ouders schonken een deel van de keukeninventaris en het eerste fornuis. Henri liet Gé Olland in 1952 voor het eerst - ze sloeg niet zo ver - met een ijzer op de 8e hole afslaan en het was meteen een hole in one! Zoon Rolf was mede getuige. Oorspronkelijk werd de Blue Cap Special aan het begin van het wedstrijdseizoen gespeeld en na 1972 als eerste prijs voor de aanmoedigingskampioenschappen dames. In 1982 ingesteld als bruto prijs bij de greensomes strokeplaywedstrijd, waarvoor de Jhr van Spengler Beker als netto prijs fungeert.
De eerste winnaar van de Blue Cap Special was Kees Tielenius Kruythoff (1953).

6. Brembeker
De Brembeker is voor het eerst gespeeld in 1951. Omdat de brem geleidelijk aan van de baan verdween, is vanaf 1967 de Kersenbloesembeker in de plaats gekomen van de Brembeker en werd de Brembeker in dat zelfde jaar de trofee van de Langste Dag wedstrijd, traditioneel gespeeld als een twee stokken + putter wedstrijd. De Konijnenbeker voor de Langste Dag Wedstrijd kwam daarmee te vervallen.
De eerste winnaar van de Brembeker was Dick Ouwehand (1951).

Deelnemers Champion's Trophy 2004

7. Champions Trophy
Ingesteld in 2004 door de wedstrijdcommissie. Een individuele stableford wedstrijd voor de winnaars van de in dit overzicht genoemde en nog steeds gespeelde wedstrijden.
De eerste winnaar was mevrouw C. Logtenberg.

8. Clubkampioenschappen Matchplay
De clubkampioenschappen werden voor het eerst gespeeld in 1933. Tot en met 1949 werd nog geen onderscheid gemaakt tussen dames en heren en was er dus slechts één clubkampioen(e).
De eerste clubkampioen was de heer E. Veltman. In de periode 1939-1949 is er slechts één clubkampioene geweest, die wèl twee keer achtereen de beker won: Eefje Veltman in 1943 en 1946. In 1939, 1940, 1941, 1944 en 1945 zijn er geen clubkampioenschappen gespeeld.
In 1950 werd voor het eerst een afzonderlijke beker voor de dames ingesteld. De eerste winnares was buitenlid Jeanne Leeuwenberg.
In 1972 werd, naast het officiële kampioenschap, een aanmoedigings-kampioenschap ingesteld. Aanvankelijk heette dat 'de tweede categorie'. De beker voor het aanmoedigingskampioenschap Heren werd de Jhr Van Spengler beker; die voor de Dames de Blue Cap Special. In 1982 werd het aanmoedigingskampioenschap stopgezet.
In 1983, toen Toby Rijks voor de vijfde keer in successie de oude beker won, hebben Rolf Olland en Wilfred Smit een nieuwe beker aangeboden voor de heren.

Recordhouders zijn Wilfred Smit, die in de periode 1953-1987 elf maal won en Rolf Olland in de periode 1951-1973 tien maal. Bij de dames heeft Ans Visser 't Hooft in de jaren 1975-1994 de beker negen maal in ontvangst mogen nemen. Records, die daarna door niemand meer werden gebroken.

9. Daendelstrofee

Deze beker werd in 1955 door Jack Daendels, mede namens de familie Daendels, aangeboden ter gelegenheid van het 25-jarige bestaan van de H.G.&C.C.. Men zegt dat de zilveren plaquette met konijn erop bij opgravingen tijdens de herbouw van de Konijnenberg door de familie Olland als begraven zilver is opgedoken.
Toen Jack Daendels, als zoon van onze oprichtster voor ons zilveren jubileum werd uitgenodigd, presenteerde hij zich - naar achteraf bleek terecht - als Erelid, hetgeen op dat moment voor iedereen een complete verrassing was.
De Daendelstrofee wordt gespeeld op Hemelvaartsdag als om 06.30 uur startende dauwtrapwedstrijd. De unieke format van een shotgun eclectic is van Max Hommes, na zijn pensionering als wiskundig ingenieur bij Shell lid van de wedstrijdcommissie. Toen was de 6e hole 'van boven', een korte par 4, nog gewoon in gebruik. Hij paste sommige holes aan en door de heel regelmatige verdeling van lange en korte pars 4 ontstond deze verkorte 'Frijling-eclectic'. Hans Frijling was ook jaren lid van de wedstrijdcommissie.
De eerste winnaar was de heer Scheepens (1955).

10. (Finale) Maandbeker

De maandbeker, een 18 holes strokeplaywedstrijd, is begonnen in 1936. Zoals de naam al aangeeft werd maandelijks vanaf maart tot en met oktober gespeeld om de Steltmanbeker, aangeboden door het befaamde, toen nog in Zwolle gevestigde juweliershuis Steltman. Er zijn jaren geweest dat de maandbeker over beide weekenddagen werd gespeeld zonder dat de deelnemers standing hadden. Toen de finale werd ingesteld, mochten uitsluitend winnaars daaraan meedoen en zij, die tenminste hun handicap hadden gespeeld. De Steltmanbeker werd bestemd voor de finale van de maandbeker, totdat deze vol gegraveerd was in 1999. Twee sculpturen werden aangeschaft: een golfer en een golfster. Twee, omdat door het nieuwe handicapsysteem met een ingewikkelde berekening via het 'net differential' besloten was om een dames en een heren maandbeker in te stellen. Toen de N.G.F. ijlings bedacht om het 'net differential' weer af te schaffen, werd besloten om weliswaar één wisselprijs te handhaven, maar welke van de beide sculpturen wordt uitgereikt is afhankelijk van de uitslag: wint een dame dan wordt de golfster uitgereikt; wint een heer, dan ontvangt hij de golfer. De finale was oorspronkelijk een 36 holes strokeplay wedstrijd. Door de vergrijzing van de leden is in 1997 besloten hem terug te brengen tot 18 holes.

De eerste winnaar van de Steltmanbeker was A.E. Rueb (1936) en de laatste winnaar was Jelmer van Heek (1999). In 2000 is de mannelijke sculptuur voor het eerst uitgereikt aan Tijl Simons.

11. Flip Hul Bekers

Deze behoren tot de oudste op Hattem en werden in 1931 uitgeloofd door de heren C.J. van Tienhoven en E.A. Veltman, bestemd voor het mixed foursomes kampioenschap (matchplay) van de club. In 1988 is de Veenwalbeker toegevoegd voor de verliezers van de eerste dag.
De eerste winnaars waren Eefje Veltman en E. Veltman jr. (1931).

12. Gouden Ringen Coupe

Deze schaal werd in 1969 aangeboden door Jan en Susan van Heel. Een greensomes stableford wedstrijd, uiteraard alleen bestemd voor echtparen en wat in latere jaren - niet zonder heftige discussies - daarvoor doorging. De hoogste score ooit werd behaald in 1984, toen Henk en Marianne Lanenga 50 stablefordpunten bij elkaar sloegen. Een ander uniek feit is, dat Frans Stols de enige is, die de wedstrijd won met zowel zijn eerste overleden echtgenote Atie, als met zijn tweede echtgenote Marijke.
De eerste winnaars waren Doris en Jaap Brasser (1969).

13. Grootouderwedstrijd

De beker is in 1967 aangeboden door Egbert Rietveld, zoon van de beroemde architect. Hij was een buitenbeentje en in de jaren '50 alleen op zijn afkomst toegelaten als lid. Later - hij was inventief en constructief - heeft hij het geschopt tot baancommissaris materieel, wat hij voortreffelijk deed. De wedstrijd, bestemd voor grootouders, is een greensomes stableford.
De eerste winnaars waren Paula ten Hove en Wim Bok (1967).

14. Haagsche Ooievaar

De Haagsche Ooievaar werd in 1931 aangeboden door de Haagsche Golf & Country Club. Deze oudste club van Nederland (1893) bood iedere nieuwe club zo'n ooievaar aan, die altijd op de club moest blijven. Door de voorziene groei van nieuwe golfclubs en de hoge zilverprijzen besloot de thans Koninklijke Haagsche G.&C.C. deze kostbare gewoonte te stoppen. De laatste club, die nog een Haagsche Ooievaar ontving was Golfclub De Gelpenberg bij haar officiële opening in 1970. De replica voor de winnaar van deze wedstrijd tegen par bestond vroeger steeds uit een zilveren sigarettendovertje met een ooievaartje erop.
De eerste winnaar was Jhr W.G.L. van Spengler (1931).

15. Dr C.A. van Heesbeker
Oorspronkelijk was er een artsenbeker, aangeboden door Cees van Beek in 1973. Deze stablefordwedstrijd was mede zijn initiatief en alleen toegankelijk voor medici. Na het overlijden van Jet van Hees in 1984 kreeg de beker de naam Dr C.A. van Heesbeker en is sindsdien een voor iedereen toegankelijke clubwedstrijd. Caas van Hees, tevens oud-voorzitter van de H.G.&C.C., was geneesheer-directeur van het toenmalige Sophia Ziekenhuis (thans Isala Klinieken). Toen het ziekenhuis naar de huidige locatie verhuisde werd de toegangsweg naar hem vernoemd, de Dr C.A. van Heesweg. Caas van Hees verongelukte in Frankrijk in 1968. Nazaten van Caas en Jet van Hees komen jaarlijks deze wedstrijd opluisteren en verzorgen de replica's en andere prijzen.
De eerste medische winnaar was Pim Hartkamp (1973) en de laatste Cees van Beek (1984).
De eerste 'gewone' winnaar was Nicolette Plink (1985).

16. Holabeker
In 1973 ingestelde Openingswedstrijd van het seizoen. 'Hola' staat voor 'hoog' en 'laag', omdat aan deze greensomes stablefordwedstrijd uitsluitend koppels met een hoge en lage handicap mogen deelnemen.
De eerste winnaars in 1973 waren Ank Frijling (hoog) en Harrie Linthorst Homan (laag).

17. Hotelbeker
In 1955 aangeboden door de twee Hattemse golfhotels Flip Hul en Blommensteijn ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de club. Feitelijk bedoeld voor gasten van beide hotels om tegen elkaar te strijden, maar zo ver is het nooit gekomen. Later een voor alle leden bestemde wedstrijd en in 1972 uit de roulatie gehaald.
De eerste winnaar was Anneke Cramer (1955), de laatste winnaar was Jan van Heel (1972).

18. Jubileumbeker
Op 10 september 1955 heeft Kees Tielenius Kruythoff voor het 25-jarige jubileum een beker aangeboden met als bedoeling deze beker elke 25 jaar te spelen. In 1980 is besloten bij elk lustrum om deze beker te strijden.
De eerste winnaar was hijzelf. Volgende winnaars waren in 1980 Cathrien Moerman, in 1985 Berni van Vloten, in 1990 Hans Storm van Leeuwen, in 1995 Berend Jan Ros, en in 2000 Anne-Carine Verhage.

19. Kersenbloesembeker
Deze beker is geschonken door Harry Holthuis en Kees Tielenius Kruythoff in 1967 ter vervanging van de Brembeker. Een 18 holes strokeplay wedstrijd.
De eerste winnaar was Betty de Vries (1967).

20. Kikker Cup
De Kikker Cup is in 1992 aangeboden door de Heerdese juwelier, sponsor en huisgraveur G.J. Kok. Een 18 holes stablefordwedstrijd. In 1994 werd deze wedstrijd gecombineerd met een actie voor het Wereld Natuur Fonds. Het inleggeld + f. 1,00 per slag, die de speler boven zijn handicap speelde, was voor het W.N.F.. Tegenwoordig is het weer een gewone clubwedstrijd.
De eerste winnaar was Frank Moerman (1992).

21. Konijnenbeker
Deze beker is ingesteld in 1950 als trofee voor de Langste Dag Wedstrijd. Traditioneel een twee stokken + putter wedstrijd. Gedurende vele jaren mocht men zijn eigen putter niet meenemen, maar lag er een – bij voorkeur – vreemdsoortige putter bij elke green, waarmee iedereen verplicht was te putten.
De eerste winnaar was Frits Nysingh (1950) en de laatste Tjerrie de Vries (1965).

22. Konijnenbergbekers, Clubkampioenschappen Strokeplay
Deze bekers zijn in 1979 aangeboden door Gé Olland en zoon Rolf Olland vanwege de behoefte om naast een matchplay kampioenschap ook een strokeplay kampioenschap voor dames en heren te introduceren. Een strokeplaywedstrijd over 36 holes. In 1999 hebben de schenkers de oude bekers vervangen door nieuwe. Tot en met 1999 werden deze bekers, bestemd voor de beste bruto score, gespeeld tezamen met de American Cup voor de beste netto score dames of heren. Vanaf 2000 wordt de American Cup apart gespeeld en heeft de familie Olland een derde Konijnenbergbeker aangeboden ten behoeve van de beste netto score.
De eerste bruto winnaars waren Pamela Rijks en Rolf Olland (1979) en de eerste netto winnaar was Hans Content (2001).

23. Máxima Kandelaars
In 2002, toen Prins Willem Alexander met Máxima trouwde, hebben Willem Eybergen en Anthony Thomas deze kandelaars aangeboden als netto prijs bij de Willem Alexander Kandelaars.
De eerste winnaars waren Eva Maria en Richard Onderweegs (2002).

24. Oranjebeker
De Oranjebeker werd aangeboden door Mia en Jan Doornbos in 1969. De wed-

strijd wordt uiteraard gespeeld op Koninginnedag (30 april). De oorspronkelijke wedstrijdvorm was eclectic. In 1989 is dit - heel toepasselijk - een vlaggenwedstrijd geworden. Bij deze wedstrijd dragen de deelnemers traditioneel veel oranje en worden bij de 6e tee oranje gekleurde versnaperingen en drankjes geserveerd. Bij de prijsuitreiking bood het bestuur aanvankelijk een rondje oranjebitter aan, dat node werd gesavoureerd en al snel werd vervangen door een orange-mixdrankje.
De eerste winnaar was Wilfred Smit (1969).

25. Paard en Veulen Beker

Deze beker, bestemd voor ouders met kinderen, werd in 1965 geschonken door de heer en mevrouw Paardekoper. De winnaars van deze greensomes stablefordwedstrijd werden tot 1995 afgevaardigd naar de landelijke, door Heineken gesponsorde finale ouders-kinderen op de Hilversumsche Golf Club, in welk jaar Heineken afhaakte. Vanaf 2001 werd de Paard en Veulen Beker gesponsord door Renault. De lokale winnaars streden om de landelijke Renault Trophy en de winnaars daarvan werden afgevaardigd naar de internationale finale in Zuid-Afrika. Hieraan deden dertig deelnemers uit vijf verschillende landen mee. De opbrengst ging, aangevuld door Renault, naar Unicef. In 2004 stopte ook Renault de sponsoring en is er geen landelijke finale meer.
De eerste winnaars waren Gé Olland en zoon Rolf (1965).

26. President Challenge Cup

Deze beker werd in 1931 aangeboden door Jasper Warner, de eerste voorzitter van onze club. De format was aanvankelijk eclectic. Vanaf 1973 werd deze gewijzigd in een fourball betterball tegen de voorzitter met partner. Vanwege de immer grote belangstelling voor deze wedstrijd is uiteindelijk gekozen - sinds 2003 - voor een greensomes vossenjacht.
De eerste winnaar was Onno Dudok van Heel (1931).
De eerste winnaars van de greensomes waren Susan en Jan van Heel (1973).

27. Prins Bernhard Kandelaars

Deze kandelaars werden in 1942 aangeboden door de bekende schilder en tekenaar Bernard van Vlijmen, lid van de Hilversumsche G.C. en trouwe gast van Hotel de Konijnenberg. Hij maakte sterke gezichtstekeningen van bekende golfpersoonlijkheden onder wie, als enige Hattemer, onze eerste pro Jan Blansjaar (zie pag. 18). De wedstrijd werd oorspronkelijk gespeeld op de verjaardag van Prins Bernhard. Later werden deze mixed foursomes stableford onderdeel van het clubweekend rond 1 september. Bij het 50-jarig jubileum in 1980 heeft Prins Bernhard hoogst persoonlijk deel genomen aan de wedstrijd en na afloop de kandelaars uitgereikt aan Nan de Jong en Ben de Groot. Tegenwoordig wordt de beker weer gespeeld rond

de datum van Prins Bernhard's verjaardag.
De eerste winnaars waren de heren E.A.C. Reydon en D.U. Stikker (1942).

28. Pro Cup

De Pro Cup is in 1981 beschikbaar gesteld door onze toenmalige pro Rudy Brown. Aanvankelijk een foursomes vossenjacht met touw tegen Rudy Brown c.s., in 1982 gewijzigd in een greensomes vossenjacht. De meestal royale prijzentafel wordt traditioneel verzorgd door de pro.
De eerste winnaars van de Hattemse Pro Cup waren Jan Tiemen Nysingh en Davies Thomas (1981).

29. Rijks Cup

De Rijks Cup is de opvolger van de Zwarte Kip Cup en de Paasbeker en wordt traditioneel op Paasmaandag gespeeld. Met ingang van 2003 is de Paasbeker vervangen door een nieuwe door Jaap Rijks aangeboden beker, die de club als hommage aan erelid Jaap Rijks en zijn op de Hattemse zo actieve familie tot Rijks Cup heeft omgedoopt. Op de 6e tee verzorgt de familie Olland al decennia lang een standje met Paaseieren.
De eerste winnaar van de Rijks Cup was Jan Willem Fabius (2003).

30. Senioren Kampioenschappen Strokeplay

Ingesteld in 1997 en de hiervoor bestemde bekers voor dames en heren zijn eerst in 2000 aangeboden door Paula van Ballegoijen de Jong en Jur ten Doesschate. Dit kampioenschap bestaat uit 36 holes strokeplay, dat over twee dagen wordt gespeeld.
De eerste prijswinnaars waren Alice ten Doesschate en Henk Schoonhoven (1997) en de eerste bekerwinnaars waren Riet Schoonhoven en Wilfred Smit (2000).

31. 1 Septemberbeker

De 1 Septemberbeker is ingesteld op 3 september 1960 bij de 30e verjaardag van de H.G.&C.C., en wordt jaarlijks rond de verjaardag van de club gespeeld. Na vijf jaar werd de beker eigendom van de winnaar met de beste score in die vijf jaar, mits nog lid. De beker moet daarna door de eigenaar vervangen worden door een iets grotere. Oorspronkelijk was deze beker 15.5 cm hoog. De volgende beker werd 17.5 cm hoog enz.. In 1980 is het hierboven beschreven fenomeen verlaten en werd besloten om een nieuwe 1 Septemberbeker in te stellen.
De eerste winnaar van de eerste 1 Septemberbeker was Jaap Brasser (1960)
De eerste winnar van de 2e en huidige 1 Septemberbeker is Gerard Eikelboom (1981).

32. Jhr van Spenglerbeker

Deze beker is aangeboden door de Noord Nederlandse Golf & Country Club bij het 25-jarig bestaan van de H.G.&C.C. in 1955. De Hattemse was een soort mentorclub van de destijds nieuwe Groningse club en Jhr van Spengler had zich zeer ingespannen om de N.N.G.&C.C. op weg te helpen. Vandaar de naamgeving. Oorspronkelijk bestemd als prijs voor een krachtmeting tussen beide clubs, totdat in 1972 de vergrijzing van de Groningse pioniers zodanig toesloeg, dat de beker de spelers dreigde te overleven. Na 1972 werd de beker gebruikt voor het Aanmoedigingkampioenschap heren, dat in 1982 verviel. In 1982 ingesteld als netto prijs bij een greensomes strokeplay wedstrijd, tezamen met de Blue Cap Special voor de beste bruto score.
Voor het eerst gespeeld in 1956 op Hattem als wedstrijd tussen de N.N.G.&C.C. tegen de H.G.&C.C. en gewonnen door de N.N.G.&C.C..
De eerste winnaar van het Aanmoedigingskampioenschap heren was Adriaan van den Berg (1972).
De eerste winnaars van de netto prijs bij de greensomes strokeplay wedstrijd bij de Blue Cap Special waren Anneke en Rolf Olland (1982).

33. Thuja Bekers Senioren Kampioenschappen Matchplay

Deze bekers werden in 1980 aangeboden door Nel en Cees van Beek voor een wedstrijd van junior leden met senior leden. Nel en Cees woonden destijds bij de 5e green, waar een enorme Thuja in de tuin stond. Vandaar de naamgeving. Toen de belangstelling, mede door wegtrekkende jeugd te gering bleek, werden de bekers in 1982 ingezet voor de senioren kampioenschappen matchplay. Ook hiervoor dreigde gebrek aan belangstelling, zodat in 2003 een nieuwe format werd bedacht: fourball betterball dames en heren.
De eerste prijswinnaar van de aanvankelijke format was Patrick Willard (1979) en van de senioren kampioenschappen matchplay Nel van Beek en Frits Nysingh. (1982).
De eerste prijswinnaars van de fourball better ball bij de dames waren Nicolette Beelaerts van Emmichoven en Minnie Elias en bij de heren Michel Schudel en Wilfred Smit (2003).

34. Van Voorst tot Voorst Beker

Aangeboden op 31 mei 1962 door G.N. Baron van Voorst tot Voorst, toenmalig voorzitter, als inzet voor het feest van het vergrote clubhuis. Deze beker was aanvankelijk de opvolger van de eerste Paasbeker, die werd gespeeld van 1935 tot 1962. Vanaf 1963 werd de van Voorst tot Voorst Beker niet meer gekoppeld aan Pasen, maar werd het een gewone 18 holes Stablefordwedstrijd.
De eerste winnaar was Caas van Hees (1963)

35. Veenwalbeker

De Veenwalbeker is in 1988 toegevoegd aan de Flip Hul Bekers voor de verliezers van de eerste dag.
De eerste winnaars waren Alice ten Doesschate en Menno Holwerda (1988).

36. Willem Alexander Kandelaars

Deze kandelaars werden in 2000 ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de club aangeboden door Wilfred Smit. Een in het Pinksterweekend te spelen mixed foursomes strokeplay wedstrijd ter vervanging van de in 1999 uit de roulatie gehaalde Ann Isaäc Flessenbakjes. Deze wedstrijd werd voor het eerst gespeeld op maandag 12 juni (tweede Pinksterdag) in het jubileumjaar.
De eerste winnaars waren Anneke Verhage en Pem van Heek (2000).

37. Wildwedstrijd

Ooit ingesteld in 1982, maar toen waren de te winnen trofeeën 'echt wild', geschoten door onze jagers Co Eshuis en Steven Huizink, naast een koppel verzilverde fazanten voor de eerste prijs. Deze greensomes eclectic over 15 holes worden gespeeld in het laatste weekend van november in verband met de opening van het jachtseizoen.
In 2001 bood Nel van Beek een beker aan als haar laatste daad in de prijzencommissie. In 2002 zijn opnieuw door Hack Goettsch, Dirk Meinesz en Pieter van Staveren fazanten, hazen en eenden ter beschikking gesteld. De winnaars kenden echter een groot probleem: geen enkele poelier wilde meer onbekend wild schoonmaken.
De eerste winnaars van de wildwedstrijd waren Betty en Anthony Thomas (1982).
De eerste winnaars van de beker waren Conny Lunenberg en Willem Kentie (2001).

38. Zwarte Kip Cup / Paasbeker

De Zwarte Kip Cup werd in 1978 aangeboden door Jaap Rijks ter compensatie van de vele bekers, gewonnen door de kinderen Rijks. Voordat de in Hattem gevestigde Zwart Kip advocaatfabriek werd overgenomen door Heineken, was het Jaap's familiebedrijf. De format is een stokkenwedstrijd stableford, wat inhoudt dat je handicap naar boven wordt bijgesteld, naarmate je met minder stokken de baan in gaat. Een unieke, door Rolf Olland bedachte spelvorm, die landelijk veel navolging heeft gekregen. De prijzen waren steeds door Zwarte Kip aangeboden flessen advocaat. De eerste winnaar werd tot zijn schrik zijn zoon Alan! Toen Zwarte Kip in 1998 met deze traditie stopte, veranderde de Zwarte Kip Cup van naam en werd de Paasbeker. Overigens is er ook van 1935 tot 1961 gespeeld om een Paasbeker, die in 1962 werd vervangen door de Van Voorst tot Voorst Beker,

welke ten faveure van de Zwarte Kip Cup in 1978 werd losgekoppeld van Pasen. Vanaf 2003 is de Paasbeker vervangen door de Rijks Cup.
De eerste winnaar van de Zwarte Kip Cup was Alan Rijks (1978) en de laatste Willem Jan van Heek (1998).
De eerste winnaar van de Paasbeker was Conny Lunenberg (1999) en de laatste Rolf Olland (2002).

Ereleden, besturen, professionals, gérants

Ereleden

De Heer en mevrouw Daendels-van Rijck †
L.W.J. Daendels †
G.C.D. Baron van Hardenbroek †
O. Dudok van Heel †
A.F.W. Tjeenk Willink †
Mevrouw G. Olland-Buisman †
G.C.J. Tielenius Kruythoff †
J. Rijks †

Voorzitters

J. Warner	1930-1933
Jhr E. Stratenus	1933-1934
S.J. Graaf van Limburg Stirum	1934-1945
G.R. Baron Van Voorst tot Voorst	1945-1961
C.H.J. Baron Van Utenhove	1961-1966
C.A. van Hees	1966-1968
J. ten Doesschate	1968-1973
J.B.H. Moggré	1973-1976
F. Nysingh	1976-1978
R.H.B. Olland	1978-1981
J. Tiessens	1981-1987
B.J. Constandse	1987-1994
S. Dingemans	1994-2002
W.H. van Heek	Vanaf 2002

Secretarissen

E.J. Baron van Heeckeren van Molecaten	1930-1945
O. Dudok van Heel	1945
A.F.W. Tjeenk Willink	1946-1948
Jhr W.G.L. van Spengler	1948-1950
A.F.W. Tjeenk Willink	1950-1968
W. Voors	1968-1971
R.H.B. Olland	1971-1978
W.J. Hartkamp	1978-1980
Mevrouw M.M. Jansen-van Angeren	1980-1987
Mevrouw F.H.E. Schreuders-van Dijken	1987-1993
Mevrouw A.C. Canté-Wagenaar	1993-1999
Mevrouw C.J. Lunenberg-Demenint	1999-2002
Mevrouw A.C. Canté-Wagenaar	Vanaf 2002

Penningmeesters

Jhr W.G.L. van Spengler	1946-1964
M.J.C. Olland	1964-1968
R.H.B. Olland	1968-1971
F. Nysingh	1971-1976
B.J.D. ten Doeschate	1976-1981
J. Tiessens	1981
B. Beek	1981-1987
W. Wichers	1987-1994
W.H. van Heek	1994-1999
H.R. Behrens	1999-2005

Baancommissarissen

O. Dudok van Heel	1930-1945
H.S. Dengerink	1946-1949
D. Engelen	1949-1952
P. van den Bergh	1952-1955
G.C.J. Tielenius Kruythoff	1955-1966
A.F.W. Tjeenk Willink	1966-1975
H. Volker	1975-1981
B. Cramer	1981-1984
J. Rijks	1984-1998
D. Meinesz	Vanaf 1998

Wist u dat:

Gé Olland-Buisman het eerste democratisch gekozen vrouwelijke bestuurslid in Nederland was?

Professionals

Jan Blansjaar	1930-1960
Alex Loesberg	1960-1977
Rudy Brown	1977-1985
Alistair Donald	1985-1988
Erik Vaartjes	1989-2000
Rik Blessinga	2000-2001
Ruben Goorhuis	2001-2002
Sandy Munro	Vanaf 2002

Gérants

Echtpaar Bais	1946-1948
Nel en Jacob Hoogenraad	1948-1958
Gijs Vernes	1958-1968
Trijnie en Harry Jansen	1969-1970
Elly en Alex Loesberg-Hoogenraad	1970-1971
De heer en mevrouw Ringers	1971-1972
Marianne en Angelin Lovey	1972-1987
Angelin Lovey	Vanaf 1987

Ledenbestand 1971 – 2005

	1971	1980	1991	2005
Ereleden	4	2	3	0
Spelende leden	154	256	299	406
Jeugdleden	42	53	63	23
Theeleden	43	31	32	69
Buitenleden	76	38	32	17
Totaal	319	380	429	515

Van de 319 leden in 1971 zijn anno 2005 nog slechts 9 gewoon lid.

Van de 380 leden in 1980 zijn er in 2005 nog 67 gewoon lid, 17 theelid, en 7 buitenlid. Van de 53 jeugdleden zijn er momenteel 7 gewoon lid.

Een aantal cijfermatige gegevens van de H.G.&C.C. anno 2005

Vrouw	217	met handicap: 171	Gemiddeld 25,5
Vrouw > 50 jaar	149		
Man	217	met handicap: 185	Gemiddeld 22,2
Man > 55 jaar	152		
Jeugd jongens	17	met handicap: 4	Gemiddeld 13,9
Jeugd meisjes	6	met handicap: 0	

In 2005 is de gemiddelde leeftijd van de gewone leden 55 jaar.
Er zijn 6 damesteams, die competitie spelen. Eén in de zondagcompetitie, één in de dinsdagcompetitie en vier senioren teams.
Van de 7 herenteams spelen er 4 in de zondagcompetitie en er zijn 3 seniorenteams.
In de stokkenhokken zijn 154 plaatsen verhuurd (120 gewone trolleyplaatsen en

34 voor elektrische trolleys).

Anno 2005 bedraagt de jaarcontributie voor gewone leden ≥ 26 jaar € 717,50. Gewone leden ≥ 21 en < 26 jaar betalen € 360,- en jeugdleden € 140 - 200,-. De entreegelden zijn afhankelijk van de categorie € 190,- tot € 1.435,-.

In 2004 bedroeg het aantal greenfeespelers 770 (exclusief de jaarlijkse bezoeken van Heineken, Wavin en het Indisch Weekend); 248 waren vol betalende bezoekers, 522 werden geïntroduceerd. De totale opbrengst (inclusief eerdergenoemde gezelschappen) was € 30.364,-.

De kosten van het baanonderhoud zijn rond de € 75.000,-.

Verloop deelnemersaantallen aan wedstrijden 2000 - 2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Totaal aantal wedstrijden	73	72	72	71	72
Totaal aantal deelnemers	2180	2322	2808	2764	2726
Gemiddeld aantal deelnemers	36	37	41	41	40
Gemiddeld aantal deelnemers Maandbeker	35	33	37	36	39
Gemiddeld aantal deelnemers HIC (2000: Up Cup) (2001:Maandbeker 2)	13	14	34	38	41
Gemiddeld aantal deelnemers Avondwedstrijden	24	28	30	31	24
Gemiddeld aantal deelnemers Snertwedstrijden	32	43	44	44	38

COLOFON

Deze uitgave is tot stand gekomen ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Hattemse Golf & Country Club en werd mede mogelijk gemaakt door Heineken.

Redactie Lustrumboek

Rolf Olland
Carolien Canté-Wagenaar
Willem van Rooyen
Bea Schudel-van Oort
Anthony Thomas

Scribenten

Nel van Beek-de Bruijne
Jan Brewer
Hillie Eybergen-van der Lee
Marianne Lanenga-van Wezel
Lenneke Meinesz-Vaandrager
Jos Noorderhaven-Harink
Henk Schoonhoven
Wilfred Smit
Rudolf Suermondt
Guus Zinsmeister

Bronnen

Mientje van Anken-Reinders
Arnold Balster
Anneke Cramer-van Marle†
Noor van Donk-de Goeyen
Jos van Dijk
Elly van Even-Hoogenraad
Alex Loesberg
Angelin Lovey
Maja Nysingh-Munk

Willem Visser 't Hooft
Seger Baron van Voorst tot Voorst
Maandblad Golf/Golfjournaal
Archief Stad Hattem
Stichting Heemkunde, Hattem
Hattemse Golf & Country Club 1930 - 1980

Geschiedenis van de Zwolsche Golfclub

Hielke Hebers
Herman Mulder

Opmaak

Het ontwerp van de omslag werd gemaakt door Henk Schoonhoven.
Assistentie bij de layout werd geleverd door Malou Siemons, die ook de conversie verrichtte van een Word-bestand naar een Mac-bestand.

Druk

Waanders Drukkers, Zwolle

LET'S DRIVE FOR SEVENTY FIVE